

**İÇİNDEKİLER**

<b>I.1. GİRİŞ.....</b>	<b>3</b>
<b>I.2. PLANLAMA KAPSAMI VE PLANLAMA ALANI .....</b>	<b>3</b>
<b>I.3. PLAN VİZYON, AMAÇ VE KAPSAMI.....</b>	<b>3</b>
<b>I.3.1. Vizyon .....</b>	<b>3</b>
<b>I.3.2. Amaç.....</b>	<b>3</b>
<b>I.3.3. Plan Hedef ve İlkeleri .....</b>	<b>4</b>
I.3.3.1. Ekolojik Sürdürülebilirlik.....	4
I.3.3.2. İktisadi ve Toplumsal Gelişme .....	5
I.3.3.2.1. Kırsal Kalkınma Hedefleri.....	7
I.3.3.3. Eşitlik ve Sosyal Adalet .....	8
I.3.3.4. Küresel-Yerel Etkileşimi .....	8
I.3.3.5. Yaşanabilirlik.....	9
I.3.3.6. Katılım ve Yönetişim .....	9
I.3.3.7. Uygulanabilirlik.....	10
<b>I.4. PLAN KARARLARI .....</b>	<b>10</b>
<b>I.4.1. Ekosisteme İlişkin Kararlar .....</b>	<b>11</b>
I.4.1.1. Ekolojik Sürdürülebilirliğe İlişkin Kararlar.....	11
I.4.1.2. Yerleşilebilirliğe İlişkin Kararlar.....	15
<b>I.4.2. Toplumsal Kararlar .....</b>	<b>16</b>
<b>I.4.3. Yönetim ve Uygulamaya İlişkin Organizasyon Yapısı .....</b>	<b>17</b>
I.4.3.1. Üst Ölçek Plan Çalışmaları ve Amasya.....	18
I.4.3.2. Planlama Süreçlerinde Katılımın Yeri ve Önemi .....	19
I.4.3.3. Öneri Kurumsal Örgütlenme Modeli .....	20
I.4.3.3.1. Önerilen Modelin Hukuki Dayanakları .....	24
<b>I.4.4. İktisadi Kararlar .....</b>	<b>25</b>
I.4.4.1. Tarım Sektörüne Yönelik Temel Kararlar.....	25
I.4.4.1.1. Bilgilendirmeye Yönelik Kararlar .....	28
I.4.4.1.2. Kırsal Altyapı Kararları .....	29
I.4.4.1.3. Tarımsal Üretim Kararları .....	30
I.4.4.1.4. Hayvansal Üretim Kararları: .....	31
I.4.4.1.5. Diğer Kararlar .....	32
I.4.4.2. Ormanlık Sektörüne Yönelik Temel Kararlar.....	35

I.4.4.3. Sanayi Sektörüne Yönelik Temel Kararlar.....	35
I.4.4.4. Madencilik Sektörüne Yönelik Temel Kararlar .....	37
I.4.4.5. Turizm Sektörüne Yönelik Temel Kararlar .....	37
<b>I.4.5. Mekânsal Kararlar .....</b>	<b>38</b>
I.4.5.1. Genel Arazi Kullanım Kararları.....	39
I.4.5.1.1. Yerleşme ve Gelişme Alanları İle Yerleşme Alanlarından Kopuk Olarak Yapılmış Alanlar .....	39
I.4.5.1.2. Yerleşim Dışı Alanlara Getirilen Kararlar .....	41
I.4.5.2. Kentsel Hizmet Kararları .....	43
I.4.5.3. Ulaşım Kararları .....	43
I.4.5.4. Teknik Altyapı Kararları .....	44
I.4.5.4.1. Atıkların Bertarafına İlişkin Kararlar (Katı Atık Depolama Alanları).....	44
I.4.5.4.2. Su Yönetimi.....	45
<b>I.4.6. Mevcut Planlara ilişkin Kararlar.....</b>	<b>45</b>
<b>I.4.7. 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı Yapılacak Alt Bölge.....</b>	<b>46</b>
<b>I.5. İLÇE PROFİLLERİ .....</b>	<b>46</b>
<b>I.5.1. AMASYA MERKEZ İLÇE .....</b>	<b>47</b>
<b>I.5.2. GÖYNÜCEK.....</b>	<b>48</b>
<b>I.5.3. GÜMÜŞHACIKÖY .....</b>	<b>49</b>
<b>I.5.4. HAMAMÖZÜ .....</b>	<b>50</b>
<b>I.5.5. MERZİFON.....</b>	<b>51</b>
<b>I.5.6. SULUOVA .....</b>	<b>52</b>
<b>I.5.7. TAŞOVA .....</b>	<b>53</b>

## AMASYA İLİ 1/100.000 ÇEVRE DÜZENİ PLANI PLAN AÇIKLAMA RAPORU

### I.1. GİRİŞ

Bu rapor, Amasya İli 1/100.000 Çevre Düzeni Planının açıklama raporudur. Raporunda öncelikle planın kapsamı, Amasya iline dair geliştirdiği vizyonu, amaç ve hedefleri açıklanmış, daha sonra planlama yaklaşımı üzerinde detaylı bir anlatım yapılmıştır. İlerleyen bölümlerde, plan kararları açıklanırken ekosisteme ilişkin kararlar, toplumsal ve iktisadi kararlar, yönetim ve uygulamaya ilişkin organizasyon yapısı, mekânsal kararlar, ulaşım, kentsel hizmetler ve teknik altyapıya ilişkin kararlar geliştirilmiştir.

Aşağıda analiz ve sentez çalışmaları sonucunda ulaşılan saptamalar ve çözüm önerileri sıralanmıştır. Geliştirilen planlama yaklaşımı içerisinde öncelik ilin bölge içindeki rolüne, sorunlarına, mevcut kaynaklarına ve bunlara yönelik tehditlere verileceğinden bu saptamaların planlama kararlarına esas teşkil etmesi düşünülmüştür. Planlama kararları mevcut sorun-potansiyel-tehdit kurgusu üzerinden oluşturulacak bu esası takiben değerlendirilecek geleceğe dönük risk-fırsat çatkısını da içerecektir. Bu tercihte ilin genel olarak az gelişmiş yapısı etkili olmuştur.

### I.2. PLANLAMA KAPSAMI VE PLANLAMA ALANI

Bu planın alanı Amasya il sınırlarını kapsamaktadır. Toplam olarak 5.701 km<sup>2</sup>'lik bir alanı kapsayan Planlama Bölgesi içerisinde 7 adet ilçe belediyesi, 22 belde belediyesi ve 370 köy yerleşmesi bulunmaktadır.

### I.3. PLAN VİZYON, AMAÇ VE KAPSAMI

#### I.3.1. Vizyon

Planın vizyonu;

"Mevcut erişilebilirlik avantajını arttırarak, özellikle verimli ve akılcı bir şekilde gerçekleştirilecek tarımsal üretimin geliştirilen sanayi faaliyetleriyle işlenip pazar kanallarına ulaştırılabildiği; tarihi ve doğal özellikleriyle turizm konusunda bölgesinde bir odak haline gelen, çevre hassasiyetini ve yaşam kalitesini yükseltmiş bir Amasya."

olarak belirlenmiştir.

Bu belirleme ile Amasya Valiliği'nin İl Stratejik Planı ile belirlemiş olduğu Tarım, Turizm ve Sanayide Markalaşmayı simgeleyen TAKTUSMAR olarak ifade edilen vizyonu ile TR 83 ÇDP plan hedefleriyle revize edilerek uyum sağlanmıştır.

#### I.3.2. Amaç

İlin bölgesel, ulusal ve uluslararası önemini arttıracak, çevre korumayı öncelik olarak seçmiş, toplumsal ve fiziksel dengesizlikleri gidermeye yönelik, bilgi toplumunun gereklerine uygun ve toplumsal meşruiyeti olan - tarım, yüksek katma değerli ve tarıma dayalı sanayi ve turizm öncelikli bir iktisadi kalkınma modeli çerçevesinde yerel kaynakların optimum ve sürdürülebilir gelişimini/kullanımını sağlayacak, geleceğe yönelik arazi kullanım kararlarını uygulama politikaları ile birlikte geliştirmektir.

### 1.3.3. Plan Hedef ve İlkeleri

Planlama sürecinin analiz ve sentez aşaması sonucunda ortaya çıkan planın vizyon ve amacı dahilinde oluşturulan planlama hedefleri; ekolojik sürdürülebilirlik, küresel-yerel etkileşimi, iktisadi ve toplumsal gelişme, eşitlik ve sosyal adalet, yaşanabilirlik, erişilebilirlik, katılım ve yönetim başlıkları altında geliştirilmiştir. Bu başlıklar altında belirlenen üst hedeflerden yola çıkılarak planlama alanının gerçeklerine, gereksinimlerine ve tahayyüllerine uygun alt hedefler belirlenmiştir.

#### 1.3.3.1. Ekolojik Sürdürülebilirlik

Planın dayandığı temel yaklaşımlardan biri olan sürdürülebilirlik, çevreye zarar vermeyen bir ekonomik kalkınma olarak değil, toplum, ekonomi ve ekosistem dengesine dayanan bir ilişki biçimi olarak ele alınmıştır. Planlama alanını salt doğa, yapılaşmış çevre ve ekonomik gelişmeden ibaret saymayan, merkezine insanı ve insanın bir parçası olduğu doğayı alan bir yaklaşım küreselden yerele toplumsal gerçekliği dikkate almak durumundadır. Bu kapsamda plan kararları, insani gelişmenin kısa vadedeki önceliklerine indirgenmeyen, orman alanları, tarım alanları, özellikle koruma kuşakları, kıyı alanları, su havzaları ve su kaynakları gibi doğal kaynakların koruma-kullanma ilkesi çerçevesinde değerlendirildiği bir yaklaşımı içermektedir. Plan kararlarında daha önceki planlama yaklaşımlarından farklı olarak özellikle küresel ısınmaya bağlı olası değişimlerin de öngörülebileceği, su kaynaklarına dönük önlemler alınmaya çalışılmıştır. Öncelikle planın hedeflediği 20 senelik sürece dair kararlar geliştirilmekle beraber, sonrasına dair öngörüler ve ilke kararları da toplumsal, ekonomik ve ekolojik dengenin sağlanmasını hedef olarak üretilmiştir.

İlde genelini kapsayacak biçimde yapılan analiz ve sentez çalışmaları sonucunda ildeki arazi kullanım kararları alınırken il arazisi Yasal Nedenlerle Korunacak Alanlar, Hassasiyeti Nedeniyle Korunacak Alanlar, Araştırma Sonucu Fonksiyonu Belirlenecek Alanlar, Araştırma Sonucu Yerleşilebilecek Alanlar ve Yerleşilebilecek Alanlar olarak sınıflandırılmıştır.

Çevre kirliliği başlığı altında yapılan incelemelerde ildeki çevre sorunlarından öne çıkanların su ve toprak kirliliği olduğu tespit edilmiştir.

Su kirliliğinin önlenmesi konusunda zirai kullanımlarda ve sanayi kullanımlarında plan kapsamında önleyici hükümler getirilmiştir. Ayrıca bu hükümlerin uygulanması için uygun organizasyon biçimleri önerilmiştir. Halen mevcut olan Yeşilirmak Havza Kalkınma Birliği'nin güçlendirilerek sürekliliğinin sağlanması, birlik ile karar verici ve uygulayıcı kamu kurumları arasında işbirliği ve birlikte çalışmanın geliştirilmesi hedeflenmektedir. Su kirliliği için diğer önemli etmen olan evsel atık suların arıtılarak yeniden kullanımı ve ya deşarjı konusunda kararlar geliştirilmiştir.

Toprak kirliliğinde ise bir yandan tarımsal üretimde kullanılan gübrenin miktarının denetimi konusunda öneriler geliştirilirken diğer yandan da üreticinin bilinçlenmesine yönelik politikalar üretilmiştir. Toprak kirliliği konusunda bir diğer önemli başlık erozyon alanları konusundadır. Erozyona mahsur kalan alanlar tespit edilmiş, erozyon etki derecesine göre tasnif edilmiştir. Yerel ölçekte ve olanaklar ölçüsünde hazırlanacak bir eylem planı ile bu alanlarda öncelikli alanların belirlenmesi, öncelik sırasına göre erozyonla karşı karşıya olan bütün alanlarda bitki çeşitliliğinin artırılması-yeniden bitkilendirme, mera ıslahı, ağaçlandırma, taraçalama v.b önlemlerden uygun görülecek olanların alınması hedeflenmektedir.

İldeki ekosistemi bölge içindeki konumunu da göz önüne alarak bütünsel olarak değerlendiren, hassasiyet gösteren alanları koruyan, doğal kaynakları koruma-kullanma-korunma dengesi içinde değerlendiren, yeni kırsal ve kentsel gelişim alanlarını doğal eşikler temel olarak öneren sürdürülebilir gelişim şeması sunma yaklaşımı içerisinde aşağıdaki alt hedefler belirlenmiştir.

- Doğal ve ekolojik eşiklerin göz önünde bulundurulduğu sürdürülebilir alt bölgesel arazi kullanım kararları geliştirmek

- Hava, toprak, su ve orman eko-sistemlerinin korunmasını ve kontrolünü, kentsel-tarımsal kirleticilerin etkilerinin azaltılmasını; bölgenin biyo-çeşitliliğini ve endemik türleri gözeterek ekolojik hassasiyeti olan bütün alt-bölgelerin mutlak korunmasını sağlamak
- İçme ve kullanma suyu kaynaklarının, su toplama havzalarının, yer üstü ve yeraltı sularının korunmasına yönelik arazi kullanım kararları geliştirmek ve korunması için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak
- Öngörülebilir ve etkisi azaltılabilir doğal afetlere karşı uygun yer seçimi kararları almak, güvenli yapılaşma koşulları geliştirmek ve gerekli diğer önlemleri almak,
- Kirlilik yaratıcı odakları azaltmak, depolama, ayrıştırma, arıtma, yeniden değerlendirme süreçlerinde gerekli düzenlemeleri sağlamak
- Kuraklık ve küresel ısınma koşulları göz önüne alınarak ilde ürüne yönelik akılcı ve rasyonel sulama teknikleri geliştirmek, uygun bölgelerde kuru tarımı teşvik etmek, su yönetim sistemi oluşturmak
- Orman sınırlarının belirlenmesi ve orman sahasının artırımı, tahribat unsurlarına yönelik önleyici tedbir alımı, erozyona yönelik ağaçlandırma-mera ıslahı faaliyetlerinin artırımı amacıyla; orman alanlarının kadastro işlemlerinin tamamlanması, orman suçlarının azaltılması, yeni ağaçlandırma saha-faaliyetleri, av-yaban hayatına yönelik ekolojik dengeyi koruyucu av yasağı düzenlemesi ve orman yangınlarına müdahale süresinin azaltılması hedeflenmektedir. Ormanların işletim modellerinin iyileştirilmesi amacından hareketle ise, ağaç üretimi ve elde edilen ürünlerin satımı, amenajman planlarının yenilenmesi, orman ulaşım altyapısının tamamlanması hedeflenmiştir.
- Nitelikli sulak alanlar olan Yeşilirmak boyunun, yaban hayatı koruma sahalarının kurutma ile tarım arazisine açılmaması, kumul ve sazlıkların ise yapılaşma baskısından korunması. Bu alanların gerek su kaynaklarının niteliksel ve niceliksel olarak, gerekse biyolojik çeşitlilik açısından korunmasını sağlamak,
- Mutlak tarım alanları, sulu tarım alanları ile verimliliği ve çeşitliliği yüksek tarım arazilerini koruma altına almak
- Madencilik, ormancılık, tarım, sanayi gibi iktisadi faaliyetlerin ekolojik dengeyi bozmayacak şekilde geliştirilerek sürdürmek
- Kimyasal ilaç kullanımından kaynaklanan toprak ve yer altı suyu kirliliğinin önüne geçmek
- Katı atık sistemi oluşturmak
- İlde geleceğe yönelik ekolojik sürdürülebilirliği sağlayabilmek için alternatif enerji kaynaklarını destekleyerek ilin enerji ihtiyaçlarını öncelikle alternatif enerji kaynakları üzerinden karşılamak
- Doğal Sit alanlarının ve biyolojik çeşitlilik açısından önem teşkil eden alanlar içinde yapılaşmaya izin verilmemesi, günlük kullanıma ancak kontrollü olarak açılması.

### 1.3.3.2. İktisadi ve Toplumsal Gelişme

Kentsel alanların bölgesel, ulusal ve uluslararası etkileşim alanlarını genişletmek ve il mevcut kaynaklarını ve potansiyellerini optimum kullanmak suretiyle iktisadi ve toplumsal kalkınmayı sağlamak; ilin, uluslararası etki alanındaki işbirliklerini geliştirmede önemli bir konuma getirmek.

- İldeki kara-demir-havayolu ulaşımını güçlendirmek ve entegrasyonunu sağlamak. Bu sayede erişilebilirliği arttırarak; bölgenin, bölge içi, ulusal ve uluslararası pazarlarla entegrasyonunu, insan, mal, hammadde ve hizmet akışını gerçekleştirmek.

- Sektörel tahminler ile buna bağlı mekansal gelişme gereksinimlerini, ekolojik ve doğal eşiklere ve hizmet sunumu gereksinimlerine göre tanımlanan yerleşmeler kademelenmesine uygun olarak geliştirilecek bir Talep Yönetim Sistemi üzerinden oluşturmak.
- Dengeli ve hizmet sunum gereksinimlerine uygun bir yerleşmeler kademelenmesi, oluşturabilmek için nüfus hareketlerini kontrol altına alıp yönlendirmek
- Kısa vadede yerel kaynaklara yönelik tarımsal üretimi, tarıma dayalı sanayiye, maden ve inşaat sanayini, uzun vadede yüksek katma değerli sanayiye geliştirmek
- Sanayi, turizm, ticaret gibi gelişen sektörleri desteklemek; bu sayede hem kendine yeten, hem de bölge ekonomisini güçlendiren, çeşitlendiren bir iktisadi yapı oluşturmak.
- Bölgede organik tarıma geçişin uygun olduğu marjinal alanlarda sürdürülebilirliğin sağlanması, istihdam ve gelir açısından sosyal denge oluşturabilecek şekilde organik tarım alanlarının oluşturulmasını sağlamak ve buradaki organik üretime dönük pilot projeleri desteklemek.
- Madencilik faaliyetlerini, ekolojik dengeyi korumak koşuluyla desteklemek.
- Ekoköy<sup>1</sup>, ekolojik turizm ve yayla turizmini geliştirme amaçlı proje ve programlar tanımlamak, yerel kapasiteleri entegre etmek ve bölgesel, ulusal, uluslararası turizme yönelik alternatifler yaratmak.

<sup>1</sup> Ekoköyler, kendi kendine yeten, tatmin edici bir yaşam tarzı sürdürmeyi isteyen, birbiriyle, tüm canlılarla ve yerküreye uyum halinde yaşamaya çalışan, kentli veya kırsal toplum insanlarından oluşur. Ekoköyler, dayanışma prensibine dayalı sosyal çevre ile sade bir yaşam tarzını birleştirmeye çalışır. Bunu gerçekleştirmek için, ekolojik tasarım, permakültür, ekolojik mimari, yeşil üretim, alternatif enerji, toplum oluşturma uygulamaları ve benzeri birçok yöntemden yararlanılır. Dünya üzerinde eskiden kalma yerel bazlı yerleşimlerin kalmadığı yerlerde, ekoköyler bilinçli olarak kurulmaktadır. Bu sayede, insanlar yeniden doğa ile iç içe topluluklar oluşturarak, tüm canlıların gelecekte de sağlıklı bir şekilde varolmasını hedefleyen bir yaşam tarzı seçerler. Günümüz dünyasının ana sorunu, büyümenin sınırlarına gelmiş olmamız ve yaşamlarımızda sosyal ve ruhsal boyutun eksikliğini hissetmemizdir. Birçok bilim adamına göre, eğer insan bir canlı türü olarak varolmayı sürdüreceksa mutlaka zarar vermeyen, ve sürdürülebilir bir yaşam tarzını benimsemek zorundadır. 2000 yılında, BM temsilcileri, 850 uzman ve 30 çevreci kuruluşun görüşleri alınarak hazırlanan Birleşmiş Milletler raporunda, "mevcut sistemin sürdüremez olduğu ve değişimi geciktirmenin artık bir seçenek bile olmadığı" sonucuna varılmıştır.

Ekoköyler, başarıyla sürdürülebilir bir yaşam tarzı yaratmak için uğraşarak, derhal neler yapılacağına canlı modellerini oluşturmaktadırlar. Sosyal, ekolojik ve ruhsal çöküntü ile mücadele etmenin etkili ve uygulanabilir yolunu temsil etmekte ve bize 21.yüzyılda çevremize zarar vermeden yaşamının yolunu göstermektedirler. 1998de, Birleşmiş Milletlerin 'En İyi 100 Uygulama' listesi arasında, ekoköyler en mükemmel ve zararsız yaşam modelleri olarak yer aldılar.

Tipik bir ekoköyde Sosyal / toplumsal, Ekolojik ve Kültürel / ruhsal üç boyutun çeşitlemeleri görülür.

Ekoköy toplumlarında yaşayan insanlar çevrelerindekiyle destek alıp, onlara karşı sorumluluk hissederler. Bu insanlara derin bir 'ait olma' duygusu verir. Yeterince küçük topluluklar olduklarından, herkes kendini güçlü, görülür ve duyulur hisseder. Bu sayede insanlar, gerek kendi hayatlarını gerekse içinde yaşadıkları topluluğu etkileyen kararlara şeffaf bir şekilde katılma yetkisine sahip olurlar.

Ekoköyler insanlara canlı doğa ile ruhsal bağlarını yaşama fırsatı verir. İnsanlar hergün toprak, su, rüzgar, bitkiler ve hayvanlarla iç içe olurlar. Yiyecek, giysi, barınma gibi günlük ihtiyaçlarını sağlarken, doğanın döngülerine saygılı olurlar.

- Mümkün olduğunca topluluğun bio-alanı içinde yiyecek yetiştirmek
- Bu alan içinde organik yiyecek üretimini desteklemek
- Evleri yerel malzemelerden yapmak
- Köy-bazlı, yenilenebilir enerji sistemlerini birleştirerek kullanmak
- Biyolojik çeşitliliği korumak
- Ekolojik iş prensiplerine sadık kalmak
- Ekoköyde kullanılan tüm ürünlerin yaşam sürecini sosyal, ruhsal ve ekolojik açıdan değerlendirmek
- Düzgün enerji ve atık yönetimi ile toprak, su ve havayı temiz tutmak
- Doğayı korumak ve vahşi doğa alanlarını muhafaza etmek gibi öncelikleri vardır. (www.webnaturel.com, 07.04.2008)

- Ekolojik, tarihi, arkeolojik, kültürel özellikleriyle önem arz eden bütün turistik ürünlerin mutlak korunmasını ve geliştirilmesini sağlamak
- Yöreye özgü, geleneksel zanaatları ve iktisadi faaliyetleri geliştirmek ve teşvik etmek. Bunlara yönelik eğitim, finans, tanıtım, pazarlama organizasyonları gerçekleştirmek
- İşgücünü geliştirmek suretiyle iktisadi ve toplumsal kalkınmayı sağlamak; ilde işgücü-işyeri uyumunu sağlayacak mekanizmalar geliştirmek
- İşgücüne, mevcut iş alanlarına uygun beceriler kazandırmak ve aynı zamanda insanların becerilerine, eğitimlerine, potansiyellerine ve yaşama alanlarına uygun iş alanları açmak
- İstihdam yapısını, örgütlülük, meslek eğitimi, meslek içi eğitim ve yaşam boyu eğitim mekanizmaları ile güçlendirmek
- İşgücünün sergilediği tarımsal üretim modeline bağlı özelliklerin geçiş mekanizmaları ile geliştirilmesi suretiyle sektörel dönüşüme uygun daha verimli bir işgücü yapısına erişmek
- Tarımsal istihdamdan kaynaklanan gizli işsizlik sorununu çözmek amacıyla; tarım-sanayi entegrasyonu oluşturulacak organize sanayi bölgelerinin ihtisaslaşması, tarımsal sanayi yatırımlarının teşvik edilmesi ve yeterli sayı ve büyüklükteki parsellerin hizmete sunulması çalışmalarını hızlandırmak
- Havza bazında üretici birliklerinin bir araya getirilerek üretim ve pazarlama ilişkilerini güçlendirilmesi
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası yakın işbirliği sağlayarak üniversiteler, okullar, araştırma kurumları ve iş çevreleri arasında yenilikçi faaliyetlerin teşvik edilmesi ile yenilikçi araçların uzun vadede yüksek katma değerli faaliyetlerin geliştirilmesi ve tarımsal ürün verimliliği-çeşitliliğine dönük olarak kullanılmasını sağlayacak modeller geliştirmek
- Pazarlama ve kalite gibi alanlardaki yönetim becerisini geliştirmeye yönelik eğitim ve kalkınma programlarını hedef alan imalat ve hizmetlerdeki KOBİ sayılarını arttırmak

#### 1.3.3.2.1. Kırsal Kalkınma Hedefleri

- Kırsal kalkınma hedefleri, ülke genelinde 1950 sonrasında hızlanarak süren kent nüfusunun artışı eğiliminin, önümüzdeki dönemde de devam edeceği öngörüsüyle hazırlanmıştır. Bu doğrultuda temel hedef kırdan göçün düzenlenmesi, kırsal alandaki ekolojik dengenin korunması- ekosistem yaklaşımı çerçevesinde geliştirilmesi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ile birlikte, kentsel hayata yumuşak geçişlerin sağlanabilmesidir.
- Merkez köy uygulamasının desteklenmesiyle kırsal alanlardaki hizmet ve donatı eksikliğini gidermek, tarımsal ürünlerin depolama, pazarlama ve dağıtım sorunlarını çözmek ve dağınık küçük kırsal ünitelere periyodik, mobil hizmet taşımak
- Arazi toplulaştırması, ürün ortaklaştırılması ve yeni teknolojiler üzerinden tarımsal verimliliği arttırmak, ürün deseninin çeşitliliğini geliştirerek sürdürmek. Parçalanmış tarım arazilerinde tarım üretimi düşüşünün önlenmesi için toplulaştırma yanında; küçük alanda yüksek gelir elde edilmesini sağlayabilen seracılık teşviki, bu yönde çiftçi eğitimi, kaynak ve destek sağlamak.
- Hayvancılık faaliyetlerini geliştirmek; hayvansal ürün çeşitliliğini ve hayvansal üretimin il ekonomisine katkısını arttırmak
- Çiftçinin örgütlenmesinin önündeki engellerin kaldırılması ve çiftçi-sanayici entegrasyonunun her iki tarafın çıkarlarını koruyacak şekilde düzenlenmesini teşvik etmek

- Ürün ekim alanlarının genişlemesi için taze ürünü pazarlayan tüccar ile üreticilerin işbirliğini geliştirmek veya kendi pazarlama örgütlerini kurmaya teşvik etmek.
- Kırsal alan gelişimi için kimi dış kaynaklı fonların ile aktarımını sağlamak (SAPARD, ISPA)
- İl içerisindeki dengesizlikleri, bölgenin tamamını göz önünde tutarak gidermek.

#### 1.3.3.3. Eşitlik ve Sosyal Adalet

İktisadi ve toplumsal gelişme dinamiklerinde adaletli bir paylaşım sağlamak; mekânsal ve stratejik olarak yerel dengeyi göz önünde bulunduran politikalar üretmek.

- Dengeli bir hizmet ve donatı rasyoneli sağlayacak, diğer bölgelerle olduğu kadar bölge içi ilişkileri de arttıracak, uzmanlaşma üzerine kurulmuş bir yerleşmeler kademelenmesi oluşturmak
- Sosyo-ekonomik gelişmişlik indeksine göre dezavantajlı yerellerin geliştirilmesine öncelik vermek.
- Yerel potansiyellerin harekete geçirilmesiyle yerel ekonomik kalkınmayı sağlamak.
- Dezavantajlı sosyal gruplara yönelik kapasite geliştirme programları geliştirmek ve fon kaynaklarını bu tür projelere yönlendirmek.
- İşsizlik ve istihdam politikaları, kadın istihdamı, işgücü eğitimi ve yaratılan iş olanakları ile ildeki çalışma sahasını genişletmek, koşullarını iyileştirici politikalar sunmak
- Kırsal yerleşmelerin ve belediyelerin birlikler halinde örgütlenmesi ve hizmetlerin ortaklaştırılması aracılığıyla hizmet yaygınlığı ve kalitesinin artırılmasını sağlamak.
- Kentsel mekanda rantın adaletli paylaşımını sağlamak, zaman içerisinde yerel vergilendirme ve eşitlikçi dağıtım araçları üretmek, süreç içerisindeki gelişmelere paralel olarak fiziksel mekanda özellikle konut ve toprak konuları başta olmak üzere tarafların biraraya geleceği şuraların toplanmasını sağlamak, bu süreçte bir kamusal faaliyet olarak alt gelir gruplarına yönelik sosyal politikalar geliştirmek ve ilgili/etkilenen kesimlerin karar alma süreçlerine katılımlarını sağlayacak mekanizmalar geliştirmek.

#### 1.3.3.4. Küresel-Yerel Etkileşimi

Küresel fırsatları kullanırken yerel kaynakları ve potansiyelleri öncelikli değerlendirme kriteri olarak belirlemek koşuluyla, ilin uluslararası alandaki toplumsal, ekonomik ve ekolojik boyutlardaki ilişkilerini ve etkinliğini arttırmak.

- Toplumsal ve iktisadi gelişmede öncelikle yerel özelliklerden, işgücünden, yatırım gücünden ve hammaddelerden faydalanmak
- Uluslararası işbirliklerini ve yatırımları yerel toplumsal ve iktisadi yapının dengesini bozmayacak şekilde ve sınır ötesi toplumsal ve kültürel bağları göz önünde bulundurarak teşvik etmek
- Çeşitli fonlar, kaynaklardan faydalanabilme kapasitesini geliştirmek
- Yerel ürünlerin, tarihsel ve kültürel özelliklerini tanıtmak, korumak ve geliştirmek
- İlin gelişim hedeflerine uygun çeşitli uluslararası olanak, bilgi ve deneyimlerden maksimum düzeyde yararlanmak



### 1.3.3.5. Yaşanabilirlik

Yaşam kalitesini arttırmak için öncelikli olarak temel donatılarda ve altyapıda rasyonel standardı yakalamak ve bütün donatıların ve altyapının herkes için erişebilirliğini arttırmak, hizmetlerin niteliğinin yükseltilmesini sağlamak, yaşanabilirlik için temel teşkil eden çevre kalitesinin yükseltilmesini sağlamak.

- Bütün yerleşimlerde donatı/altyapı eksikliklerini gidermek ve standartları çağa uygun hale getirmek; eğitim, sağlık gibi temel donatılarda rasyonel standardı yakalamak
- İldeki istihdam, ticaret, boş zaman, sağlık ve eğitim faaliyetlerini ilde yaşayanların tamamının toplu taşıma araçları ile erişebileceği mesafeye getirmek
- Katı atık projeksiyonlarına uygun, geri dönüşüm faaliyetlerini de içinde barındıran katı atık tesislerini ekolojik değerleri mutlak koruyacak ve çevreye olumsuz etkilerini en aza indirecek şekilde kurmak
- İlgili kamu kurumu/kurumları tarafından içme-kullanma suyu ve sulama için rasyonel çözümler geliştirecek, yapılan ihtiyaç tahminlerine uygun kapasitede su dağıtımını yapabilecek bölgesel bir Su Yönetim Sistemini geliştirmek; bu sistem çerçevesinde belirlenecek su kaynaklarının ve yatırımların ekolojik kaynakları ve insan yerleşimlerini olumsuz yönde etkilememesine dikkat edilmesi koşuluyla plana dahil etmek
- Yeşilirmak havzasında çevre kirliliğini önlemek ve doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde verimli kullanım olanaklarını geliştirilmek amacıyla kurulması planlanan Yeşilirmak Kirlilik Yönetim Birliğini acilen kurmak.
- Bölgesel erişebilirliği kuzey-güney ve doğu batı ekseninde geliştirilecek kara-demir-deniz-havayolu entegrasyonları üzerinden sağlamak.
- Mevcut Samsun-Sivas demiryolunu Samsun-Merzifon-Çorum-Ankara bağlantısı ile güçlendirmek, bu aksla birlikte özellikle iktisadi açıdan önem taşıyan demiryolu ağının yaygınlığını arttırmak.
- İletişim altyapı sistemlerinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesini sağlamak.
- Yerleşmeler-donatılar arasında optimum erişebilirliği sağlamak.

### 1.3.3.6. Katılım ve Yönetişim

Yerel topluluklar arası ilişkileri ve işbirliklerini ortak fayda sağlayacak ortak projeler üzerinden geliştirerek, aktörlerin eşit şartlarda katılabildiği ve etkileyebildiği yönetim mekanizmalarını oluşturmak.

- Toplum içindeki bireyin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi ile aşağıdan yukarıya yönetim ve denetim mekanizmasını çalıştırabilmek.
- Katılma pratiklerini tanımayan dezavantajlı grupları etkin kılmak
- ÇDP'yi çeşitli medyalar aracılığıyla alenileştirmek ve tanıtmak
- Yerleşmelerde demokratik katılım mekanizmalarının daha kolay çalışabilmesi için kent konseylerinin/mevcut örgütlenme biçimlerinin işlevsel hale getirilmesini sağlamak.
- İldeki yerleşmelerde sivil toplumun geliştirilmesi ve güçlendirilmesini sağlamak
- Farklı toplumsal grupların, kamu ve sivil temsilcilerin eşit şartlarda katılabildiği ve etkileyebildiği karar mekanizmaları oluşturmak

- Planın uygulanmasından diğer alt ölçekli planların yapımına kadar karar alma süreçlerine halkın katılımını sağlamak, örgütlenme modelleri geliştirmek, ilgili aktörleri eşit şartlarda bir araya getirebilecek yapılar oluşturabilmek
- İktisadi gelişmeye yönelik sektörel planlama ve uygulama süreçlerinde ilgili tüm aktörleri bir araya getirebilen karar ve yürütme mekanizması geliştirmek

#### 1.3.3.7. Uygulanabilirlik

- Planlama kararlarının uygulanabilirliğini sağlamak için, yerleşmeye özgü mali ve yönetsel araçlar geliştirmek, rasyonel etaplama ve stratejik programlar üretmek, mevcut eğilimleri yönlendirmek.
- Toplumun bütün kesimlerinde planın benimsenerek uygulanması aşamasına birebir destek verilmesi ve çaba harcanmasını sağlamak.
- Ülkemizdeki ve planlama alanındaki ekolojik, toplumsal ve ekonomik verilerin değişimine bağlı olarak kamu yararı öncelikli gözetilerek, ekosistem yaklaşımı çerçevesinde plan ve planlama sürecinde gerekli değişikliklerin, plan hedeflerinin revize edilmesi, öncelenmesi veya geri bırakılması inisiyatifinin, sürece bağlı olarak, plan yürütülmesi sürecinde kolaylaştırılmasını sağlamak.

#### 1.4. PLAN KARARLARI

Bu planın kararlarını oluşturan ÇDP mevcut eğilimlerin tartışıldığı sentez çalışması ile belirlenen alt bölgelere dair köklü ve ortak çözümler öngören bir planlama yaklaşımıdır. Bu planda veri toplama ve analiz sürecinde ortaya çıkan bilgiler ve resmi kurum görüşleri işlenmiş, gelişme eğilimleri tespit edilmiştir. Mevcut tüm projeler de değerlendirmeye tabi tutularak kentsel ve kırsal gelişme, sektörel kapasite ve gelişimleri, sorun ve potansiyelleri belirlenmiştir. Bu bağlamda yerleşmeler kademelenmesi ve nüfus/sektörel projeksiyonlarına göre kentsel yerleşimlere dair vizyonlar ve sektörel senaryolar ortaya konulmuştur. Tüm bu çerçeve içerisinde, bölgesel yaklaşım dâhilinde, Amasya iline dair rol ve vizyon tarifleri ile mekânsal ve stratejik politikalar, bu ÇDP'nin, içeriğini oluşturmuştur.

Bu Çevre Düzeni Planının genel yaklaşımları yukarıdaki bölümlerde açıklanan saptamalar, amaç, hedefler ve politikalar çerçevesinde belirlenmiştir. Plan senaryosu, genel yaklaşımlar olan bölgesel yaklaşım, yerel ekonomik kalkınma, sürdürülebilirlik ve katılımcı planlama çerçevesinde oluşturulmuştur. Buna bağlı olarak ilin tümünden başlayarak ilçelere, alt bölgelere ve daha küçük ölçekli yerleşmelere dair bütüncül kararlar geliştirilmiştir. Alınan kararlar yapılan analiz, sentez ve endeks çalışmaları sonrasında ortaya çıkan, sorun, potansiyel, gelişme eğilimleri, projeksiyonlar, açılımlar ve geleceğe dair öngörü, tahayyül ve önerilere dayanmaktadır.

Analiz aşaması, coğrafi konum ve ilişkiler, doğal yapı, tarihsel yapı, yasal yönetsel çerçeve ve örgütsel yapı, toplumsal yapı, iktisadi yapı, arazi kullanım, ulaşım ve teknik altyapı, ile yönelik projeler ve çevre sorunları başlıkları altında değerlendirilmiştir. Sentez aşamasında ekolojik, iktisadi, toplumsal, yasal-yönetsel ve mekansal sentez çalışmaları kurgulanmış, nihayetinde SWOT analizi, mekansal açılımlar, gelişme eğilimleri ve bölgeleme çalışmaları doğrultusunda bu plan kararlarını oluşturacak altlık şekillenmiştir.

Plan amaç ve hedeflerinde belirtildiği üzere, çevre koruma, mekânsal dengesizlikleri giderme, bununla birlikte kendine yeterli bir il oluşturulmasına yönelik planlama karar ve stratejileri geliştirilmiştir. Bu plan, 1/100.000 ölçekli plan paftası, plan raporu, plan notları, plan analiz ve sentez raporu ile bir bütündür. Aşağıdaki bölümlerde bu ÇDP'nin hazırlanmasına altlık teşkil eden yaklaşımlar ve sonrasında plan kararları ve stratejileri açıklanmaktadır.

Bölgeye ve illere dair alınan temel vizyon kararları aşağıda sıralanmıştır:

- Mevcut durumda TR 83 Bölgesinde istihdamın yoğunlaştığı belirleyici sektör olan tarım ve tarıma dayalı sanayinin Amasya ilinin genelinde desteklenmesi, ürünlerin, ulaşım bağlantılarının da güçlendirilmesiyle, demiryolu, karayolu ve Samsun limanı üzerinden pazarlama ve ihracatlarının yapılması. Ayrıca, maden rezervlerinin doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlayacak şekilde iktisadi gelişmeye dönük olarak kullanılması.
- İlde önemli potansiyel oluşturan; uluslararası anlamda özellikli doğal, ekolojik ve tarihi değerlerin eko-turizm, kaplıca alanlarının sağlık turizmi ve tarihi nitelikli alanların kültürel turizm açısından geliştirilmesi, koruma-kullanma dengesi çerçevesinde işletilmesi için plan kararları alınmış ve ulaşım bağlantıları kurulmuştur.

Amasya ilinde yapılan tespitlere göre mevcut nüfus 365.231'dir. Yapılan projeksiyonlara göre, 2026 yılında nüfus, Amasya ilinde yaklaşık olarak 455.000'dir. Plan kararları altı başlık altında kategorize edilmiştir. Bunlar; ekosisteme ilişkin kararlar, toplumsal kararlar, yönetim ve uygulamaya ilişkin organizasyon yapısı, iktisadi kararlar, mekânsal kararlar ve mevcut planlara ilişkin kararlardır. Diğer ilçe merkezlerinin 2026 yılına göre yapılan projeksiyonları, nüfus yoğunlukları ve gerekli olan gelişme alan miktarları "İlçe Profilleri" başlığı altında tablo halinde verilmiştir.

#### I.4.1. Ekosisteme İlişkin Kararlar

Bu bölümde Amasya ekosistemine ilişkin kararlar iki başlık altında toplanmıştır. Bunlar üst ölçek planlarda üretilen ve bu plan kapsamında geliştirilen ekolojik sürdürülebilirliğe ve yerleşilebilirliğe ilişkin kararlardır.

##### I.4.1.1. Ekolojik Sürdürülebilirliğe İlişkin Kararlar

Bu konuda üst ölçek planlardan gelen kararların dökümü aşağıda verilmiştir.

Yeşilirmak Havza Kalkınma Planı'ndan gelen kararlar:

- *Hava, toprak, su ve orman eko-sistemlerinin korunması ve kontrolü, kentsel-tarımsal kirleticilerin etkilerinin azaltılması,*
- *Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması*

İl Stratejik Planı'ndan gelen kararlar:

- *Kadastro ve tescili yapılmamış olan 113.000 ha orman alanının 40.000 ha'lık kısmının 2011 yılına kadar kadastro ve tescil işlemleri tamamlanacaktır.*
- *2011 yılına kadar, orman suçları bir önceki yıla göre % 50 oranında azaltılacaktır.*
- *Öncelikle erozyona maruz kalan alan olmak üzere yıllık ortalama 1300-1500 ha alana yeni ağaçlandırma sahası yapılacak olup bunların tamamının korunması köy tüzel kişiliklere verilecektir.*
- *2011'e kadar, 25.000 ha ormanın silvikültür teknikleriyle bakımlarının yapılması sağlanacaktır.*
- *Orman fidanlığında her yıl en az 7,5 milyon fidan üreterek ağaçlandırma sahalarının ve halkın fidan ihtiyacı karşılanmaya çalışılacaktır.*
- *Av - Yaban hayatının ve ekolojik dengenin korunması amacıyla mevzuatlar doğrultusunda yılda en az 50 kişiye avcı eğitim kursu düzenlenecektir, doğaya en az 750 adet kınalı keklik salınacak ve*

MAK<sup>2</sup> kararları doğrultusunda avlanılması için yasaklama yapılan tüm bölgelerde denetim yapılacaktır.

- 2011 yılına kadar, tedbirler alınarak orman yangınlarına müdahale etme süresi ortalama 20 dk.'ya indirilecektir.
- 2010 yılı sonuna kadar, hava kirliliği açısından 1. Grup Kirli İller statüsünde yer alan İl Merkezi'nin 2. Grup Kirli İller statüsüne indirilmesi sağlanacaktır.
- 2011 yılına kadar, Yeşilirmak Nehri ve Tersakan Çayı dâhil tüm Yeşilirmak kollarındaki kirlilik oranı % 75 oranında azaltılacaktır.
- İnsanları yaşadığı ve ilişkide olduğu çevre ve orman konularında bilgilendirmek, çevreye saygılı duyarlı ve bilinçli bir toplum haline getirmek amacıyla yılda en az 30 ilköğretim okuluna eğitim çalışmaları verilecektir.
- 2009 yılı sonuna kadar, il merkezinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 4 m<sup>2</sup>'den 7 m<sup>2</sup>'ye çıkartılacaktır.
- Her yıl, orman bakım çalışmaları neticesinde ortalama 2007 yılında 50.000 m<sup>3</sup> dikili hacimdeki ağaçlar üretilecek ve bu üretim her yıl % 10 oranında artırılacak ve bu ağaçlardan elde edilecek ürünlerin satılarak değerlendirilmesi sağlanacaktır.
- İşletme şefliklerinde kullanılmakta olan amenajman planları 2010 yılında fonksiyonel olarak yenilenecek ve bu tarihten itibaren uygulamaya geçilecektir.
- Üretim, koruma, yangın müdahale vb. faaliyetlerine katkıda bulunmak üzere her yıl 15 km yeni orman yolu, 20 km sanat yapısı, 20 km üstyapı yapılarak 2011 yılının sonuna kadar orman ulaşım altyapısı büyük oranda tamamlanacaktır.
- Halkın orman içerisinde rekreasyonel ihtiyacını karşılamak amacıyla talepler doğrultusunda 2011 yılına kadar her yıl en az 1 adet mesire yeri tefrik ve tesis edilecektir.
- Uygun yerlerde birim alanda en fazla verimi getirecek meyvecilik, seracılık gibi tarımsal kredileri; damızlık kültür ırkı küçükbaş ve büyükbaş hayvancılığı gerçekleştirici hayvancılık kredileri her yıl orman köylülerinden en az 40 aileye verilecektir.
- Amasya Merkez, başta olmak üzere tüm ilde taşkın potansiyeli olan yerler ortaya çıkabilecek taşkınlara karşı korunacak hale getirilecektir. İl merkezine veya ilçelere bağlı 1 köyde evsel atıkların çevreyi kirletmesini engellemeye yönelik doğal arıtma tesisleri kurulacaktır.
- İl merkezine veya ilçelere bağlı 1 köyde evsel atıkların çevreyi kirletmesini engellemeye yönelik doğal arıtma tesisleri kurulacaktır
- 2010 yılı sonuna kadar, hava kirliliği açısından 1. Grup Kirli İller statüsünde yer alan İl Merkezi'nin 2. Grup Kirli İller statüsüne indirilmesi sağlanacaktır.

Anadolu Su Havzaları Rehabilitasyon Projesi'nden gelen kararlar:

- Karadeniz'e sularını boşaltan Kızılırmak ve Yeşilirmak nehirlerinin su toplama havzalarında seçilen 28 Mikro Havza'yı kapsamakta olup; doğal kaynak rehabilitasyonu, tarımsal, hayvansal ve su kirliliğinin azaltılması ve izlenmesi çalışmalarını kapsamaktadır.<sup>3</sup>
- Anadolu Su Havzaları Rehabilitasyon Projesi Kapsamında Amasya İlinde uygulama alanı olarak belirlenmiş, 5 mikro havza olup, ilk mikro havza Hamamözü İlçesinde seçilmiştir.

<sup>2</sup> MAK: Merkez Av Komisyonu

<sup>3</sup> <http://www.agm.gov.tr/aindir/suhavzaları.pdf>

- Tarım İl Müdürlüğü tarafından bu havza'da; 550 dekar alanda Nadas Azaltma Projesi (Korunga, Fiğ, Nohut ve Buğday Tarımı), 30 dekar alanda Bağ Tesisi, 100 dekar alanda Marjinal Tarım Alanlarının Doğru Kullanımı Projeleri (Korunga), 20 dekar alanda Sebzeçilik Projesi (Domates, Hıyar), Tarla Kenarı Ağaçlandırma Projeleri ve bir dizi Eğitim Projeleri (Toprak İşleme, Arıcılık, Gübreleme vb.) planlanmış olup, Çevre ve Orman Bakanlığı, Erozyon Kontrolü ve Ağaçlandırma; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından, küçük su kaynaklarının etkin kullanımına yönelik Gölet, Bent, Su Arkı gibi projeleri uygulanacaktır.<sup>4</sup>

Hazırlanan planda alınan kararlarda, biyoçeşitliliği, verimliliği ile önem taşıyan mutlak ve verimli tarım alanlarının devamlılığının sağlanması, ekolojik hassasiyeti olan bütün bölgelerin korunması ve doğal kaynakların koruma-kullanma dengesi gözetilerek yönetimi önkoşul olarak kabul edilmiştir.

Bu bağlamda Amasya ÇDP kapsamında, daha önce hazırlanmış üst ölçek planlar ve projelerle uyumlu olarak, alınan temel kararlar şunlardır:

- Mutlak tarım toprakları, sulu tarım alanları ile verimliliği yüksek tarım arazileri korunmuş, tarımsal ürün deseninde çeşitliliğin artırılması için önlemler alınmış, mera alanlarının tescillenmesi ve korumaya alınması öngörülmüştür.
- Suni gübre kullanımından kaynaklanan toprak ve yeraltı suyu kirliliğinin havza kullanımını kısıtlamasının önüne geçilmesi için tarımsal üretimdeki gerekliliğin üstünde gübre kullanımı kısıtlanmaktadır.
- Yayla ve mera alanlarında ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması, bu alanların koruma-kullanma ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmesi amacıyla yapılaşma koşulları belirlenmiştir.
- Su havzalarının, su toplama havzalarının, hidrolojik yapı öğelerinin ve yeraltı sularının korunmasına yönelik olarak arazi kullanım kararları geliştirilmiştir.
- İlan edilmiş arkeolojik, doğal ve kentsel sit alanları 1/100.000 ölçekli plan paftasına işlenmiş olup, bu alanlardaki koruma-kullanma kararları ilgili yasal mevzuatlar dâhilinde belirlenmiştir.
- Madencilik faaliyetlerinin sürdürülmesinde ise önemli yayla ve mera alanları ile verimli mutlak tarım alanlarının korunması ön koşulu bulunmaktadır. Tespit edilen maden rezervlerinin önce arazi çalışmalarını da içerecek şekilde araştırılarak ve alan küçültülerek olasılık düzeyine indirgenmesi, sonra da bir işletmeye yönelik fizibilite ve ÇED çalışmaları sonrası olumlu bulunmaları halinde iktisadi kullanıma açılması makul olacaktır.
- Ulusal ve uluslararası anlaşma ve yasalarla korunan alanların, Yeşilirmak boyundaki sulak alanların, yasal koruma altında olmasa bile plan kapsamında öncelikli koruma alanı olarak görülen bölgelerin, korunmasına dönük önlemler alınmıştır. Bu açıdan özellikle Yeşilirmak ve kolları ile Akdağ'ın korunması önceliklidir.
- Milli park, özel çevre koruma, tabiatı koruma alanları, tabiat parkları ve yaban hayatı koruma ve geliştirme alanları 1/100.000 ölçekli plan paftasına işlenmiş olup, bu alanlardaki koruma-kullanma kararları ilgili yasal mevzuatlar dâhilinde belirlenmiştir.
- Afet riskleri tasnif edilerek önlem alınmasına yönelik yerleşim, korunma ve koruma kararları geliştirilmiştir.
- Havza yönetim stratejisi belirlenmiş, havza yönetim stratejisine uygun olarak, YHKB'yi güçlendirici önlemler, havza bazında su yönetimini düzenleme amacına dönük olarak su yönetim stratejisi hazırlanmış, Yeşilirmak havzasının il içinde kalan bölümünün korunması amacıyla da

<sup>4</sup> Amasya İli Ekonomik Yapı Raporu, 2005

ekolojik koridorlar oluşturulması yaklaşımı ile öncelik sıralaması belirlenerek koridorlar önerilmiştir.

Amasya iline bakıldığında; yerleşim birimlerinden kaynaklanan çevre sorunlarına neden olan faktörler; yerleşim yerleri, sanayi tesisleri, tarımsal uygulamalar ve ulaşım hizmetlerinden kaynaklanmaktadır. Sıvı ve katı kirletici parçacıklarla birlikte gaz halindeki kirletici maddeler, fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerine, yayıldıkları kaynağın durumuna ve etki alanlarına bağlı olarak önemli ölçüde hava, su ve toprak kirliliğine neden olmaktadır. Bu kirlenmenin sonucu olarak da önemli boyutlarda ekolojik ve ekonomik sorunlar ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan katı ve sıvı atıklar önemli çevre sorunları arasındadır. Ayrıca; insanların çevre kirlenmesine ve bozulmasına karşı yeterli duyarlılıkta olmaması, merkezi yönetime bağlı birimlerin ve yerel yönetimlerin değişik nedenlerle çevre mevzuatını uygulamada karşılaştıkları zorluklar, sorunların önlenmesi ve çözümünde maddi kaynakların yetersizliği, teknik düzeyde yetişmiş eleman eksikliği bu konuda önemli nedenler arasındadır.

Nüfus artışına, teknolojik gelişmeye, sanayileşme ve kentleşmeye paralel olarak gerek nitelik gerekse nicelik olarak hızla artan atıkların çevre üzerinde oluşturduğu olumsuz etkiler ihmal edilmeyecek kadar önemli bir soruna dönüşmüştür.

Plan kapsamında çevre sorunlarının çözümüne yönelik kararlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- İl merkezi, ilçe, belde ve köylerde kanalizasyon sistemleri tamamlanacaktır.
- Kanalizasyon sistemleri, atık su arıtma sistemi ile sonuçlandırılacak ve tüm yerel yönetimler arıtma tesislerini en kısa zamanda yapıp ve işletmeye açacaklardır.
- Su kaynaklarının daha tasarruflu kullanılması, teşvik ve eğitim gibi yöntemler kullanılarak desteklenecektir.
- Akarsularda da, göl ve suni göllerde olduğu gibi koruma bandı uygulaması yapılacaktır.
- Erozyon ve toprak kirliliği önleme çalışmaları daha etkin uygulanacak ve iklimin iyileşmesi sağlanarak, su kalitesinin iyileşmesine de katkıda bulunulacaktır.
- İl genelinde yer alan sanayi tesisleri, yılda en az 2 kez müessese bilgi ve/veya izleme kontrol formlarını, İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne göndereceklerdir. Bu formlar il müdürlüğüne faaliyet sahibi tarafından gönderilmeli veya müşavir firma sorumluluğunda gönderilecektir. Denetim ise kamu kuruluşu tarafından habersizce yapılmalıdır. Ancak arıtma tesislerinin işletme maliyetlerinin de yatırımcı lehine düşürülmesi gerekmektedir. Arıtması olmayan tesislerin de iş temrin plan ve taahhütlerinin mevzuat kapmasında yerine getirilmesi sağlanmalıdır.
- Sel ve taşkınların önlenmesi için altyapı ve potansiyel sel, taşkın, erozyon alanlarının çevresindeki bitki örtüsü güçlendirilecektir.
- Kamuoyunun çevresel sorunlar konusunda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.
- Hava kirliliğinin en büyük sebebi, baca ve açık alanlarda yanmalardaki salınım yapan uçucu maddelerdir. Bu amaçla tüm yerleşimlerden ve tesislerden kaynaklı salınım (emisyon) kirliliğini önlemek için kullanılan yakıtın sıkı takibi yapılacaktır. Özellikle kış aylarında ölçüm istasyonlarının iyi çalıştırılması gerekmektedir. Hava kirliliği sebebi ile valilik kanalı ile yerel halk sık sık bilgilendirilecektir.
- Trafiğin yoğun olduğu saatlerde ve yoğun yerleşim yerlerinde, egzoz salınımları için trafik kontrolü ve ortam ölçümleri güçlendirilecektir. Bunun yanında gürültü ve görüntü kirliliği için mevcut yönetmelikler doğrultusunda hareket edilecek ve teknolojik imkânlar kullanılacaktır.

- Yerleşimlerden kaynaklı evsel, endüstriyel, tıbbi ve tehlikeli atıkların büyük çoğunluğu düzensiz (vahşi) depolama ile baştan savma bertaraf edilmektedir. Ancak 2006 yılında kurulan AKAB ilin bu probleminin çözümü için önemli bir birliktir. Bu nedenle bu birliğe tüm belediyeler üye olmalı ve desteklemelidir.
- Katı atık depolama tesisleri olan yerel yönetimlerin aslında sadece evsel nitelikli atıkları depolama alanları vardır. Ancak bu depolama alanlarına sanayi, endüstri, tıbbi ve tehlikeli atıklarda bırakılmaktadır; bu konuda önlem almaya yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- Katı atıkların çözümü için yerel yönetimlere mali ve hukuki olarak destek verilecek ve özel sektörün uygulamaya olası katkıları sağlanacaktır.
- Depolama alanlarına getirilmeden, atıklara kaynağında ayrıştırma yapılması için yerel halkın bilinçlendirilecektir.
- Yerel yönetimlerin mesafe olarak yerleşime yakın olan yerler için (maksimum 25 km) evsel atık depolama; geri dönüşüm ve gübre amaçlı kullanıma yönelik kompostlaştırma tesisleri bir an önce kurulacaktır. Bunun yanında tıbbi, tehlikeli, sanayi ve endüstri kaynaklı tesis atıkları için ilçeler arası optimum uzaklık noktasına göre komplike bir depolama tesisi kurulacaktır.
- Cadde ve sokaklarda, özellikle taşıma esnasında, görüntü ve gürültü kirliliği olmakla birlikte, taşıma araçlarından sızan sızıntı suları da çevre kirliliği yaratmaktadır. Bu durumu önlemek için, bina önlerine çöp bırakılması yasaklanarak, kapalı veya yer altı (2 ton kapasiteli) çöp konteynerleri kullanılacaktır.
- İl bazında açıklandığı üzere yönetmeliklerde belirtilen hususların uygulanması ve günümüz teknolojisine uygun araçların kullanılması kaçınılmazdır. Ancak özellikle yetişmiş insan gücü olarak İl Çevre ve Orman Müdürlüğü personelinin ve teknik ölçüm cihazları acilen güçlendirilecektir.

#### 1.4.1.2. Yerleşilebilirliğe İlişkin Kararlar

Sürdürülebilirlik çerçevesinde koruma-kullanma dengesine bağlı olarak yerleşilebilirlik analizi yapılmış, yerleşilebilir alanların belirlenebilmesi için ekolojik ve doğal kaynaklar ile ekolojik ve doğal risk alanları dışında kalan alanlar ele alınmıştır. Doğal risk alanları başlığı altında jeolojik, hidrolojik, hidrojeolojik, jeomorfolojik, meteorolojik risk taşıyan bölgeler ile sel, heyelan, erozyon, yüzey suyu, yer altı suyu kirliliği, hava kirliliği, toprak kirliliği ve gürültü kirliliğine maruz kalan alanlar belirlenmiştir. Doğal kaynaklar kapsamında ise jeolojik, hidrolojik ve hidrojeolojik açıdan varlığı saptanmış ve potansiyeli öngörülmüş yerüstü-yeraltı zenginlikleri barındıran alanlar ile ormanlar, mera-çayır alanları, tarım alanları, biyolojik çeşitlilik açısından önemli alanlar tespit edilmiştir. Bu doğal eşikler dâhilinde ve haricinde yasalar tarafından belirlenen yerleşilemez, korunacak bölgeler tespit edilmiş, yapay eşiklerin de çakışması ile birlikte kentsel yerleşim ve gelişim alanları ortaya çıkmıştır. Bu alanlar, nüfus ve sektörel projeksiyonlar, mevcut planlar, yerleşmelere yönelik belirlenen roller ve vizyonlar temelinde gelişme alanlarının altlığını oluşturmuştur.

#### 1.4.2. Toplumsal Kararlar

- Özellikle kentsel nüfusun artacağı, kırdan kente göçün süreceği öngörüsüyle, göç hızının düzenlenmesi konusunda ekonomik ve sosyal projeler geliştirilecektir.
- Yine kırdan kente göç ile kente gelen topluluğun kente uyumu konusunda özellikle işgücünün eğitime yönelik projeler geliştirilecek, bu projeler aracılığı ile bir yandan kırdan göçenlerin kente uyumu gözetilirken diğer yandan ilde gelişmesi hedeflenen stratejik sektörlerin işgücü ihtiyacı ön planda tutulacaktır.
- Plan kapsamında özellikle kadınların toplumsal konumunu güçlendirmeye yönelik daha alt ölçeklerde projeler geliştirilecektir. Kırdan göçün sürmesiyle birlikte kırdan gelen kadın nüfusun istihdamı ve sosyal hayatta etkinliğinin artması konusunda programlar geliştirilecektir.
- Üniversitenin kurulması ve gelişmesiyle birlikte, özellikle üniversiteye gelecek genç nüfusun ihtiyaç duyacağı sosyal-iktisadi alanlar oluşturulacaktır.
- Kırsal alanların gerek yerleşim yerine göre gerekse de ürün bazlı olarak örgütlenmesi, üreticilerin ürünlerini sunması sürecinde aracıyı mümkün olduğunca azaltarak, maksimum fayda sağlanmasına yönelik uygulamalar ve modeller geliştirilecektir.
- İlçeler için öngörülen sektörel gelişme gözetilerek ayrı ayrı ya da bütünlük eğitim programları hazırlanacaktır.
- İldeki kültürel çeşitliliğin ifadesi olan farklılıkların, yerel özelliklerin korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi sağlanacak, koşullar gereği geleceğe aktarılamayan yerel özelliklerin devamlılığı gözetilecektir.
- Öncelikle Merkez İlçe olmak üzere bütün ilçelerde ilçenin özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun kapasitede kültür kompleksleri, sosyal-kültürel etkinlik alanları oluşturulacaktır.
- Tarımsal gelişim için öngörülen ürünlere yönelik, ürünlerin yetiştiği merkezlerde öncelikli olarak ürün bazlı çiftçi eğitimi programları uygulanacaktır.
- Özellikle merkez ilçede üniversite kurulması-gelişmesi ile birlikte gerek gelecek nüfusun gerekse de çekilmesi hedeflenen işgücünün ihtiyaç duyacağı sosyal olanakların artırılması hem ilin gelişimi için hem de üniversitenin gelişimi için önemli bir faktör olarak desteklenecektir.
- Planın amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesi ancak yerel sahiplenme ile mümkündür. Bu nedenle bir yandan yerelde planın üretim ve uygulama sürecine katılımı artıran mekanizmalar önerilirken, katılımın yeniden üretilmesi gereken bir süreç olduğu yaklaşımı içinde olunacaktır. Yine bu doğrultuda plana katılım konusunda avantajlı olan toplum kesimlerine yönelik kapasite artırıcı programlar uygulanacaktır.
- Plandaki hedeflerle uyumlu gelişmeyi sağlamak, nitelikli işgücü ortaya çıkarmak amacıyla Hamamözü'nde Sağlık ve Turizm ağırlıklı, Suluova'da Et ve Et ürünleri üzerine uzmanlaşacak, Taşova'da seracılık ağırlıklı, Gümüşhacıköy'de süt ve süt ürünleri konusuna ağırlık veren Meslek Yüksek Okulları (MYO) açılacaktır. Ayrıca Merzifon'daki MYO'nun mevcut ve gelişmesi hedeflenen sanayinin ihtiyaçlarına uygun olarak donanması ve gelişimi sağlanacaktır.
- Her ilçe merkezinde eğitim, sağlık vd. hizmet alanlarında sorun yaşayan ve sentez raporunda tespit edilmiş olan, hizmet ve altyapı niteliği düşük kırsal bölgelere mobil hizmet götürmek üzere mobil hizmet birimleri oluşturulacaktır.



### 1.4.3. Yönetim ve Uygulamaya İlişkin Organizasyon Yapısı

1960'lı yıllardan itibaren planlı bir kalkınma modeli benimsemiş olan Türkiye, bütün eksikliklerine rağmen bölgesindeki geç gelişen ülkelere kıyasla ciddi planlama deneyimine sahip bir ülke olarak değerlendirilebilir. Çıkarılan yasalar, oluşturulan kurumlar ve yetişen uzmanlar düşünüldüğünde karşımıza olumlu bir tablo çıkmaktadır. Ancak, yasalarla belirlenen planlama hiyerarşisinde tanımlanan ölçeklerdeki planlardan özellikle üst ölçekli planların yapılamaması, yapılsa bile uygulanamaması planlama açısından önemli bir sorun olarak göze çarpmaktadır. Üst ölçek planlar olmadan hazırlanan alt ölçek planların ülkesel, bölgesel ve alt-bölgesel bütünler oluşturamaması, kırsal ve kentsel yerleşmelerin büyüme / gelişme desenlerinde olumsuzluklara neden olabilmektedir.

Türkiye'deki bu genel planlama sorunu ÇDP'lerin yapım süreçlerini de etkilemektedir. Ulusal arazi değerlendirme ve kullanım çalışmalarının yeterli düzeyde olmaması, ulusal ve bölgesel ölçekte planların yapılmaması, kalkınma planlarının ise mekânla ilişkilerinin yeterince kurulmamış olması gibi nedenler üst ölçekli planların ilkelerine uyması beklenen ÇDP'lerin etkinliğini azaltabilmektedir.

ÇDP, "Dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkân veren, rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere kalkınma planları ve varsa bölge planları temel alınarak yapılan ve tarım, turizm, konut, sanayi, ulaşım vb. arazi kullanım kararlarını ve politika ve stratejilerini belirleyen 1/25.000, 1/50.000 veya 1/100.000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve plan açıklama raporuyla bütün olan üst ölçekli fiziki plandır" [www.cevreorman.gov.tr]. Bakanlığın bu tanımı, ÇDP'yi il ölçeğinde sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya yönelik arazi kullanım kararlarının anayasası haline getirmektedir. Bu anlamda, ÇDP'lerin hazırlandıkları iller için ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirliği temel alan vizyonlar geliştirmek ve bu vizyonlar çerçevesinde, toplumsal desteğe sahip olmayı önemseyen ve yerel dinamiklere bağlı ekonomik kalkınma modelleri kurgulamak şeklinde tanımlamak mümkündür. Nitekim ilgili arazi kullanım kararları ancak bu aşamadan sonra geliştirilebilecektir.

Diğer yandan, ÇDP'lerin hazırlanmasıyla çeşitli idari birimlerce yapılacak daha alt ölçekte planlama çalışmaları da disiplin altına alınabilecek, yukarıda kısaca açıklanan üst ölçek plan eksikliğinden kaynaklanan sorunlar kısmen de olsa giderilebilecektir. Dünyadaki gelişmeler, iktisadi kalkınmanın ve ekolojik sürdürülebilirliğin, idari sınırlar içerisinde gerçekleştirilemediğini gözler önüne sermiştir. Akışkanlıkların arttığı küresel zamanların kuralları arasında sınırlar arası işbirliklerini geliştirmek ve bu çerçevede yetki ve sorumlulukları paylaşmak da bulunmaktadır. Bu şekilde iktisadi etkinlik ve verimlilik arttırıldığı gibi ortak projelerle kaynak israfının önüne geçilebilmekte, diğer yandan çevre koruma politikaları etkinleştirilebilmektedir.

Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun 08.05.2003 tarih 25102 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış, (Kanun No. 4856 Kabul Tarihi: 1.5.2003). Kanunun 2. madde h bendinde Bakanlığın görevleri arasında sayılan ÇDP yapım süreci aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

"Dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkân veren rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere, kalkınma plânları ve bölge plânları temel alınarak çevre düzeni plânlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak, uygulanmasını sağlamak."

Bu bağlamda, bölgesel ölçekte yapılan çalışmalar, bu hedeflere yaklaşmanın önemli bir aşaması olarak görülebilir. Amasya'nın da içinde yer aldığı Yeşilirmak Havzası Kalkınma Birliği ve Bölge Planı çalışmalarını olumlu ve yön verici başlangıçlar olarak sayabiliriz.

### 1.4.3.1. Üst Ölçek Plan Çalışmaları ve Amasya

Samsun-Çorum-Tokat Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli ÇDP raporunda yer alan;

*“Bu kapsamda, TR83 ve TR90 alt bölgeleri esasen birbirine benzer özellikler gösteren Karadeniz kentlerinden oluşmaktadır. Batıya doğru gidildikçe coğrafyadan kaynaklanan değişimler gözlenmesine karşın, birarada ele alınmaları daha bütüncül senaryoların gerçekleştirilmesi için gereklidir. Birbirine komşu 10 kentin ÇDP’lerinin bölgesel bir yaklaşım içerisinde ele alınması yerleşmeler arası işbirlikleri, yatırım ortaklıkları gibi konularda yeni ufuklar açabilir. Dolayısıyla hazırlanacak olan iki ÇDP bölgesel bir yaklaşım içerisinde ele alınacak ve analizleri ve sentezleri sırasında yer yer karşılıklı ilişkiselliklerine ve karşılaştırmalara başvurulacaktır. Analiz ve sentez süreçlerinin bir arada ve eşgüdüm içinde yürütülmesi daha kapsayıcı bir bölgesel yaklaşımı olanaklı kılmaktadır.*

*Ancak, TR83 bölgesinde yer alan Amasya üstlenilen planlama işi kapsamı dışında kalmaktadır. Amasya’nın TR83 bölgesinin tam merkezinde yer alması, bu sorunu daha da büyütmede, planlama alanı içerisinde bir kara delik oluşmaktadır. Dolayısıyla analiz çalışmaları boyunca Amasya’da zaman zaman karşılaştırmalar ve ilişkisellikler çerçevesinde ele alacak ancak Planlama Bölgesine dâhil olmadığı için sentez ve değerlendirmeler ile plan kararlarının dışında tutulacaktır. Bu anlamda son ürün, Amasya dışında TR83 ve TR90 için üretilmiş ÇDP’lerin oluşan bütünleştirilmiş bir Bölgesel Çevre Düzeni Planı olabilecek, üretilecek bölge planı planlama alanlarının sınırlarından kesildiğinde iki ÇDP’ye bölünebilecektir.*

*Bölge yaklaşımı ilk bakışta farklı idari birimleri içine alacağından idari sorunlar yaratacak izlenimi yaratsa da, aksine idari birimlerin yetki ve sorumlulukları paylaşması ve işbirlikleri geliştirmesi için bir itici güç olarak kabul edilmelidir.”*

Bu bağlamda Amasya ÇDP’nin de İlke–Kayhan Ortaklığı tarafından yapılıyor olması nedeniyle, pozitif bir bütünlük içinde ele alarak değerlendirmeler yapmak mümkün olabilmiştir. Ayrıca, yine bu bağlamda değerlendirilmesi gereken bir konu olarak önceden yapılmış üst ölçek planlar olan İl Stratejik Planı ve Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi, Çevre Düzeni Planı çalışmalarında dikkatle ve bütünlüklü bir yaklaşım içinde değerlendirilmiştir.

Bu çerçevede, yukarıda belirtilen hedeflere ulaşma ve hassasiyetleri gözetme yolunda hazırlanacak olan Çevre Düzeni Planında 3 kademeli bir yöntem izlenmiştir:

- Hazırlanmış olan planlarda alınan stratejik kararların geniş bir katılımı ile tartışılması, varsa eksiklerinin saptanıp tamamlanması,
- Belirlenen stratejik amaç ve hedeflerin İl, İlçe ve Belde ölçeğinde mekana yansıtılması, yer seçim kararlarının verilmesi,
- Tüm mekânsal ve analitik verileri içeren Coğrafi Bilgi Sistemi oluşturulması.

Çevre Düzeni Planıyla; fiziki yaşam alanları güzelleştirilmiş ve sağlıklılaştırılmış, ekolojik dengeleri korunan, çevresel felaketlere karşı önlemlerin geliştirildiği, ekonomik olarak kalkınmış ve geleceğini garanti altına almış bir Amasya’yı birlikte oluşturmak amaçlanmıştır. Üst ölçekli çevre düzeni planı, her ölçekteki Nazım ve Uygulama İmar planları için “yasal belirleyicidir.” Yerel yönetimlerin plan yapım sürecine katılımı, tarafların proje ve hedeflerinin uygulanabilirliği açısından önemli bir fırsat, aktörlerin biraraya gelmesiyle oluşacak sinerji önemli bir iş yapabilme gücü yaratacaktır.

Üst ölçekte yol haritasının hazırlanması, mevcut kaynakların rasyonel kullanımını ve yeni kaynaklar yaratabilmeyi sağlarken, bölge için AB sürecinde “bütçe kaynakları ve fonlar”dan faydalanabilmenin yolunu da açacaktır.

### 1.4.3.2. Planlama Süreçlerinde Katılımın Yeri ve Önemi

ÇDP tanımı, kaynakların rasyonel kullanımına dayanan ve çevreye en az zarar veren bir ekonomik kalkınma anlayışına uygun olarak belirlenmiştir. Sürdürülebilirliğe dayanan bu ele alış, bölgenin geleceğini planlarken doğal kaynakların akılcı kullanımını, ekonomik kalkınmayı, toplumsal gelişmeyi ve mekânsal iyileşmeyi, yerel ve bölgesel özelliklere uygun bir şekilde bir arada başarmayı ve bu başarı için gerekli yasal yönetsel çerçevenin oluşmasını sağlamayı hedeflemelidir. Ancak yönetmelikte sürdürülebilirliği esas alan ÇDP tanımı, sürdürülebilirliğin temel belirleyicilerinden olan toplumsal süreçleri içermemektedir. Dahası, yerele özgü ve uygun çözümler yerine rasyonel çözümlerin önerildiği iktisadi bir paradigmaya işaret ettiği için toplumsal gerçeklikten uzaklaşma tehlikesi barındırmaktadır.

Sürdürülebilirlik kavramı, ne yazık ki ülkemizde çoğu kez eksik bir şekilde, salt çevre ağırlıklı bir kavram olarak algılanmıştır. Sürdürülebilir kalkınma ise çevreye en az zararı vererek ekonomik büyüme olarak düşünülmüştür. Oysa sürdürülebilirlik yaklaşımı ekonomik, ekolojik ve toplumsal gelişme, bu gelişmelere olanak sağlayan bir yasal yönetsel çerçeveyi tanımlamalıdır. Bu çerçeveden bakıldığında yönetmelikte yer alan tanım ekonomik ve ekolojik değerleri dengelemeye çalıştığından Türkiye'deki tartışmaların önüne geçmiştir. Ancak bununla birlikte, ekonomik ve ekolojik temelleri bulunmayan bir planın başarısız olacağı gibi, toplumsal temelleri bulunmayan bir çalışmanın da başarısız olacağı unutulmamalıdır.

Sürdürülebilirlik üzerine kurulacak olan planlama yaklaşımında mevcut amaç, toplumsal gerçekliği de içine alacak şekilde ve salt ekonomi temelli bir yaklaşımın belirleyiciliğinden kurtarılmalıdır.

Planlama çalışmasıyla gelecek 20 yılı belirlenen bir bölgenin toplumsal gelişmesinin sağlanması önemlidir. Planlama alanını salt doğa, yapılaşmış çevre ve ekonomik gelişmeden ibaret saymayan, insanı da önemseyen bir yaklaşım küreselden yerele toplumsal gerçekliği dikkate almak durumundadır. Toplumsal desteği olmayan bir planın uygulanabilirlik şansı da zayıf olacaktır. Yasal bir belge olması nedeniyle uyulmaya çalışılan 'evrak' muamelesi görmek durumuyla karşı karşıya kalınacaktır. Planın içerdiği veri ve analizleri anlamsız, küresel-ulusal-yerel gerçekliklere dayanarak geliştirilen politikaları hükümsüz, önemsiz kılacaktır.

Katılım dünyada 1970'lerden itibaren çeşitli vesilelerle gündemi işgal etmiş, zaman zaman da uygulama alanı bulmuş bir planlama pratiğidir. Planlama disiplini günümüze gelene kadar bir yandan toplumsal meşruiyet kazanmamış planların uygulanamadığına, bir yandan da planlama süreçlerinin asıl öznesi olan insanlara yeterince hizmet edemediğine tanık olmuş ve katılım süreçlerinin planlama için vazgeçilmez olduğu noktasına varmıştır. Ancak katılım konusunda gerek siyasetçi ve plancıların, gerekse halkın ve içerisindeki katılım aktörlerinin isteksizlikleri ya da ne yapacaklarını bilememeleri, olması gerektiğinde hemfikir olunan katılımın hayata geçirilmesinin önünde ciddi sıkıntılar olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlamda Türkiye'de katılımın gerçekleşmesi daha da zordur. Bir yandan planlama sisteminin işletildiği mevcut mevzuat bu konuda güçlükler yaratırken, diğer yandan Türkiye'nin toplumsal yapısı ve halkın kamu kurumlarıyla kurduğu ilişki biçimi, katılımın sağlıklı bir sürece çekilmesini engellemektedir. Yine de, son dönemde yasalara giren ya da planlama pratiğinde örnekleri görülen gelişmeler dikkat çekicidir.

Türkiye'de katılım süreçlerinin en büyük tetikleyicisi Habitat II İnsan Yerleşimleri toplantısı olmuştur. 1996 yılında yapılan bu toplantıda yazılan ulusal raporun çok aktörlü bir ortamda hazırlanması belki de yakın geçmişimizdeki en önemli örnek olarak yerini almıştır. Habitat II'nin çeşitli toplantılar ve katılımcı süreçler sonrasında oluşan raporlarının yanı sıra coğrafyamıza yaptığı en önemli etki Yerel Gündem 21 örgütleridir. Bu örgütler, kentsel yerleşmelerde katılımcı karar almanın yönetme

literatürümüzde aktüel kılınmasına neden olmuştur. Buna paralel olarak, son dönemde “Kent Konseyi” kavramının, birlikte karar alma ve yönetme olarak açıklanabilecek yönetişimin unsuru olarak yasal çerçevesi oluşturulmuştur.<sup>5</sup>

Esas olarak ‘Kent konseyi’ benzeri örgütlenmeler, Belediyeler için öngörülmüş ve hayata geçirilmeye çalışılmış yapılardır. Nitekim İçişleri Bakanlığı tarafından da, ‘Kent Konseyi Yönetmeliği’ olarak yasal düzenleme alanı haline getirilmiştir. Ayrıca, T.C.Bakanlar Kurulu’nun 11.09.1987 tarihli kararı ile IULA-EMME, IULA’nın dünyada ki 6 bölge teşkilatından biri olarak kurulmuştur. UNDP -UNDP Capacity 21- ve IULA-EMME birlikte yerel gündem 21 projesi yürütmeye çalışmaktadır.

Katılımcı planlama yaklaşımımız çerçevesinde planlama sürecinde ve sonrasında var olan bu örgütlülüklerle birlikte çalışmak, olmayanların kurulması için girişimlerde bulunmak, kurulmalarına vesile olmak planlama misyonumuzun esaslarından birini oluşturmuştur. Yalnızca bu düzeyde kalmanın da sakıncaları olacağından hareketle karar sürecine kent konseyleri dışındaki talepleri cesaretlendirme ve katma girişimlerini çeşitli araçlar üzerinden sürdürmekteyiz. Yerel bir veri tabanı oluşturma ve bunu alenileştirme konusunda çalışmalarımızı da katılımı güçlendirecek ve hedefe yöneltecek emek yoğun bir bilgilendirme/şeffaflaşma sürecinin önemli adımlarından birisi olarak görüyoruz.

#### 1.4.3.3. Öneri Kurumsal Örgütlenme Modeli

Yürüttüğümüz planlama çalışmalarının her aşamasında katılım süreçlerinin yaşanmasına ve geliştirilmesine çalışılmıştır. Yürütülen çalışma kapsamında, katılımın sağlanması ve en verimli şekilde değerlendirilmesi için il, ilçe ve belde ölçeğinde aktör ve konu sınıflandırması aşağıdaki şekilde yapılmıştır:

##### İl Ölçeği

- Valilik, İl Özel İdaresi, İl Belediyesi, Bölge Müdürlükleri, Sivil toplum Kuruluşları, Meslek Odaları, Vatandaşlar (ÇDP Komisyonu)

Konular:

- İl için belirlenen vizyon ve stratejik amaçlar
- Temel sektörel gelişme kararları, bunların yer seçim kararları
- Mevcut büyük ölçekli projeler
- Potansiyeller doğrultusunda yapılması düşünülen büyük ölçekli projeler ve yer seçim kararları

##### İlçe Ölçeği

- Kaymakamlık, İlçe Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Meslek Odası Temsilcileri, Vatandaşlar (ÇDP Komisyonu)

Konular:

- İmar Planlarının irdelenmesi
- İlçe için belirlenen stratejik kararlar

<sup>5</sup> 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı yeni Belediye Kanunu ve 76. Maddesinde düzenleme yer almış ve 08.10.2006 tarih 26313 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren ‘Kent Konseyi Yönetmeliği’ ile daha ayrıntılı düzenleme yapılmıştır.

- Temel sektörel gelişme kararları, bunların yer seçim kararları
- İl için önemli olabilecek sektörel gelişme potansiyelleri

#### Belde Ölçeği

- Belde Belediyesi
- Konular:
- İmar Planlarının irdelenmesi
- İl için önemli olabilecek sektörel gelişme potansiyelleri

Yerinde yapılan incelemeler ve veri toplama aşamasında görüştüğümüz kamu kurumları yetkilileri ve diğer ilgili kurumsal aktörlere, ÇDP'nin önemi paylaşarak birlikte anlayıp birlikte karar geliştirmek üzere gerekli destek verilmeye çalışılmıştır. Arazi çalışması öncesi bilgilendirme çalışmalarına başlanmış, arazi çalışmaları sırasında ve sonrasında da farklı araçlarla sürecin tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları devam ettirilmiştir. Arazi çalışmaları boyunca yapılan görüşmelerde kurumsal aktörlerle yetinilmeyerek sivil aktörlere de ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu şekilde, hem planlama alanına ilişkin sivil görüşleri elde etme hem de katılım süreçlerine ilişkin görüşlerimizi her il ve ilçedeki önemli sivil aktörlerle paylaşma olanağı bulunmuştur.

Bu anlamda katılım için çok gerekli olan bir kamuoyu da yaratılmaya başlanmıştır. Katılımın gerçekleşebilmesi için öncelikle planlama alanlarında söz konusu ÇDP'lere ilişkin bir tanıtım ve tartışma ortamının oluşması kaçınılmazdır. Gerçekleştirilen bütün toplantılarda bu ortamın oluşması için çaba harcanmıştır. En geniş kamuoyunu oluşturabilmek için bir aktör veri tabanı oluşturulmuş ve bu aktörler çalışmaya katkı koymaya davet edilmiştir. Kamuoyunun yaratılmasında yerel medyanın çok önemli olduğu düşüncesiyle planlama alanında ulaşılabilen bütün yerel medya temsilcilerine ayırım gözetmeksizin bilgilendirme yazıları gönderilmiştir. Bu bilgilendirme yazıları içerisinde kamuoyuna yönelik duyuru ve çağrılara da yer verilmiştir. Yerel medyanın aktif kullanımıyla gündem oluşturulmaya çalışılmıştır.

Böyle bir çalışmada her şeyden önemlisi katılım kapasitesinin geliştirilmesidir. Bu anlamda yerel karar üretme ve katılma pratikleri incelenerek, mevcut pratiklerin ve mekanizmaların daha etkin- katılımcı kılınmasına yarayacak çaba içinde olunmaya çalışılmıştır. Özellikle katılma olanağı/yeteneği bulunmayan kesimlerin cesaretlendirilmesine önem verilmiştir.

Bir diğer önemli katkı da kurumsal ve sivil aktörlerden, çalışmanın her aşamasında talep edilen görüş raporları olmuştur. Aktif bilgilendirme olmaksızın görüş alınamayacağına bilinci içerisinde bilgilendirme toplantıları önemsenerek yapılmaya çalışılmıştır.

Katılım geleneği olmayan yerlerde karşılaşmanın doğal olduğu ve ancak biraradalığa alışıldıktan sonra düzene girebilen kaotik ortamlarla, Amasya ili genelinde katılım kültürünün il stratejik planı çalışmaları süresince kısmen gelişmiş olması nedeniyle çok seyrek karşılaşılmış, bu da çalışmaların hızla ilerleyebilmesine önemli bir katkıda bulunmuştur.

Bu çerçevede Amasya ÇDP hazırlık sürecinde, aşağıdaki tabloda aktarılan üç aşama yürütülmeye çalışılmaktadır.

Tablo 1: Geliştirilen Katılım Mekanizmaları

Kamuoyu Yaratma
Aktör veri tabanı oluşturma ve davet
Kamuoyuna yönelik duyuru ve çağrılar
Yerel medyanın aktif kullanımıyla gündem oluşturma
Katılım kapasitesini geliştirme
Yerel karar üretme ve katılma pratiklerinin incelenmesi
Mevcut pratiğe uygun katılımı örgütleme
Katılma olanağı-yeteneği bulunmayan kesimlerin cesaretlendirilmesi
Aktif bilgilendirme
Arama Konferansı Niteliğinde Bilgilendirme toplantıları
Karar Alma
Karar sürecini etkileyecek talepleri cesaretlendirme ve katma
Yerel veritabanı oluşturma ve alenileştirme
Karar Alma Toplantıları
Görüş Raporları Toplama

Planlama, toplumun geleceğini belirleyen önemli bir müdahale aracıdır. Bu müdahaleden önce geniş kapsamlı ve derinlemesine bir incelemenin gerekliliği ve müdahale kararlarının ortak akıl çerçevesinde verilmesinin doğruluğu ortadadır. Dolayısıyla plan kararlarının; çok aktörlü bir ortamda, bölgeye ilişkin fikirleri, hayalleri, projeleri, kaygıları olan tüm kesimlerin-insanların katılımıyla verilmesi yönünde çabalar içinde olmaya çalıştık. DPT tarafından yaptırılmış olan Bölge Planı- İl Strateji planı ve diğer onanmış projeler çalışmaların ilk aşamasından itibaren her aşamada dikkate alındı.

Gerek ÇDP çalışmaları süresince etkin kılmaya çalıştığımız katılımcı pratikler, gerekse İl Stratejik plan çalışmalarında oluşturulan katılımcı pratikler ve diğer yaşanmış- yaşanmaya devam eden “birlikte çoklu aktörlerle iş yapabilmek” kapasitelerini de dikkate aldığımızda;

Mevcut planlama çalışmalarında önerilen politikaları gerçekleştirmeye dönük, uygulama süreçlerinin altyapısını inşa etmek olgunluğuna gelinmiştir.

Ülkemizde çeşitli illerde, ‘kent konseyi’ – yerel gündem 21- ve proje geliştirme faaliyetlerine önem vermeye çalışan, çeşitli uygulama pratikleri mevcuttur. Birbirini tekrar eden ve artık ‘kopyalama’ usulüne dönmüş, model oluşturma yaklaşımını doğru bulmuyoruz. Nitekim gerçekleşmiş olanlara baktığımızda, katılımı artırarak sürekli kılmış ve katılımın yarattığı sinerji ile bölgesel kalkınma pratiği olarak önemli mesafeler kat etmiş örnek yoktur. Ülkemizdeki ve dünyadaki çeşitli örnekleri ile birlikte, Amasya gerçekliğini dikkate alarak geliştirdiğimiz ‘temel yaklaşım’; diğer plan çalışmaları ve ÇDP’nin izlenmeye-uygulanabilir kılmaya dönük daha kurumsal bir zemini ortaya çıkarmaktır. Bu kurumsal zemin aracılığıyla ÇDP’nin önerdiği politikalar dâhilinde “ilgili yörelerde” uygulama esaslı projeler

yapmak, kaynak bulmak öne çıkan konulardır. Aynı zamanda, bir Ar-Ge çalışması vizyonunu da içerebilecek organizasyon temeline sahip kılmak hedeflenmelidir. Bu kurumsallaşmayı süreklileştirmek, katılım ve bilgi paylaşımını, gönüllü ve bilinçli bir süreç haline getirmenin istikrarlı yön veren odağını oluşturmak gerekmektedir. Bu oluşum, İl Genel Meclisi, Belediye Meclisi çalışmalarının ve komisyonlarının faaliyetlerini güçlendirmek hedefini de içinde barındıran bir modele dönüşmelidir.

PROJE: Amasya Yerel Gelişim ve Kalkınma Koordinasyonu

PROJE YÜRÜTÜCÜLERİ: Amasya Valiliği, Danışman Kurum

AMAÇ: Dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkân veren, rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere yapılan planlama çalışmaları ve ihtiva ettiği öneriler kapsamında, fiziki yaşam alanları güzelleştirilmiş, ekolojik dengeleri korunan, çevresel felaketlere karşı önlemler geliştirmiş, ekonomik olarak kalkınmış ve geleceğini garanti altına almış bir Amasya'yı birlikte oluşturmak.

Bu amaç doğrultusunda, oluşan bilginin en yaygın biçimde icracı kurumlardan Amasyalı yurttaş kadar paylaşımını sağlamak. Paylaşılan bilginin bugün ve gelecek arasındaki bağının, mevcut toplumsal hayatın verili durumuyla bağını kurarak gelişme hedeflerini anlaşılır biçimde ortaya çıkarabilmek. Bugünün ihtiyaçlarını da görmezden gelmeyecek, orta ve uzun erimli uygulama merkezli organizasyon pratikleri oluşturmak.

Mevcut kurumsal organizasyonların bilgi ve örgütsel kapasite olarak güçlendirilmesi, mali tasarruf yetkilerinin ve bütçe kullanım kararlarının amaç doğrultusunda değerlendirilmesi düşüncesinin olgunlaştırılması. Bu tür mali kaynak kullanma yetkisine sahip kurumlara gelen taleplerin, amaç doğrultusunda biçimlenmesini sağlayacak bilinci oluşturma. Verili maddi ve eğitsel olanaklar dışında kaynaklar geliştirebilme kapasitesine ulaşma. Ar-Ge çalışması vizyonunu da içerebilecek organizasyon temeline sahip kılmak.

KATILIMCILAR: Kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri, Amasya Milletvekilleri, İl ve İlçe Belediye Başkanlıkları, STK temsilcileri, Yeşilirmak Havzası Kalkınma Birliği, Siyasi Partiler, İl genel meclis üyeleri, ve Belediye Meclis üyeleri, Kooperatifler, Amasya dışında yaşayan Amasyalılar (ADEF girişimi), Amasya'da yaşayan bütün yurttaşlar.

GERÇEKLEŞME SÜRECİNİN ETAPLANDIRILMASI VE ETKİNLİK ÖNGÖRÜSÜ:

1.etap: ÇDP çalışmasının tamamlanmasından sonra, Amasya Valiliği tarafından il merkezi, ilçeler ve köyleri de kapsayacak biçimde "yerel gelişim ve kalkınma vizyonu" nun paylaşılması.

- Bu süreçte, ulusal ve yerel düzeyde, etkin ve katılımcı pratiklerin/modellerin planlanması

2.etap: İcracı ve temsiliyete haiz kurumlara yönelik "yerel gelişim ve kalkınma vizyonu" doğrultusunda kapasite oluşturma (Belediyeler- Şube Müdürleri- Oda ve Kooperatifler-STK'lar- Siyasi Partiler- Basın).

- Görev alanı ve kapsamı da dikkate alınmak üzere, etkin eğitim toplantılarının planlanması.

3.etap: önerilen model doğrultusunda, "Amasya Yerel Gelişim ve Kalkınma Koordinasyonu" nun örgütsel olarak oluşturulması.

- İç yönetmelik hazırlanarak tartışılması ve sonuçlandırılması. Kurumsal hüviyetin tanımlanabilir hale gelmesi.

4.etap: Uygulama hedefli projelerin oluşturulmaya başlanması.

5.etap: Yıllık değerlendirme.

**AMACIN GERÇEKLEŞMESİ İÇİN SÜRDÜRÜLECEK ÇALIŞMALARIN BÜTÇE KAYNAKLARI:**

Merkezi ve yerel idarenin mevcut kaynakları, fonlar, konu ve örnek olay esaslı kampanyalar.

**ÖNERİLEN MODELİN GEREKÇESİ:**

- Amacın gerçekleşebilmesi, resmi kurumlar ve yurttaşların ortak gerekçelere sahip olarak, ortak bilgiyle toplumsal hayata birlikte yön verme inancına ulaşmasından geçmektedir. Bilginin paylaşımı kadar, katılması ve amaç doğrultusunda hareket etmesi beklenen kişi ve kesimlerin “dikkate alındığı” hissini en yüksek düzeyde yaşayacağı katılımcı karar süreçlerini etkin, inandırıcı kılmak,
- Yasal düzenlemelerde işleyişi-yetki sınırları-görevi belirtilmiş kurumsal yapıların daha etkin ve katılımcı kapasiteye ulaşmasına hizmet etmek
- İl Genel Meclisi ihtisas komisyonlarının bu amaçla değerlendirmek
- Belediye açısından kent konseyi uygulamasının zeminini oluşturmak ve teşvik etmek,
- İmar planı ve diğer kentsel hizmetler çalışmalarıyla bağını kurmak,

Bu model ayrıca, merkezi ve yerel kamu kurumları arasındaki hiyerarşi ve işleyiş esaslarının avantajlarını dikkate alır, ancak esas olarak katılımcılar ve Amasyalı yurttaşın hayatında “gönüllü-bilinçli-demokratik-birlikte çözüm üretebilen” bir alışkanlığın oluşturulmasını önemli görür.

**1.4.3.3.1. Önerilen Modelin Hukuki Dayanakları**

Uluslararası Sözleşmeler, 5216 sayılı kanun, 5442 sayılı kanun, 5302 sayılı kanun, 5393 sayılı kanun, 5018 sayılı kanun, yönetmelik ve genelgeler, ulusal ve uluslararası konuya dair sempozyum ve toplantı belgeleri, kamu reformu ve kalkınma ajansları gündemli merkezi hükümet yetkilileri tarafından kamuoyuna açıklanan görüşler dorultusunda,

**Amasya Yerel Gelişim ve Kalkınma Koordinasyonu;**

- İl koordinasyonu sekreteryaşının-yürütmesinin oluşturulması (Amasya Valiliğinin görevlendireceği bir temsilci- Yeşilirmak Havza Kalkınma Birliğinden bir temsilci- Amasya Belediye Başkanlığının görevlendireceği bir temsilci- Danışman kurum temsilcisi)
- İlçe koordinasyon heyetlerinin oluşturulması (İlgili müdürlüklerin ilçe birim sorumluları- Belediye Meclis üyeleri-Muhtarlar-Kooperatifler-STKlar- Kaymakam tarafından görevlendirilecek temsilci)
- İl koordinasyonunun oluşumu (ilçe koordinasyonlarından seçilmiş 3'er kişi-il müdürlüklerinden birer kişi- sekreteryaya)
- İl koordinasyonunun ilçe destekli sektör ve konu esaslı komisyonlarının oluşumu
- İl koordinasyon faaliyetlerinin 2 ayda bir sunumunun yapılarak, istişare edildiği, Amasya Valisinin Başkanlığında toplanan Amasya İl Şurası (Yeni ve eski dönem Milletvekilleri, yeni ve eski dönem Belediye Başkanları, Amasya Üniversitesi Rektörü, Kaymakamlar, Vali Yardımcıları, Valiliğin davet etmekte uygun gördüğü kişi ve kurumlar) tarafından oluşur.
- Koordinasyonun toplanma periyotları ve danışman kurumun üstleneceği yükümlülükler ayrıca ele alınacaktır.



#### 1.4.4. İktisadi Kararlar

Planlama çalışması kapsamında mevcut sorun ve potansiyellerden hareketle, ilin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak ve bununla birlikte bölgesel/ulusal/uluslararası alanlarda etkin hale gelebileceği iktisadi kalkınmaya yönelik kararlar geliştirilmiştir. Bu kapsamda sektörler için temel ilke kararları alınmış, mevcut potansiyeller değerlendirilerek alt ölçeklerde başat/lokomotif sektörler tespit edilmiş, bu sektörlerin üretim, pazar, ulaştırma, tüketim ilişkileri kurgulanmıştır. Bununla birlikte iktisadi kararlar geliştirilirken gerek YHGP'den gerek İl Stratejik Planı'ndan gerekse de Tarım Master Planı'ndan gelen kararlar, plan hedefleriyle uyumu ölçüsünde plana işlenmiştir. Bu kararlar, YHGP'nde:

*"İşletmelerin rekabet gücünün artırılması ve dışa açılmayı sağlamak için;*

*a-)Bölge ve kent ölçeğinde yapılaşma ekonomilerinden ve dışsalılıktan yararlanılması*

*b-)Araştırmaların karar süreçlerinde etkili olması ve politikaya yol göstermesi için bilgi ve üretim arasındaki bağın güçlendirilmesi*

*c-)Dışa açılma*

*d-)Bölge turizminin çeşitlendirilerek geliştirilmesi ve tanıtımı*

*e-)Tarımda sulamanın geliştirilmesi ve yüksek gelir getiren bitkisel üretimin artırılması, tarımsal araştırmaların yapılması*

*f-)Hayvancılık sektöründe rekabet gücünün artırılması*

*g-)Bölgede tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde yer alan KOBİ'lerin mali yapılarının güçlendirilmesi*

*h-)İnşaat ve ulaştırma hizmetlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi"*

olarak geçmekte diğer planlardaysa sektörel hedeflere ve uygulama projelerine yer verilmektedir.

##### 1.4.4.1. Tarım Sektörüne Yönelik Temel Kararlar

Planlama çalışması ile birlikte tarımsal üretimin etkin ve verimli hale gelmesine yönelik politika ve kararlar üretilirken, bunun yanında tarımsal sanayinin de hammadde ile ilişkisinin kurularak geliştirilmesine öncelik verilmiştir. Bununla birlikte, tarımsal pazarın yeniden yapılandırılması ve çiftçilerin ekonomik, mesleki örgütlenmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Tarım sektörüne yönelik üst ölçek planlardan gelen kararların dökümü aşağıda verilmiştir.

Yeşilirmak Havza Kalkınma Planı'ndan gelen kararlar:

- *Kışlık organik sebze tohumu üretimi, organik tahıl (buğday, mısır, yulaf ve arpa) üretimi, organik bakliyat üretimi, organik patates ve tohumluğu üretimi, yazlık organik sebze üretimi, organik meyve üretimi, organik yem bitkileri üretimi, organik tıbbi ilaç bitkileri üretimi, organik baharat bitkileri üretiminin il genelinde uygun ekolojilerde geliştirilmesi ile katma değeri yüksek organik tarımın yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.*
- *Sebze ve meyve kurutma ve depolama tesisleri, soğuk hava depolarının yapılması ve paketleme tesislerinin geliştirilmesi ile bu ürünlerin pazarlanmasına yönelik altyapısının geliştirilmesi hedeflenmektedir.*
- *Tarımda sulama altyapısının geliştirilmesi için: inşa halinde olan (I. öncelikli), yatırım programına giren (II. öncelikli) ve plan proje aşamasında olan (III. öncelikli) sulama projelerinin tamamlanması, sulamaya açılmış alanlarda çeşitli nedenlerle sulanamayan 38.000 ha alanın sulanması, meteorolojik verilere dayalı tarla içi su yönetimi, planlı su dağıtım uygulamaları ve sulama alanlarında erken uyarı sistemlerinin kurulması kararları alınmıştır.*
- *Seracılık için alternatif bir yöntem olarak termal kaynakların kullanımı ve cam sera inşa edilmesi kararı alınmıştır.*

- Orman işletme müdürlüğü stratejik planı kapsamında bütünleştirilerek orman köylerinde odun dışı üretimin (kuşburnu, böğürtlen, adaçayı, kekik ve mahlep) geliştirilmesi, ürünlerin işlenmesi-paketlenmesi ve (yurtiçi-yurtdışı) pazarlanması için pilot uygulama yapılması, tıbbi ilaç, baharat bitkileri ve bölgede sınırlı alanlarda bulunan üzüm çeşitlerinin üretiminin geliştirilmesi kararları da alternatif tarım ürünlerinin gelişmesi açısından önem taşımaktadır.
- Hayvan gübrelerinin tarım arazisinde (sulama alanları ve kesme çiçek üretilen alanlarda) kullanımının sağlanması ve özellikle sulak alanlar, su havzaları ve delta alanlarında iyi tarım uygulamaları desteklenecektir.
- Uygulamaların yaygınlaştırılmasının geliştirilmesi Yeşilirmak Havza Kalkınma Planı'nın diğer tarımsal kararlarını oluşturmaktadır.

#### Tarım Master Planı'ndan gelen kararlar:

- Amasya ilindeki tarımsal üretimin pazarlanma imkânlarının geliştirilmesi amacıyla ürün borsalarının açılması kararı alınmıştır.
- Silajlık mısır ve yem bitkileri pazarı oluşturulması kararı bu ürünlerin ekonomilerinin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.
- Nadas alanları ve kullanılmayan alanlarda, kuru soğan ve şekerpancarı üretim alanlarının bir miktarında yem bitkileri ve yoncanın yetiştirilmesi, marjinal alanlarda kapari, kuşburnu, kekik vb ürünlerin yetiştirilmesi, kırsal alanlarda ahududu, böğürtlen, vişne gibi meyvelerin yetiştirilmesi kararları alternatif tarımsal ürünlerin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.
- Meyve ve sebze işleme tesislerinin ve dane mısır kurutma tesisi kurulması tarımsal ürünlerin işlenmesi için gerekli altyapı sağlamaya dönük kararı oluşturmaktadır.

#### İl Stratejik Planı'ndan gelen kararlar:

- Amasya ilindeki tarımsal üretimin pazarlanma imkânlarının geliştirilmesi amacıyla kiraz, bamyas ve kuru soğan olmak üzere 3 ürün için borsa açılması kararı alınmıştır.
- Misket elmasının ağaç sayısı meyve veren yaşta 98.760 adet olup, meyve vermeyen ağaç ise 4500 civarında olduğu, armut ağacı sayısının ise meyve veren yaşta 79.590 meyve vermeyen yaşta ise 22.800 olduğu tespit edilmiştir. Misket elması ağaç sayısının 115.000'e, ihracata yönelik armut ağacı sayısının 117.000'e çıkarılması bunların yanında ihracata uygun meyvelerden 2.000 dekar bodur ve yarı bodur kiraz bahçesi, 1.000 dekar yarı bodur ve bodur elma bahçesi ile 550 dekar şeftali bahçesi geliştirilmesi kararı alınmıştır. Bu kararlar tarımda katma değeri yüksek meyvecilik faaliyetinin il genelinde gelişmesi açısından önem taşımaktadır.
- İl genelindeki meyvecilik faaliyetinin pazar imkânlarını yükseltmesi amacıyla bölge ihtiyacını karşılayacak şekilde 8 adet soğuk hava depolama tesislerinin kurulması ve mevcut tesislerin modernize edilmesi kararı verilmiştir.
- Köy Bazlı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında tarımsal üretimdeki teknolojilerin yükseltilmesi amacıyla: 2007–2011 yılları arasında toplam 12 Tarımsal Sulama Kooperatifine 7.000 dekar alanda yağmurlama ve damlama sulama yapılmaya uygun sulama alt yapısının sağlanması ve 12 kooperatife üye olan toplam 250 çiftçinin 6.000 dekar tarım arazilerine damlama veya yağmurlama sulama sisteminin kurulması kararı alınmıştır.
- Mevcut hayvan popülasyonunun suni tohumlama ile süratli bir şekilde ıslahına paralel olarak hayvan barınaklarının iyileştirilmesi, bakım beslenme şartlarının geliştirilmesi, besi performansının yükseltilmesi ve süt veriminin artırılması. Bu amaçla kapalı hayvan barınaklarının % 30 oranında açık sistem hayvancılık işletmelerine dönüştürülmesi kararı alınmıştır. Hayvancılıkla ilgili kararlar ilde hayvancılık faaliyetlerinin niteliğinin yükseltilmesi bağlamında önem taşımaktadır.
- Sulu tarım alanlarının genişletilmesi ve dolayısıyla tarımda verimliliğin artırılması amacıyla sulama altyapısının geliştirilmesi ile ilgili kararlar verilmiştir. Bunlar: Incidere Su Projesi, 3 adet ana su deposu yapımı, 2007 yılında 2 adet / 2008 yılında 1 adet ve 38 adet YÜS Projesi ile 5.126 Ha

alanın sulanması projelerinin tamamlanması, 46 adet yer altı su kaynaklarını geliştirme projesi: 2011 yılı sonuna kadar Amasya ilindeki toplam sulanabilir alan miktarının yaklaşık 1.760 ha artırılması ve işlevini yitirmiş olan 14 sulama tesislerinin yenilenmesi ve onarılması ve 3 adet sulama göleti: 2011 yılı sonuna kadar Amasya ilindeki toplam sulanabilir alan miktarını yaklaşık 1.250 ha artırılması.

- Yem bitkileri ve silajlık ürün üretiminde alternatif toprak işleme ekin sistemlerinin uygulanması projesi kapsamında ikinci ürün ekilişlerinde toprak işlenmeden doğrudan 1.000 hektar alanda ekim yaptırılması

Amasya Tarım ve Kırsal Gelişim Planı'ndan gelen kararlar:

- 2011 yılına kadar Ayçiçeği ile birlikte, kanola ve soya bitkilerinin yetiştirilmesi ile toplam ekim alanının 7500 hektara ulaştırılması kararı alınmıştır bu kararlar alternatif tarla ürünlerinin yetiştirilmesi hedeflenmektedir.
- İlde kiraz sınıflandırma ve ambalajlama sektörünün gelişmesi için Orköy soğuk hava deposuna sınıflandırma ünitesi kurulması ve toplam 15.000 ton kapasiteli soğuk hava depoları yapılması ve mevcut tesislerin ıslah çalışmalarına devam edilmesine yönelik kararlar ildeki meyve ve sebze ürünlerinin pazarlanmasını kolaylaştıracaktır.
- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında basınçlı sulama sisteminin kullanıldığı 25 kooperatife üye olan toplam 500 çiftçinin 15.000 dekar tarım arazisine damlama veya yağmurlama sulama sisteminin kurulması sağlanması kararı tarımsal üretimde verimliliği olumlu yönde etkileyecek sulama altyapısını geliştirilmesine yönelik önem taşımaktadır.
- Ekonomik oranda üretim yapılan farklı alanlara ait soğanlarda depo kayıp oranları belirlenerek depolamaya dayanıklı soğan üretim bölgeleri belirlenmesi kararı ile soğan yetiştiriciliğinin niteliğinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.
- Üründe münavebe sistemleri kullanılarak mevcut nadas alanlarının her yıl ekilebilir hale getirilmesi, bu alanlar kuruda yetişen fiğ gibi ürünlerle değerlendirilmesi ve kuru tarım alanlarında nadas uygulamaları yerine baklagil bitkileri tarımının yaygınlaştırılması için altyapı çalışmalarının yapılması kararları ile tarım topraklarının daha verimli kullanılabilmesi hedeflenmektedir.
- 2007 yılında 500 ha, 2008 yılında 1000 ha, 2009 yılında 1000 ha ve 2011 yılında ise 2500 ha olmak üzere toplam 5000 ha alanda iyi tarım uygulamalarına geçilmesi kararı ile tarımsal üretimin niteliğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- Yem bitkileri ve silajlık ürün üretiminde alternatif toprak işleme ekin sistemlerinin uygulanması projesi kapsamında ikinci ürün ekilişlerinde toprak işlenmeden doğrudan 1.000 hektar alanda ekim yaptırılması.
- Tüm üst ölçek planlarda tarım sektörü Amasya ilinin ekonomik gelişimi bağlamında en yoğun şekilde irdelenmiş ve geliştirilmiştir. Sulama altyapılarının geliştirilmesi, meyvecilik faaliyetlerinin ilerletilmesi ve alternatif tarla ve meyve ürünlerinin geliştirilmesi, üst ölçek kararlar değerlendirildiğinde Amasya ilinde tarım sektörünün gelişim çizgisi olarak beliriyor. Bununla beraber tarımsal verimlilik açısından potansiyeli yüksek değerlendirilmeyen bölgelerinde ve tahıl üretimi yapılan bölgelerine yönelik görece daha az tedbirler getirilmiştir.

Planlama bölgesinde tarım sektörünün en önemli sorunu, tarımsal işletmelerin dağınık ve küçük aile işletmeleri şeklinde olan yapısıdır. Bu durum tarım toprağının ekonomik bütünlüğünü ve verimliliğini düşürmektedir. Bu bağlamda tarım arazilerinde toplulaştırmaya gidilecektir. Kırsal alanda ürün temelli üretici birlikleri ve kooperatifler desteklenirken, çok sayıda kooperatiflerin geliştiği yerleşmelerde kooperatif birliklerinin oluşturulması önerilmiştir.

Arazi toplulaştırması, 03.07.2005 tarihinde kabul edilen 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu'nun 17. maddesinde yer almaktadır. Buna göre, tarımsal arazinin sulama yöntemlerinin uygulanmasını, toprak koruma önlemlerinin alınmasını güçleştirecek ve tarımsal verimliliği

etkileyecek kadar küçülmüş, biçimleri bozulmuş ya da dağılmış olan tarım topraklarının birleştirilmesi, biçimlerinin değiştirilmesi ve amaca uygun olarak yeniden düzenlenmesidir.

Arazi toplulaştırmanın gerçekleştirilmesi halinde, tarım topraklarının sulama oranları artacak, tarım tekniklerinin uygulaması kolaylaşacak, tarım işletmelerinde işgücü tasarrufu ve net gelir artışı sağlanacaktır. Toplulaştırma çalışmaları ile ilgili usul ve esaslar tüzükle düzenlenecektir.

Organik tarım, üretimde kimyasal girdi kullanmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması denetlenen kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimidir. Ekolojik açıdan faydalı olmakla birlikte ekonomik anlamda da, gelişen dış pazar kapsamında ihracat olanakları göz önüne alındığında öne çıkan organik tarım, hayvancılık ve su ürünlerini de içine alan, gelişmekte olan bir üretim alternatifidir. İyi tarım uygulamaları ve organik tarımın yaygınlaştırılması, öncelikli tarım politikası olarak benimsenmeli, geçiş sürecini hızlandıracak yönetim mekanizmaları geliştirilmelidir. Organik tarım uygulamaları için Göynücek, Hamamözü ve Gümüşhacıköy öncelikli olmak üzere ilde alt ölçekte organik tarım alanları belirlenecek ve bu alanlarda çiftçi eğitimi programlarının yanı sıra, ekipman ve diğer ihtiyaçları konusunda destek programları oluşturulacaktır.

Mera alanları verimlilik değerlendirmelerine göre kullanılacak ve ıslah edilecektir. Bununla birlikte özellikle süt üretimine dayalı sanayinin pazar alanı da genişletilerek, büyümesi sağlanacaktır. Hayvancılığın gelişebilmesi için kaba yem üretimi arttırılacaktır. Hayvancılığın gelişimi için Suluova'da oluşum aşamasındaki Organize Besi Bölgesi'nin geliştirilmesinin yanı sıra, Gümüşhacıköy'de de Besi bölgesi oluşturulacaktır. Ancak bu bölgelerin oluşumunda tüm üreticilerin katıldığı bir organizasyon yapısının kurgulanması gerekmektedir. Bu organizasyona dâhil olmayan üreticiler içinse altyapısı hazırlanmış alanlar gösterilmelidir. Amasya'da oluşacak bu bölgelerden Suluova'nın et ve et ürünleri, Gümüşhacıköy'ün de süt ve süt ürünleri üzerine gelişmesi sağlanacaktır.

Planlama bölgesinde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın sürdürülmesi yanında; son yıllarda yükselişe geçen arıcılık ve tavukçuluğun da geliştirilmesi çalışmaları yapılacaktır. Özellikle Merkez ilçede uygun alanlarda ve Akdağ bölgesinde arıcılık gelişimi için çalışmalar yapılacaktır.

Planlama bölgesinde tarımsal alana dair en önemli sorunlar arasında ürünlerin saklanma ve işlenme koşullarının yetersizliği nedeniyle ürün ve ürünlerdeki kalite kaybı sayılabilir. Bu sorunu gidermek amacıyla uygun bölgelerde depo, soğuk hava deposu v.b tesisler oluşturulacaktır. Ayrıca tarıma dayalı sanayinin gelişimi konusunda da plan kapsamında öneriler geliştirilmiştir.

#### 1.4.4.1.1. Bilgilendirmeye Yönelik Kararlar

- Tarım teşkilatlarında görevli teknik personelin ve hedef kitlenin (tarım sektörüyle yakından ilgili tüm bireyler) teknolojik konularda kendilerini yenilemelerine ve geliştirmelerine olanak sağlamak, girdi seçimi ve yönetiminde rekabet üstünlüğü oluşturmak, verimlilik, kalite ve pazarlama konularında bilgi/beceri ve deneyimlerini artırmak, çevre bilinci, girişimcilik ve profesyonellik ruhunu geliştirmek, çiftçilerin sağlıklı ve yaşam kalitesi yüksek bir hayat sürmelerine olanak sağlamak ve marka bilincini oluşturmak amacıyla yaşam boyu eğitimleri sağlanacaktır.
- Tarımsal faaliyetlerde bulunan hedef kitlenin tarımsal konularda bilgi, beceri, deneyim ve girişimcilik yeteneklerini geliştirmek, özgüvenlerini sağlamak ve köylü tanımından çiftçi tanımına geçmelerine imkân sağlamak amacıyla eğitim verecek "Tarım Okulları" açılacaktır.
- Her ilçede yılda en az 4 defa olmak üzere sulama, gübreleme, budama, hastalık ve zararlılarla mücadele, hayvan besleme, arıcılık, erozyon, girişimcilik, pazarlama, sınıflandırma ve ambalajlama konularında iç ve dış uzmanlar tarafından eğitim programları düzenlenecektir.
- Amasya merkez ve ilçelerinde her yıl 150 köyde olmak üzere, Kasım - Mart ayları arasında köy faaliyetleri dikkate alınarak Köy Eğitim Programlarına devam edilecektir.

- Bitki ve hayvan yetiştirme teknikleri konusunda Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu eğitim dokümanlarının 373 köy ve belde yerleşim birimlerine ulaştırılması için yapılan çalışmalara devam edilecektir.
- Yerel televizyon ve radyo kanallarında mevsimsel tarım faaliyetlerine bağlı olarak her ay farklı konuların işlendiği tarım programları düzenlenecektir.
- STK'ların ulusal ve uluslararası hibe fonlarından yararlanmalarına olanak sağlamak amacıyla STK'lara yönelik 2007 ile 2011 yılları arasında 50 adet proje hazırlama kursu düzenlenecektir.
- Tarım sektöründe yer alan kadınlara yönelik aile sağlığı, hijyen, ev ekonomisi ve el sanatları konularında köylerde her yıl en az 30 bilgilendirme toplantısı yapılacaktır.
- Bitkisel üretimin geliştirilmesi konusunda her yıl 150 köyde yetiştiricilik teknikleri konusunda en az 1.500 çiftçiye eğitim verilecektir.
- İlde bulunan sulama birlikleri ve kooperatiflerine sulama suyunun etkin kullanımı konusunda her yıl en az 15 eğitim programı düzenlenecektir.
- Bitkisel üretimde yeni gelişmelerin takibi ve yeni tarım teknikleri uygulamalarının gözlemlenmesi amacıyla her yıl 150 önder çiftçinin tarım fuarlarına katılımları sağlanacaktır.
- Hayvan ıslahı, kayıt sistemi, hayvancılık desteklemeleri, hayvan yetiştiriciliği konularında her yıl 75 toplantı ile hedef kitlenin eğitimi sağlanacak, hayvan ıslahında suni tohumlamanın önemi vurgulanarak, hayvan popülasyonunun da ırk ıslahına hız verilmesi konusunda hedef kitle bilinçlendirilecektir.
- Mevcut arı üreticilerine yönelik yetiştiricilik ve hastalıklar konusunda her yıl 4 kurs düzenlenecektir.
- Su ürünleri yetiştiricilerinin eğitimine yönelik yetiştiricilik ve hastalıklar konusunda her yıl 5 eğitim toplantısı yapılacaktır.
- 2007–2011 yılları arasında gıda güvenliği ile ilgili her yıl 20 eğitim toplantısı yapılarak konuya ilişkin broşür ve afişin dağıtımı yapılacaktır.

#### 1.4.4.1.2. Kırsal Altyapı Kararları

- Kırsal altyapı ve sosyo-ekonomik yönden ilçeler arası gelişmişlik farklılıklarının azaltılması ve kırsalda yaşam koşullarını ilgilendiren altyapı göstergelerinin iyileştirilmesi amacıyla yürütülen çalışmalara hız verilecektir.
- Yeşilirmak Havzası Kalkınma Birliğinde yer alan CBS'de kullanılarak il genelinde ihtiyaç duyulan küçük ölçekli sulama göleti yerlerinin tespiti yapılacaktır.
- Köy yerleşim planı olmayan köylerin öncelikle % 50'si için köy yerleşim planları hazırlanacaktır.
- İl Özel İdaresi tarafından drenaj ve toprak ıslahı öncelikli köyler belirlenerek drenaj ve toprak ıslahı çalışmalarına ağırlık verilecektir.

#### 1.4.4.1.3. Tarımsal Üretim Kararları

- Rekabet gücü yüksek, verimli, kaliteli, sertifikalı ve planlı gelecek için marka yaratacak bitkisel üretim modellerine geçilecektir.
- 2011 yılı sonuna kadar Amasya ilindeki toplam sulanabilecek 23.662 ha arazinin 6.886 ha alanı 87 adet Sulama Suyu Tesisi Projesi ile sulamaya kavuşturulacaktır.
- İl genelinde basınçlı sulama sistemlerine geçilecektir.
- Kamu destekli meyvecilik ve bağcılık projelerinde öncelikli belirlenmiş alanlar hariç fidan desteği yerine damla sulama sistemi kurulumu desteklenecektir.
- Su kaynaklarının etkin ve verimli kullanılabilmesi için yeni kurulan meyve bahçeleriyle sebze alanlarında damlama ve mini yağmurlama sulama sistemlerinin kullanılması için Üretici Birlikleri ve Kooperatiflere proje hazırlama konusunda eğitim çalışması yapılacaktır.
- Suyun etkin kullanımını sağlamak, dolayısıyla bitkisel üretimde verimliliği artırmak amacıyla 2007–2011 yılları arasında toplam 25 tarımsal sulama kooperatifinin basınçlı sulama sistemine geçirilmesi sağlanacaktır.
- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında belirtilen projenin gerçekleştirilerek basınçlı sulama sisteminin kullanıldığı 25 kooperatife üye olan toplam 500 çiftçinin 15.000 dekar tarım arazisine damlama veya yağmurlama sisteminin kurulması sağlanacaktır.
- Sulama kanallarının mevcut teknik raporları hazırlanacaktır.
- Hamamözü ilçesinde salma sulama yöntemi kullanan mevcut meyve bahçelerinin % 5'inde toprak kanallar beton ile kaplanacak ve mevcut bahçelerin % 10'unda mini yağmurlama sulama sistemine geçilecektir.
- Bitkisel üretimde tarla bitkilerinden bağ-bahçe bitkileri tarımına geçilmesi için bağ-bahçe bitkileri ürünlerinin desteklenmesine ağırlık verilecektir.
- Amasya kiraz yetiştiriciliğinde geçici kiraz yetiştiriciliğinin geliştirilmesi amacıyla, İl Özel İdaresi ve Ziraat Odası katkıları ile Boyalı, Karaağaç, Yassıçal, Vermiş, Eğribük, Ardıçlar, Derebaşalan, Kıranbaşalan, Seyfe, Kuzalan, Yağcıabdal, Soku, Çukürören, Akören, Saz, Aktaş ve Karakise gibi yörelerin ekolojik şartları kiraz yetiştiriciliği yönünden incelenecek, uygun ekolojilerde 1000 da kapama kiraz bahçeleri kurulacaktır.
- Taşova bölgesinde erkenci kiraz yetiştiriciliğini geliştirmek amacıyla İl Özel İdaresi ve Ziraat Odası katkıları ile Yolaçan, Arpaderesi, Alpaslan, Çaydibi ve Uluköy köylerinde 250 da kiraz bahçesi kurulacaktır.
- Amasya elması, Taşova Çiçek Bamyası ve Merzifon Karası Üzüm çeşitlerinin coğrafik patentleri alınacak ve bu üç ürünün Amasya iline özgü marka ürünler olabilmesi için Ticaret ve Sanayi Odaları bünyesinde marka geliştirme komitesi kurulacaktır.
- Merzifon'da Merzifon Karası ile 2007 yılında 150 da, 2008 yılında 150 da, 2009 yılında 200 da ve 2010 yılında ise 250 da olmak üzere toplam 750 da, Taşova İlçesinde ise Narince üzüm çeşidi ile 2007 yılında 15 da, 2008 yılında 35 da, 2009 yılında 100 da ve 2010 yılında ise 250 da olmak üzere toplam 400 da bağ alanı yeni bağcılık sistemi ile İl Özel İdaresi ve Ziraat Odası katkılarıyla kurulacaktır.
- Planlanabilir üretim anlayışı içinde verimlilik ve kalite yönünden üstün özellikte genetik yapıya sahip sertifikalı tohum, tohumluk, fide ve fidan kullanım oranı % 50 oranında artırılacaktır.

- Kuru soğan yetiştiriciliğinin ekonomik karlılığını yükseltmek amacıyla CBS sistemiyle öncelikli kuru soğan tarım alanları belirlenecektir.
- Suluova'da Kuru Soğan Üreticileri Birliği kurulacaktır.
- Kuru soğan tarımında verim ve kalitenin artırılması ve ihracatta aranan kritik ürün özelliklerinin sağlanması amacıyla Amasya Ziraat Odası'nda "Kuru Soğan Komitesi" kurulacaktır.
- Ekonomik oranda üretim yapılan farklı alanlara ait soğanlarda depo kayıp oranları belirlenerek depolamaya dayanıklı soğan üretim bölgeleri belirlenecektir.
- Tarla bitkileri içinde yem bitkileri ekiliş oranı % 4'ten % 10'a çıkartılacak. Suluova, Merzifon, Gümüşhacıköy ve Göynücek ilçeleri ilin yem üretim merkezleri olacaktır.
- Taşova bölgesi ilin ve bölgenin süs bitkileri üretim merkezi olacaktır.

#### 1.4.4.1.4. Hayvansal Üretim Kararları:

Hayvansal üretim konusunda üst ölçek planlardan gelen kararların dökümü aşağıda yapılmış, bu kararların kısa bir değerlendirmesinden sonra plan kararlarına geçilmiştir.

Yeşilirmak Havza Kalkınma Planı'ndan gelen kararlar:

- *Merzifon'da damızlık sperma merkezi kurulması*

Amasya Tarım ve Kırsal Gelişim Planı'ndan gelen kararlar:

- *2007 yılında 1 adet, 2008 yılında 3 adet ve 2009 yılında ise 2 adet olmak üzere 2011 yılı sonuna kadar toplam 6 adet hayvan içme suyu göleti projesi tamamlanarak meralarda yaklaşık 4500 hayvana*
- *İçme suyu imkânı sağlanması ve kırsal alanlarda 2007 yılında 1 adet, 2008 yılında bir adet ve 2009 yılında bir adet hayvan içme suyu göleti yapılması kararları hayvancılığın gelişmesi açısından önem taşımaktadır.*
- *Kapalı hayvan barınaklarının %30 u açık sistem hayvancılık işletmelerine dönüştürülmesi ve hayvan hareketlerini denetim ve kontrol için belediyelerce kontrol merkezleri kurulması kararı hayvancılık faaliyetlerinin niteliğinin yükseltilmesi açısından önem taşımaktadır.*
- *Yılda en az 1000 adet Gökhöyük tipi damızlık koyun yetiştiriciliğinin yapılması ve her yıl en az 2500 koyun dağıtılması kararları koyun yetiştiriciliğinin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.*
- *Bal sterilizasyon ve paketlenme tesisi kurulması ve Hamamözü, Göynücek ve Gümüşhacıköy başta olmak üzere örnek çiftçilere 211 yılına kadar toplam 2000 adet kovan dağıtımı ile ildeki toplam kovan sayısının 22000'e çıkarılması karar bu bölgelerde ancılık faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.*

Amasya'da hayvancılığa yönelik gelişme kararları Suluova ve görece daha az olmakla birlikte Merzifon ilçelerinde yoğunlaşmıştır. Suluova'daki mevcut hayvancılık faaliyetlerinin geliştirilmesi için altyapı kararları getirilmiştir. Ayrıca mera alanlarının fazlalığı, ulaşım bağlantılarına yakınlığı, bölgesel gelişmişlik dengesi gibi faktörler göz önünde bulundurularak Gümüşhacıköy ilçesinde özellikle süt hayvancılığının gelişimi için besi bölgesi oluşturulacaktır. Verimli, kaliteli, rekabet gücü yüksek, sertifikalı ve planlı bir hayvansal üretim modeline geçilmesi sağlanacaktır, bu noktada aşağıdaki politikalar uygulamaya geçirilecektir:

- Amasya merkez ve Taşova ilçelerinde kadastrosu yapılmayan alanlar içinde kalan kadim meralarla, kadastro görmüş hazine arazilerinden mera niteliğindeki alanların tespit işlemleri tamamlanacaktır.

- 2007 yılı sonu itibariyle mera tespit çalışmalarının bitirilmesine müteakip 1.600 hektarı Suluova'da sulu mera tesisi olmak üzere il genelinde toplam 10.000 hektar alanda mera ıslah çalışması tamamlanacak ve dönüşümlü otlatma pratiği kazandırılacaktır.
- Göynücek ilçesinde taşkınlar nedeniyle bozulmuş 1.500 da mera alanının ıslahı gerçekleştirilecektir.
- Modern hayvan barınakları yaygınlaştırılacaktır.
- Kapalı hayvan barınaklarının % 30'u açık sistem hayvancılık işletmelerine dönüştürülecektir.
- 2011 yılına kadar Suluova ilçesindeki yaklaşık 20.000 büyükbaş hayvan yeni yapılacak olan şehir dışındaki Organize Besi Bölgesine taşınacaktır. Bu bölgenin özellikle et ve et ürünleri konusunda uzmanlaşması sağlanacaktır.
- Hayvansal üretimde verimlilik ve kalitenin yükseltilmesi amacıyla yerli ırktan kültür melezi ırka geçiş hızlanacaktır.
- Gökhöyük tipi damızlık koyun projesine hız verilecek ve yılda en az 1000 adet damızlık koyun yetiştiriciliği yapılacaktır.
- İl genelinde süt sığırcılığı geliştirilecek, süt üretimi yapan çiftçilerden ürünlerin toplanması için ağ oluşturulacak, köylüler çiftçi örgütlenmeleri aracılığı ile Gümüşhacıköy'de oluşturulacak Organize Besi Bölgesi'nde diğer özel girişimcilerle birlikte ortak süt ürünleri üretimine yönlendirilecek ve desteklenecektir.
- Kırsal kalkınma konsepti ve sosyal riski azaltma projeleri kapsamında koyun yetiştiriciliğini geliştirmek amacıyla projeli olmak koşuluyla her yıl en az 2.500 koyun dağıtılacaktır.
- Kültür balıkçılığı yapılacak yeni su kaynaklarının tespiti yapılarak örnek işletmeler kurulacak ve ilde mevcut baraj, gölet ve akarsu kaynaklarında varolan su ürünleri potansiyeli değerlendirilerek balıkçılık üretimi artırılacaktır.
- Suluova ilçesi Yedikır Barajı bünyesinde Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesine hitap eden 4.000.000 yavru/yıl kapasiteli mevcut üretim 6.000.000' çıkartılacaktır.
- Arıcılık faaliyetler, geliştirilecek ve yıllık bal üretim miktarı 750 tona çıkartılacaktır.

#### 1.4.4.1.5. Diğer Kararlar

- İyi tarım uygulamaları ve organik tarımın geliştirilmesi amacıyla gerekli altyapı oluşturulacaktır.
- Organik bitkisel üretim için gerekli alanlar belirlenecek ve üretim modelleri oluşturulacaktır.
- Gümüşhacıköy ve Hamamözü ekolojisinde organik meyve yetiştiriciliği projesi kapsamında 400 da kapama elma bahçesi tesis edilecektir.
- Küçük aile işletmelerinin ekonomilerine katkı sağlamak amacıyla Amasya merkezde bulunan otellerin tüketimine yönelik başlangıçta Göynücek ve Taşova ilçelerinde sözleşmeli organik nitelikli yaş meyve ve sebze üretimine geçilecektir.
- Yaş sebze meyve üretimi yapılan yörelerde(Taşova, Suluova ilçesine bağlı –kimyasal madde kullanılmayan- Seyfe ve Soku köyleri, Gümüşhacıköy, Hamamözü, Merzifon ilçesinin yüksek yerleri, Merkez ilçenin Akdağ yöresi vb.) 500 dekar alanda organik meyvecilik desteklenecektir.
- Yeşilirmak İyi Tarım Üretici Birliği kurulacaktır.
- Tarımsal mamullerde sağlıklı üretim ve gıda güvenliği sağlanacaktır.



- Gıda güvenliğini yakından ilgilendiren sertifikaları almayan işletme kalmayacaktır.
- Pestisit kalıntı miktarı yönünden risk oluşturmayacak güvenilirlikte yaş sebze ve meyve yetiştirilecektir.
- Su ve toprak kaynaklarında kirlilik faktörleri ve kirliliğe neden olan kaynaklar belirlenecek, kirliliği önleyecek tedbirler alınacak ve Yeşilirmak Su Kirliliği Yönetim Birliği kurulacaktır.
- Entansif<sup>6</sup> tarımın yapıldığı yörelerde yer altı su kaynaklarının kirlilik durumları her yıl düzenli olarak DSİ Şube Müdürlüğü tarafından takip edilecektir.
- Belediyelerin yardımıyla Yeşilirmak havzasına sınır yöreler başta olmak üzere kullanılmış tarımsal ilaç ile gübre kutu ve ambalajlarının toplandığı 6 merkez kurulacaktır.
- Yeşilirmak Havzası Kirlilik Yönetim Birliği kurulacaktır.
- İl genelinde yeni toprak verimlilik haritası çıkartılacaktır.
- Merkez ve diğer ilçelerin topraklarının verimlilik durumlarının belirlenmesi amacıyla DGD kaynağı ve İl Özel İdare kaynakları kullanılarak bitkisel üretim desenleri dâhilinde 10.000 adet toprak örneğinde toprak analizleri yapılacaktır.
- Mevcut il erozyon haritası yenilenerek, özel sektör-kamu iş birliği ile erozyonla mücadele projesi başlatılacak ve bu proje kapsamında her yıl toplam erozyon alanlarının il topraklarına olan oranlarında % 20'lik azalmaya esas olacak şekilde ağaçlandırma çalışmaları yapılacaktır.
- Pilot alan olarak seçilen toplam 10.000 ha alanda parçalanmış ve küçülmüş arazilerde arazi toplulaştırma çalışmaları yapılacaktır.
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası rekabet koşulları ve tarım politikalarını esas alarak; planlı ve sertifikalı üretim modelinin benimsenmesi, pazar ve pazarlama altyapısının güçlendirilmesi, yerli ve yabancı özel sektör yatırımlarının ilde tarıma bağlı sanayi yatırımları gerçekleştirmesi için özendirici tedbirlerin alınması ve ile özgü tarımsal ürünlerde markalar oluşturulması amacıyla işletmelerin ve tarımsal ürünlerin rekabet güçleri artırılacaktır.
- Amasya tarımının önünün açık olduğu yaş meyve ve sebze tarımında yeni açılımlar sağlayacak üretim miktarı ve üretim modellerinin geliştirilmesi amacıyla Sanayi ve Ticaret Odası bünyesinde ilgili sektör temsilcilerinin ve STK katılımcılarının da yer aldığı "Yaş Meyve ve Sebze Danışma Kurulu" oluşturulacaktır.
- Tarımsal faaliyetlerde "Tarım Sigorta Sistemi" yaygınlaştırılacaktır.
- Öncelikli Rusya pazarı dikkate alınarak yaş sebze ve meyve ihracat üretim planlaması ve altyapısının güçlendirilmesine yönelik çalışmalara öncelik verilecektir.
- Taşova Bölgesinde organize seracılık bölgesinin kurulması için arazi tahsisi ve projelendirme çalışmalarına başlanacaktır.
- İlde kiraz sınıflandırma ve ambalajlama sektörünün gelişmesi için Orköy Soğuk Hava Deposuna sınıflandırma ünitesi kurulacaktır.

<sup>6</sup>Entansif: Özellikle tarımla ilgili olarak yüksek randıman elde etmeye yönelik tüm metotların kullanıldığı bir üretim şeklidir. Verimliliği artırmak için sulama, tarım makineleri, gübre gibi tüm olanaklar kullanılır.

#### I.4.4.1.5.1. Yaş Sebze ve Meyve Hali

Yapılan planlama çalışması sonucunda Amasya ilinin kalkınmasında lokomotif sektörün tarım ve tarıma dayalı sanayi olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak ildeki tarımsal üretimde en büyük sorun, ürünün ya pazarın ihtiyaç kriterleri çerçevesinde üretilmemesinden ya da pazarlanamamasından kaynaklandığı tespit edilmektedir. Diğer yandan üretimin ilerleyen yıllarda sebze ve meyveye yönelik yoğunlaşacağı düşünüldüğünde, ürün kontrollerinin yapılarak, standartlarının belirleneceği ve pazarlanabileceği çok amaçlı bir “yaş sebze ve meyve haline” ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle yapılan plan çerçevesinde, ‘Uygun Hal Yeri’ seçim kriterleri aşağıda belirtilmiştir:

Belirlenen kriterler stratejik kararlar, ulaşım bağlantıları, çevre üzerindeki etkisi ve arazinin teknik özellikleri şeklinde, dört başlık altında sınıflandırılmıştır. Stratejik kararlar seçilen mekânın üretim ve pazar alanlarına yakınlığını, ulaşım kriterleri açısından bağlantı yollarıyla olan ilişkisini, çevre kriterleri açısından hal mekânının yaratacağı trafik ve atık yükünü, arazi özellikleri açısından ise mekânın uygunluğunu ve kaynaklara olan yakınlığını içermektedir. Bu kararlar doğrultusunda Amasya iline yapılacak olan yaş sebze ve meyve halinin Merkez-Suluova arasında uygun bir mevkiide yapılması kararlaştırılmıştır.

#### Halin Yapısı:

Yaş Sebze ve Meyve Hallerinin amacı; 24.6.1995 tarihli ve 552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkındaki Kanunda da belirtildiği üzere, ‘**...yaş sebze ve meyve ticaretinin kalite, standart ve sağlık kurallarına uygun olarak serbest rekabet sistemi içerisinde yapılmasını sağlamak, üretici ve tüketiciler ile yaş sebze ve meyve ticaretini meslek edinenlerin çıkarlarını dengeli ve eşit şekilde korumak, toptancı hallerini modern ve çağdaş bir alt yapı sistemine kavuşturacaktır...**’

Bu bağlamda;

- İlde kırsal kalkınmanın önündeki en büyük etkenlerden birisi üretilen ürünün pazarlanamamasıdır. Dolayısıyla üreticinin pazar alanıyla olan bağının kopuk olması, aracılardan bu sektörde tekelleşmesine yol açmaktadır. Bu nedenle yapılacak hal, üreticinin pazarda etkin olarak yer almasını sağlayacaktır. Özellikle küçük üreticilere dönük teşvikler geliştirilecektir.
- Hal yapımı tamamlandıktan sonra yer tahsisinde Üretici Birliklerine, Üretici Kooperatiflerine ve Tarım Satış Kooperatiflerine öncelik tanınacaktır. Tarım Satış Kooperatiflerinin gelişmesi için teşvikler sağlanacaktır.
- Halde bulunan üretici birlik ve kooperatifleri pazar araştırmaları yapıp çiftçilere eğitimler verecektir.
- Bu çerçevede yapılacak olan hal daha çok dış pazara hizmet eden, iç pazarda da gerekli eğitimleri ve şartları sağlayan bir yapı olacaktır.
- Hedef pazar olan Rusya ve AB pazarı için izlenebilirlik sistemi oluşturulacaktır.
- Hal içerisinde entegre tesisler, laboratuvarlar ve lojistik hizmetleri yer alacaktır.

#### 1.4.4.2. Ormancılık Sektörüne Yönelik Temel Kararlar

- Orman arazilerinde orman vasfını yitirmiş ağaçsız bölgelerin sürdürülebilir geri kazanımının sağlanabilmesi için “sosyal ormancılık” modeli uygulanacaktır. İlçe Tarım Müdürlükleri ile çiftçiler arasında kurulacak iş birliği ile bölgede hem ağaçlandırma çalışmaları yapılacak hem de kırsal alanın kalkınmasına yardımcı olunacaktır.
- Orman işletmelerinin gelişmemiş olması ve işletmelerin ormanlara uzak alanlarda bulunması potansiyelin değerlendirilmesi önünde engel teşkil etmektedir. Bu nedenle Gümüşhacıköy, Merkez ilçe ve Taşova’da orman sanayinin gelişimi desteklenecektir.
- İşletme yerleri yeni açılacak ana yol ve servis yönleri dikkate alınarak yapılacaktır.
- Hazine arazileri ve bozuk orman arazilerinde özel ağaçlandırma çalışmalarının hızlandırılması için mevcut alanların tespiti ve kamuya duyurulması yönünde çalışmalar yapılacaktır. Bu kapsamda Taşova bölgesi hazine arazilerinde badem türü kullanılarak ağaçlandırma çalışmaları başlatılacaktır.
- Gümüşhacıköy, Merkez ilçe, Taşova ve Merzifon’da yeni işletmeler kurularak kırsal ekonomiye katkı sağlanacaktır.

İlde gelişmekte olan ormancılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için bir taraftan orman ürünlerindeki katma değeri yükseltmek, diğer taraftan ağaçlandırma faaliyetlerinin devam etmesi gerekmektedir. Aşağıda ağaçlandırma çalışmaları yapılacak yerleşmeler verilmiştir:

- Öncelikli olarak Hamamözü ilçesine bağlı Gökçöy, Tekçam, Arpadere ve Güllüce köylerinde,
- Gümüşhacıköy ilçesine bağlı Gümüş beldesi ile Sarayözü, Bucakoğlu ve Bademli köylerinde,
- Merzifon ilçesine bağlı Yakacık, Çobanören, Çavundur, Karamağra ve Derealan köylerinde,
- Suluova ilçesine bağlı Yolpınar, Değirmendere, Oğulbağı, Soku ve Derebaşalan köylerinde,
- Taşova ilçesine bağlı Yeşilyurt, Mercimek, Çaydal, Türkmendamı, Çambükü, Dutluk, Altınlı, Alçakbel ve Tantepe köylerinde
- Göynücek ilçesine bağlı Ardıçpınarı, Beşiktepe, Kışlabeyi, Hasanbey, Konuralan ve Tuzsuz köylerinde,
- Amasya Merkez İlçeye bağlı Uygur, Yassıçal beldeleri ile Sarıalan, Bayat, Şeyhsadi, Kayrak ve Yağmurlu köylerinde erozyon (heyelan) ile mücadele edilmek üzere ağaçlandırma programında öncelikli alanlar olarak çalışılacaktır.

#### 1.4.4.3. Sanayi Sektörüne Yönelik Temel Kararlar

ÇDP kapsamında yapılan analiz ve sentez çalışmaları doğrultusunda Planlama Bölgesinin gelişiminde sanayinin ve buna paralel olarak hizmetler sektörünün gelişimi oldukça önemlidir. Yine plan kapsamında yerleşmelerin gerek hammaddeye bağlı, gerekse hammaddeye bağımlı olmayan endüstriyel üretimine yönelik mekansal ve stratejik kararlar alınmıştır. Alınan ulaşım kararları ile birlikte hammadde-üretim-pazarlama ilişkileri kurulmuştur. Sanayi üretiminin çeşitlilik kazanması, yenilikçi endüstrilerin desteklenmesi, yukarıdaki bölümlerde de açıklandığı gibi ilin ana geçim kaynağı olan tarımsal üretimin işlenmesi, araştırma-geliştirme faaliyetleri ile üretimin niteliğinin geliştirilmesi gibi ilkesel kararlar alınmıştır. İlçe profillerinde sanayi sektörüne yönelik alınan kararlar, o ilçenin iktisadi gelişimindeki başat sektörü göstermektedir. Bu, aksi belirtilmediği takdirde ilgili yerleşmelerde diğer sektörlerin gelişmesinin önünde bir engel teşkil etmemektedir.

Bu konuda üst ölçekli planlardan gelen kararların kısa bir dökümü aşağıda yapılmış arkasından Amasya ÇDP kapsamında geliştirilen kararlar aktarılmıştır.

Yeşilirmak Havza Kalkınma Planı'ndan gelen kararlar:

- *OSB'lerin ve KSS'lerin altyapı (elektrik, doğalgaz, ulaşım, iletişim, arıtma tesisi gibi)eksikliklerinin tamamlanması, teknoloji merkezlerinin kurulması ve teknolojik yenilik, iyileştirme ve sabit sermaye yatırımı yapacak işletmelere danışmanlık hizmetlerinin sağlanması, ortak atölye ve laboratuvarların kurulması, bilgi ve iletişim teknolojileri geliştirme merkezlerinin kurulması, eşleştirme ve pazarlama merkezlerinin kurulması kararları sanayi sektörünün gelişmesi açısından önem taşımaktadır.*
- *Yağ sanayi için ayçiçeği, soya ve kanola üretimi salça sanayi için domates üretimi, meyve suyu sanayi için vişne, şeftali ve üzüm üretimi, Konserve sanayi için bamyaya, enginar ve taze fasulye üretimi yapılması kararları ildeki tarımsal üretimi değerlendirecek olan tarıma dayalı sanayi kuruluşlarının gelişmesi açısından önem taşımaktadır.*
- *Mermer üretiminin geliştirilmesi için ihtisas OSB'lerinin kurulması kararı Amasya'daki mermer üretimi potansiyelinin değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.*
- *Orman işletme müdürlüğü stratejik planı kapsamında bütünleştirilerek, giderek artması beklenen endüstriyel odun (yapacak odun) talebine (MDF üretimine) yönelik endüstriyel plantasyon kurulması kararı sanayi sektörünün ormancılık faaliyetlerini değerlendirmesi açısından önem taşımaktadır.*

Tarım Master Planı'ndan gelen kararlar:

- *Süt toplama merkezlerinin kurulması, hayvan atıklarının işlenerek gübre elde edilmesi projesi, Entegre et ve süt ürünleri işleme tesislerinin kurulması, Deri işleme tesislerinin Kurulması ve Organize Besi Bölgelerinin kurulması, Damızlık üretim işletmelerinin kurulması ve desteklenmesi kararları hayvancılık faaliyetlerinin sanayi sektöründe değerlendirmesini sağlayacaktır.*
- *Amasya ili için geliştirilen sanayi sektörüne dönük kararlar Merzifon – Amasya arasında yoğunlaşacak bir sanayi yapılaşmasına işaret ediyor. Amasya merkez ilçe- Suluova bölgesi daha çok tarıma dayalı sanayi ile geliştirilmişken, Merzifon'da Katma değeri yüksek sanayi üretimi yapılacaktır (metal, plastik, otomotiv). Amasya'nın güneyindeki Mermer ocağı potansiyeli de Mevcut Amasya OSB'nin geliştirilmesi yoluyla değerlendirilecektir.*

Amasya ilinin sahip olduğu tarım potansiyeli ilde tarıma dayalı sanayi sektörünün gelişmesi açısından önemli bir fırsattır. Mevcutta bulunan OSB'lerden; Merkez ilçedeki OSB'nin mermer üzerine, Merzifon'daki OSB'nin ise yüksek katma değerli sanayi üzerine ihtisaslaşması öngörülmüştür. İlin kalkınmasıyla birlikte artacak tarımsal üretim için Suluova'daki yapımı devam eden Karma OSB'nin 75 hektar genişletilmesinin yanı sıra, Merkez ilçenin güneyine yeni bir Karma OSB yapılacak ve bu OSB'nin % 40'ı gıda sanayine ayrılacaktır. Geriye kalan % 60'lık bölümü ise gıda sanayini olumsuz etkilemeyecek ve gıda sanayi ile entegre üretim yapabilecek yüksek katma değerli sanayi için ayrılmıştır. İlde gelişmekte olan orman sanayi, tarımsal makine sanayi vs gibi imalat sanayi türleri bu OSB'lerde gelişecektir.

Merkez ilçede yapılacak olan bu Karma OSB'de gıda sanayi için ayrılmış % 40'lık bölüm dolduğunda yeni gıda sanayi talepleri için Göynücek'te Gıda OSB yapılacaktır.

Merkez ilçedeki mevcut OSB mermer üzerine ihtisaslaşacaktır. İlde taşa toprağa dayalı sanayi işletmeleri bu OSB içerisinde gelişecektir. Mevcut OSB alanının kısa vadede dolacağı düşünüldüğünden OSB alanı batıya doğru genişletilecektir.

Merzifon'daki OSB yüksek katma değerli sanayi üzerine yoğunlaşacaktır. Özellikle tarımsal makine ve mobilya sanayi üzerine gelişmesi ilin diğer sektörlerinin de gelişmesini hızlandıracaktır. Diğer yandan OSB'nin Merzifon ve Gümüşhacıköy'deki tarımsal üretim alanlarının merkezinde olması gıda sanayinin de gelişmesini sağlayacaktır.

Suluova'da yapımı devam eden Karma OSB alanı da 75 ha genişletilerek gıda sanayi ve yüksek katma değerli sanayi üzerine geliştirilecektir. Bu OSB'nin gelişim alanı yapılacak 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı'nda belirlenecektir.

#### 1.4.4.4. Madencilik Sektörüne Yönelik Temel Kararlar

Planla varlık potansiyeli tespit edilen doğal kaynak rezervlerinin önce arazi çalışmalarını da içerecek şekilde araştırılarak ve alan küçültülerek olasılık düzeyine indirgenmesi, sonra da güncel veya gelecekte yararlanmak üzere "korumak" amacıyla potansiyel bir işletmeye yönelik fizibilite ve ÇED çalışmaları sonrası olumlu bulunmaları halinde iktisadi kullanım için rezerv edilmeleri makul olacaktır.

Halen işletilmekte olan maden alanları için çevreye yaptığı etkiye göre değerlendirme yapılacak, ekolojik değerlere en az zararlı çalışmaları için gerekli önlemler il özel idaresi bünyesinde alınacaktır.

Mevcut doğal kaynak kullanımına dayalı (madenler, kum-çakıl-taşocakları, mermer ocakları v.d) işletmeler çevreyle uyumlu çalışır hale getirilecek ve yeni gelişen işletmeler ilçe merkezlerindeki sanayi alanlarında toplanacaktır.

Merkez ilçenin güneyinde bulunan maden ocaklarının ulaşım akslarına entegrasyonunun sağlanması ve işletmelerin geliştirilmesi, il ekonomisine katkısı arttıracaktır. İlde özellikle hammaddenin işletmelere getirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Bu nedenle Merkez ilçede bulunan OSB'ye bağlanan yolların geliştirilmesi ve demiryolları ile desteklenmesi gerekmektedir.

#### 1.4.4.5. Turizm Sektörüne Yönelik Temel Kararlar

Turizm sektörünün gelişimi Amasya'nın geleceği açısından oldukça önemlidir. Nitekim analiz ve sentez çalışmalarında ilin tüm turizm türleri, turistik ürünleri, turist profilleri, yatırımlar ve tesisleşmesi incelenmiş sektörün sorun ve potansiyelleri ortaya konulmuştur. Ekolojik, tarihi, arkeolojik, kültürel özellikleriyle önem arz eden bütün turistik ürünlerin mutlak korunmasını ve geliştirilmesini sağlamak hedeflenmiş, bu bağlamda yatırım kararları alınmıştır. ÇDP kapsamında turizme yönelik ilkesel kararlar alınmış, noktasal stratejiler üretilmemiştir. Turizm sektörü bütüncül olarak düşünülüp, farklı turizm türlerinin ve çeşitli koridorların bir arada ele alınması gerekliliği ortaya konmuştur.

Bu konuda üst ölçekli planlardan gelen kararların kısa bir dökümü aşağıda yapılmış arkasından Amasya ÇDP kapsamında geliştirilen kararlar aktarılmıştır.

Yeşilirmak Havza Kalkınma Planı'ndan gelen kararlar:

- Bölgede turizm master plan ve tur güzergâhlarına uygun turizm enformasyon fiziki altyapısının kurulması, Termal turizm, KA eşgüdümünde, bölgede av turizmi ve turizm master planı çerçevesinde Amasya'da üniversite işbirliği içinde bilimsel ve kültürel kongre turizm altyapısının geliştirilmesi kararları ile Amasya'nın farklı alanlardaki potansiyellerinin turizm sektörü için bir girdi olarak değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Turizm sektörünün alternatif faaliyetlerle ele alınması hem turist profilinin niteliğini hem niceliğini yükseltecektir.
- Organik tarımın yapıldığı alanlarda eko-turizmin geliştirileceği köylerin seçilerek bütünü ile renevasyonu, sağlıklılaştırılması ve kırsal mirasın korunması,
- Eko-turizm ve tarım turizmi altyapısının ve kır pansiyonculuğunun geliştirilmesi kararı ile ülkemizde yeni gelişmekte olan ve hem yurtiçi hem yurtdışına hitap eden yeni bir turizm dalı olan eko turizmin Amasya ilinde geliştirilmesi açısından çok önemlidir.

Amasya Tarım ve Kırsal Gelişim Planı'ndan gelen kararlar:

- *Tavşan Dağı yaylası, Akdağ yaylaları, Buğalı ve Belvar yaylasında ekolojik yayla turizmi çalışmaları başlatılması kararı ilde alternatif turizm odaklarının geliştirilmesi ve pasif doğal alanların bir ekonomik girdi sağlayacak şekilde değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.*

Dünyada turizm çeşitliliği ve uygulamalarında çok sayıda farklılaşma görülmektedir. Turizmde değişen tanım ve uygulamalarla kavram tek başına açıklayıcı olmamakta, yaklaşık 17 alt türden oluşan bir sektöre gönderme yapmaktadır. Bu geniş yelpazede sağlık ve termal turizminden, kuş gözlemciliğine kadar çok farklı alanlara rastlamak mümkündür. Bu durum farklı coğrafya, kültür, gelir seviyesi ve millete mensup toplumların yerel fırsatlarını yaratması ve kullanması bakımından önemli bir gelişme olarak nitelendirilebilir. Özellikle eko-turizm kavramının ortaya çıkması ve yaygınlaşması Türkiye gibi çok çeşitli ekolojik özellikleri barındıran ülkeler için de büyük bir avantaj sağlamıştır. Bunun yanında Türkiye'deki genel gelişme eğilimi, turizm anlamında, 80'li yıllar sonrasında hızla önem kazanan kıyı turizmi olduğundan, eko-turizm ve diğer alternatif turizm çeşitleri ve potansiyelleri ülkede yeteri kadar kullanılamamaktadır.

Amasya ilinde uygulamaya konacak turizm çeşitleri; uluslararası nitelikte birikimlerin yoğunlaştığı kültür turizmi, doğal kaynaklara yönelik bir şekilde ortaya çıkan sağlık-termal turizm faaliyetleri ve özgün nitelikte sulak alanlarda yapılacak olan eko-turizm şeklinde planlanmıştır. Buna göre; Merkez ilçede turizm konusunda gerek çeşitli altyapı ve servisleri sağlayabilecek, gerekse bölgenin bütüncül turizm politikası içerisinde karar ve organizasyon merkezi olabilecek bir kentsel sistem geliştirilecektir. Turizm ile ilgili tarafların bir araya gelebileceği bir platformun oluşturulması ile ilin turizm gelişiminin planlanması ve organizasyon şemasının oluşturulması gerçekleştirilmelidir. Bu platformun olası aktörleri arasında Valilik, Kaymakamlıklar, Belediyeler, İl Özel İdaresi, Turizm İl Müdürlüğü, acente ve kuruluşlar ile ilgili sivil toplum örgütleri, kurum ve kuruluşlar sayılabilir.

- Merkez ilçe, Merzifon, Göynücek ilçeleri ile Gümüş ve Özbaraklı beldelerinde kültürel turizm,
- Hamamözü, Gözlek ve Terziköy kaplıcalarında sağlık turizmi,
- Taşova ve Boraboy'da doğa ve rekreasyonel turizm geliştirilecektir.
- Özellikle Akdağ bölgesi başta olmak üzere ilin kuzeyinde yer alan Merkez ilçe, Suluova ve Taşova'ya bağlı kırsal alanların, Samsun-Çorum-Tokat Çevre Düzeni Planı kapsamında ilan edilen Havza-Ladik Turizm Bölgesi ile turistik ürün açısından entegrasyonuna yönelik YHKB bünyesinde çalışmalar yapılacaktır.

İlde kurulacak turizm platformu ilk olarak tüm ilde turizm envanter çalışması yapacaktır. Bu çalışmayla ilde "Turizm Master Planı" yapılacak alan belirlenecektir.

#### 1.4.5. Mekânsal Kararlar

Bu bölümde plan kapsamında önerilen mekânsal kararlara değinilmiştir. Mekânsal kararlar, genel arazi kullanım kararları, kentsel yerleşmelere yönelik yerleşim ve gelişme alanları kararları, kentsel yerleşim alanlarına yönelik norm ve standartlar, sanayi ve depolama alanlarına yönelik kararlar, turizm gelişim kararları, kırsal yerleşmelere yönelik norm ve standartların belirlendiği kararlar başlıkları altında incelenmiş, son bölümde de tespit edilen gelişme alanlarına yönelik plan kararları geliştirilmiştir.

#### 1.4.5.1. Genel Arazi Kullanım Kararları

Yerleşmelere dair kentsel gelişme ve arazi kullanım kararları, öncelikle bütüncül bir yaklaşımla sektörel gelişme kararları ve yerel ekonomik kalkınma stratejilerine uyumlu olarak oluşturulmuştur. Bu süreci içeren ve destekleyen geliştirilen ulaşım politikaları ve ulaşım kademelenmesi kararları ortaya konmuştur. Genel çerçevenin oluşturulması ile birlikte kentsel, kırsal yerleşim alanları, sanayi alanları, tarım alanları, turizm alanları ve temel donatı alanlarına dair mekânsal ve stratejik kararlar tespit edilmiştir. Katı atık depolama alanları ile içme suyuna dair alınan plan kararları sıralanmıştır.

##### 1.4.5.1.1. Yerleşme ve Gelişme Alanları İle Yerleşme Alanlarından Kopuk Olarak Yapılaşmış Alanlar

1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı kapsamında yerleşme ve gelişme alanları ile yerleşme alanlarından kopuk olarak yapılaşmış alanlara dair karar ve stratejiler üretilmiştir. Bu çerçevede kentsel ve kırsal yerleşim alanları, sanayi, turizm, temel donatı alanları ve ulaşım kademelenmesine dair genel yaklaşım çerçevesinde kararlar geliştirilmiştir.

22 Mart 2008'de Resmi Gazete'de yayımlanan 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca belediye teşkilatı kaldırılan yerleşim alanları için plan süreci içerisinde güncelleme yapılması gerekmektedir. Bu güncellemeler ise Mart 2009 tarihinden itibaren planda, planlama süreci içerisinde öngörülemez idari değişimler nedeniyle beldelerin planlarında değişiklik yapılması gerekmektedir.

##### 1.4.5.1.1.1. Kentsel Yerleşim Alanları

Plan kapsamında kentsel yerleşim alanları ilçeler ve beldeler olmak üzere belediye statüsündeki alanlardır. ÇDP kapsamında kentsel yerleşimlere dair yapılan kentsel kademelenme, sektörel gelişme eğilimleri ve projekte edilen demografik değişimler sonucunda yerleşimlerin toplumsal ve iktisadi gelişme kriterleri belirlenmiştir. Bu gelişme doğrultusunda yapılan tahmin ve projeksiyonlar doğrultusunda yerleşimlerin mekânsal gelişme alanları ve yönelişleri belirlenmiştir<sup>7</sup>.

##### 1.4.5.1.1.2. Sanayi Alanları

Sanayi ve depolama amaçlı alanlar kentsel ve kırsal yerleşmeler için belirlenen, toplumsal ve iktisadi gelişmeye dayalı politikalar çerçevesinde yerleşmelerin gelişme eğilimlerine göre belirlenmiştir. Sanayi ve depolama alanlarına dair başat alt sektörel gelişmeler ilçe künyelerinde detaylı olarak incelenmiş, plan paftasında sembolik olarak gösterilmiş, bunlara dair organizasyon ve kesin yer seçimi kararları belirlenmiştir. Sanayi ve depolama alanları, yapılacak detaylı analiz çalışmaları doğrultusunda bu planın aldığı sektörel kararlara yönelik revize edilebilir. Sanayi üretiminde belirtilen başat alt sektörlerin yanı sıra özellikle üretimin yoğunlaştığı ve alansal olarak görece büyük mekânlarda çeşitliliğin sağlanması esastır. 1/100.000 ölçekli plan paftasında mevcut ve uygulama kararı kesinleşmiş OSB'ler işlenirken, diğer OSB'ler ve sanayi alanlarının yer seçimi, organizasyonu ve alan büyüklüğü yine alt ölçekte alınacak kararlar doğrultusunda belirlenecektir. Bununla birlikte kirlenici özelliği yüksek sanayiler (maden sanayi gibi) kentsel yerleşmelere optimum uzaklıkta belirlenecek alanlarda konumlandırılacaktır.

<sup>7</sup> Nüfus tahminlerine yönelik detaylı çalışma plan raporunun eklerinde verilmektedir.

#### 1.4.5.1.1.3. Turizm

Yapılan analiz ve sentez çalışmalarında ortaya çıkan turizme yönelik sorun ve potansiyeller turizm açılım paftalarıyla birlikte değerlendirilmiş ve gelişme kararları alınmıştır. İl, içerisinde bulunduğu bölgede yer alan turizm alanlarıyla birlikte değerlendirilmiş ve bu bölgelerin entegre gelişmesine yönelik kararlar geliştirilmiştir.

Turizm potansiyeli ve turistik ürünlerin birbiri ile entegrasyonun sağlanarak, etkin bir yönetim organizasyonu içerisinde, koruma-kullanma ilkelerini gözeterek iktisadi ve toplumsal yaşama katılımı amaçlanmıştır.

#### 1.4.5.1.1.4. Kırsal Yerleşmeler

Kırsal yerleşmeler, bu plan kapsamında noktasal olarak gösterilen köy statüsündeki yerleşmelerdir. Kırsal yerleşmeler ile ilgili merkezilik, iktisadi yapı, demografik yapı ve donatılar ile ilgili değerlendirme ve analiz çalışması yapılmıştır. Sonrasında plan kapsamında kırsal kalkınma amaçlı yaklaşımlar, politikalar ve kararlar geliştirilmiştir. Kentsel ve kırsal yerleşmeler ayrı ayrı birimler olarak değil birbirleriyle ilişkileri ve etkileşimi bağlamında değerlendirilmiştir.

#### 1.4.5.1.1.5. Gelişme Alanları ve Bu Alanlara Dair Getirilen Kararlar

Yapılan nüfus tahminlerine, plan karar ve stratejileri ile iktisadi gelişme parametrelerine bağlı olarak yerleşmelerin doğal eşiklere, yasal kısıtlayıcılara ve onaylı plan sınırlarına-kararlarına göre gelişme alanları ve sanayi alanları tanımlanmıştır. Plan hükümlerinde de belirlendiği üzere yerleşme, gelişme, koruma ve kullanma kararlarının ilke ve hedeflerini içeren bu 1/100.000 ölçekli planda sınırlar şematik olarak gösterildiğinden plan üzerinden plan ölçeği ile ölçü alınamaz, yer tespiti ve uygulama yapılamaz. Fonksiyonel sınırlar ve detaylar alt ölçekli planlarda belirlenecektir. Alt ölçekli planlarda yapılacak detaylı analiz sonrasında, plan amaç ve hedeflerine uygun olmak şartıyla 1/100.000 ölçekli planın kentsel gelişme alanı sınırları revize edilebilir. Yine plan hükmünde belirtildiği üzere; kentsel gelişme alanlarında, yerleşimlerin bu planda hesaplanan nüfus projeksiyonlarına ve projeksiyon dönemine göre gerekli kentsel alanların denetimli bir şekilde ve ilgili kurum görüşleri doğrultusunda açılması esastır. Onaylı imar planları doğrultusunda gösterilen kentsel gelişme alanları içerisinde bu planlarda tarımsal niteliği korunacak alan ve orman alanları olarak gösterilen bölgeler, Çevre Düzeni Planının resmi tarım ve orman alanı verileriyle karşılaştırılmış; kentsel gelişme alanları çakışan alanlar çıkartılarak gösterilmiştir. Yine de bu gelişme alanları içerisinde 1/100.000 ölçekli ÇDP'nin konusu olamayacak küçük ve parçalı tarımsal niteliği korunacak alanlar, orman alanları ve taşkın alanları gibi yapılaşmaya açılmaması gereken alanlar yer alabilmektedir. Dolayısıyla bu alanların tümünün yerleşme alanı olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Bununla birlikte yine ilde ekolojik ve doğal kaynaklar ile doğal risk alanlarının fazla olmasından ötürü yerleşilebilir alanlar oldukça azdır, bu durum da birçok yerleşmede yoğunlukların yüksek olmasına yol açmaktadır. Planda buna benzer alanlara getirilen yoğunluk değerleri brüt yoğunluk değerleri olup, yapılacak alt ölçek analiz çalışmaları sonucunda farklı alanlar için farklı yoğunluk değerleri verilebilir. Fakat hiçbir alanda verilen yoğunluk değerleri bu planda belirlenen brüt yoğunluk değerlerini aşamaz.

Bu plan bir bütün olarak ele alınacak olup, uygulama bölümleri 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ve daha alt ölçekli planlarda belirlenmek kaydı ile bölümler halinde yapılabilir. Bu alanlardaki yoğunluk dağılımı nüfus tahminleri göz önüne alınarak, ilgili idaresince alt ölçekli planlarda belirlenir ve ortalama brüt yoğunluk planda belirlenmiş brüt yoğunluğu geçemez. Bu kapsamda, "Kentsel Gelişme Alanları", yerleşimlerin makro formunu ve gelişme yönünü gösteren şematik gösterimler olarak kabul edilmeli, bu alanların tamamına yerleşileceği sonucu çıkarılmamalıdır. Alt ölçekli planlar hazırlanırken ilgili tüm kurum ve kuruluşlardan alınacak görüşler çerçevesinde sınırlar kesinleşecektir. 1/100.000 ölçekli plan paftasında, onaylı imar planlarının sınırları ele alınmakla beraber, değerlendirme sonucu



yerleşime açılması sakıncalı alanları yerleşime açan ve bu konuda ilgili kurumlardan görüş-onay almayan planlar ekolojik değerler açısından yeniden yerleşime uygunluk değerlendirmesine tabi tutulmuştur. İlgili yerleşmelerde, bu plan kararları doğrultusunda detaylı analiz çalışmaları, kurum görüşleri ve sektörel gelişme stratejileri doğrultusunda söz konusu planlarda revizyona gidilecektir. Diğer alanlarda ise belirlenen planda gösterilen kentsel gelişme alanları, verilen uygun kentsel yoğunluk doğrultusunda değerlendirilecektir. Kentsel gelişme alanlarında sağlıklı bir altyapı sisteminin oturtulabilmesi için, yerleşilebilirlik analizi çerçevesinde kademeli olarak ilerleyecek bir imar programının hazırlanması esastır. Bu sayede hem yatırımlar akılcı bir şekilde yönlendirilebilecek, gerekiyorsa kamulaştırmaya yönelik finansman öncelikli oluşturulabilecek, altyapı maliyetleri düşürülebilecek ve ekolojik/doğal kaynakların korunması sağlanabilecektir.

#### 1.4.5.1.2. Yerleşim Dışı Alanlara Getirilen Kararlar

Yerleşim dışı orman, tarım, koruma ve katı atık depolama alanlarına dair temel yaklaşımlar aşağıda belirtilmektedir.

##### 1.4.5.1.2.1. Orman Alanları

Orman alanları resmi olarak tespit edilmiş alanlar ile birlikte bunun haricinde kalan ağaçlık ve fundalık alanları kapsamaktadır. Bu alanlar mutlak koruma altındadır. Koruma ilkeleri çerçevesinde geliştirilmesi ve kullanılması esastır. Plan kapsamında bu alanlara dair koruma kararları ve kullanma kriterleri belirlenmiş, bu alanların sürdürülebilir gelişmesini sağlamak amaçlı politikalar üretilmiştir.

Baltalık ormanların, orman sanayi tesisleri ve köylerle bağlantılarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Meşçere tipine göre orman alanlarında farklı iktisadi kullanımlar teşvik edilebilir.

Bu konuda üst ölçek planlardan gelen kararlar plan amaç ve hedefleriyle uyumluluğu ölçüsünde plan kararı haline getirilmiştir. Bu doğrultuda İl Stratejik Planı'ndan gelen

- *Kadastro ve tescili yapılmamış olan 113.000 ha orman alanının 40.000 ha'lık kısmının 2011 yılına kadar kadastro ve tescil işlemleri tamamlanacaktır.*
- *2011 yılına kadar, orman suçları bir önceki yıla göre % 50 oranında azaltılacaktır.*
- *Öncelikle erozyona maruz kalan alan olmak üzere yıllık ortalama 1300-1500 ha alana yeni ağaçlandırma sahası yapılacak olup bunların tamamının korunması köy tüzel kişiliklere verilecektir.*
- *2011'e kadar, 25.000 ha ormanın silvikültür teknikleriyle bakımlarının yapılması sağlanacaktır.*
- *Orman fidanlığında her yıl en az 7,5 milyon fidan üreterek ağaçlandırma sahalarının ve halkın fidan ihtiyacı karşılanmaya çalışılacaktır.*
- *Av - Yaban hayatının ve ekolojik dengenin korunması amacıyla mevzuatlar doğrultusunda yılda en az 50 kişiye avcı eğitim kursu düzenlenecektir, doğaya en az 750 adet kınalı keklik salınacak ve MAK kararları doğrultusunda avlanması için yasaklama yapılan tüm bölgelerde denetim yapılacaktır.*
- *2011 yılına kadar, tedbirler alınarak orman yangınlarına müdahale etme süresi ortalama 20 dk.'ya indirilecektir.*
- *Her yıl, orman bakım çalışmaları neticesinde ortalama 2007 yılında 50.000 m<sup>3</sup> dikili hacimdeki ağaçlar üretilecek ve bu üretim her yıl % 10 oranında artırılacak ve bu ağaçlardan elde edilecek ürünlerin satılarak değerlendirilmesi sağlanacaktır.*
- *İşletme şefliklerinde kullanılmakta olan amenajman planları 2010 yılında fonksiyonel olarak yenilenecek ve bu tarihten itibaren uygulamaya geçilecektir.*

- Uygun yerlerde birim alanda en fazla verimi getirecek meyvecilik, seracılık gibi tarımsal kredileri; damızlık kültür ırkı küçükbaş ve büyükbaş hayvancılığı gerçekleştirici hayvancılık kredileri her yıl orman köylülerinden en az 40 aileye verilecektir.

kararları doğrultusunda plan kararları geliştirilmiştir. Uygulama süreçleri ve uygulama programları yerel birimlere bırakılmıştır.

Orman alanları resmi olarak tespit edilmiş alanlar ile birlikte bunun haricinde kalan ağaçlık ve fundalık alanları kapsamaktadır. Bu alanlar mutlak koruma altındadır. Koruma ilkeleri çerçevesinde geliştirilmesi ve kullanılması esastır. Plan kapsamında bu alanlara dair koruma kararları ve kullanma kriterleri belirlenmiş, bu alanların sürdürülebilir gelişmesini sağlamak amaçlı politikalar üretilmiştir.

Ormana dayalı sanayinin geliştirilmesi için Gümüşhacıköy başta olmak üzere Merkez ilçe ve Taşova'da özel çalışmalar yapılacaktır. Bu sıralama bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, orman alanlarına ve pazarlara yakınlık gibi kriterlere göre belirlenmiş olup daha çok tavsiye niteliğindedir.

Orman alanlarında orman köylülerine yönelik olarak ormandan ağaç dışı ürün elde edilmesine yönelik destekleyici, kolaylaştırıcı uygulamalara önem verilecektir. Bu konuda orman alanlarında bu amaçla kullanılabilecek ürünlerin araştırması yapılacak, envanteri çıkarılacak ve kullanım alanları konusunda İl Özel İdaresi ve Orman İşletme Müdürlüğü bünyesinde çalışmalar yapılacaktır. Akabinde bu ürünleri köylülere tanıtımı, uygun toplanma, saklanma koşulları ve pazarlanması konusunda programlar geliştirilecektir.

#### 1.4.5.1.2.2. Tarım Alanları

Plan kapsamında tarım alanları; nitelikli tarım alanları, marjinal tarım alanları ve mera alanlarını içermektedir. Bu bağlamda Mutlak Tarım Arazileri, Özel Ürün Arazileri, Dikili Tarım Arazileri ile Sulu Tarım Arazilerini, nitelikli tarım toprakları olarak koruma altına alınmıştır. Mera alanlarına dair koruma, kullanma ve geliştirme şartları belirlenmiştir. Kırsal kalkınma için hayati öneme sahip olan tarım sektörü ve buna dayanan sanayi faaliyetlerinin yerleşmelere yönelik stratejik ve mekânsal kararları, birbirleri ile etkileşimleri, sektörel gelişme kararları bütünlüklü olarak irdelenmiş ve alınmıştır. Tarım alanlarının işlenmesi, tarımsal faaliyetlerin etkinleştirilmesine dair temel sektörel kararlar yukarıdaki bölümlerde ilçeler bazında irdelenerek açıklanmıştır. Planlama Bölgesi açısından oldukça önemli bir gelişme stratejisi olan tarımsal faaliyetlerin tarıma dayalı sanayi ile eklemlendirilmesi ve buna bağlı olarak depolama ve pazarlama alanlarının tespiti esastır. Buna dair kararlar "İlçe Künyeleri"nde detaylı olarak açıklanmakta ve 1/100.000 ölçekli plan paftasında sembolik olarak gösterilmektedir.

#### 1.4.5.1.2.3. Koruma Alanları

Koruma alanları ekolojik, tarihi, kültürel ve yasal açıdan korunması yaşatılması gereken oldukça önemli alanları içermektedir. Sit alanları, özel çevre koruma alanları, tabiatı koruma alanları, tabiat parkları, yaban hayatı koruma ve geliştirme alanları, içme ve kullanma suyu kaynakları ve su toplama havzaları gibi alanlar tespit edilmiş ve mutlak koruma altına alınmıştır.

Yasal olarak koruma alanı statüsüne sahip olmasa bile ekolojik değer olarak önem taşıyan Yedikır Baraj Gölü ve Akdağ için koruma önlemleri alınacak, bu bölgelerdeki ekolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliği, alt ölçekli planlarda veya hazırlanacak koruma planları ile uygulama projeleri aracılığı ile güvence altına alınacaktır.

#### 1.4.5.2. Kentsel Hizmet Kararları

Eğitim amaçlı olarak temel donatılar kapsamında yerleşmelerin rasyonel standartlara uyumu analiz edilmiştir. Standardın ve etkinliğin sağlanabilmesi için bu tür yerleşmelere dair özel kararlar üretilmiştir. Bunun haricinde üst ölçekli (üniversite vs.) eğitim amaçlı alanlar plan kapsamında tespit edilmiştir. Eğitim amaçlı gelişmelerin toplumsal ve iktisadi politikalarla uyumlu sürdürülebilmesi için belirlenen temel sektörel kararlara, işgücü gelişimine dair uzmanlaşmış eğitim politikaları ve fonksiyonları önerilmiştir.

Sağlık amaçlı olarak temel donatılar kapsamında yerleşmelerin rasyonel standartlara uyumu analiz edilmiştir. Standardın ve etkinliğin sağlanabilmesi için bu tür yerleşmelere dair özel kararlar üretilmiştir. Sağlık amaçlı olmak üzere uzmanlaşmış kentsel gelişmelerin sağlanabilmesi için plan kapsamında stratejik kararlar üretilmiştir.

İlde yaşanabilirlik hedefi çerçevesinde tüm yerleşimlerin altyapı eksiklikleri giderilecek ve standartlara uygun hale getirilecektir. Bu noktada özellikle sağlık ve eğitim donatılarının eksiklikleri giderilecektir.

Bunlarla birlikte her ilçede ise Köylere Hizmet Götürme Birlikleri önerilmiştir.

#### 1.4.5.3. Ulaşım Kararları

Amasya ilinin çevresiyle olan bağlantıları doğu-batı ve kuzey-güney akslarının güçlendirilmesiyle sağlanacaktır. Bu süreçte farklı ulaşım türleri (demiryolu, karayolu, havayolu) birbiri ile entegre edilerek yoğunlukları dağıtılmış ve birbirleriyle etkileşimleri sağlanmıştır.

Plan kapsamında karayolu ağı 3 kademe gösterilmiştir. 1. kademe yollar ilin diğer illere ulaşımını sağlayan yollar olarak tanımlanmıştır. 2. kademe yollar ilçe merkezlerini birbiri ve il merkezi ile bağlayan güzergâhları ve önemli kuzey-güney akslarını içermektedir. 3. kademe yollar ise belde yerleşmelerini ve ilçe merkezlerine bağlayan akslardır. Bu 3 kademe karayolu ağı haricindeki yollar 1/100.000 ölçekli plan paftasında gösterilmemiştir.

Amasya iline dair alınan temel ulaşım altyapısı ve kademelenme kararları şu şekilde sıralanabilir:

- Havaalanı ulaşımını güçlendirecek bağlantı yollarının oluşturulması
- Amasya Merkez'de 2. çevre yolunun Boğazköy-Yıldızköy arasından önerilmesi
- Taşova-Ladik 2. kademe karayolunun 1. kademeye çıkarılması
- Uluköy-Alpaslan-Destek üzerinden geçen tarihi Roma Yolunun 2. kademe olarak geliştirilmesi
- Taşova-Turhal ulaşımını güçlendirmek amacıyla, Dörtöl köyü ve Aydınca Belediyesi arasında 2. kademe karayolu oluşturulması
- Taşova-Ayvacık karayolunun derecesinin 2. kademeye çıkarılması.
- Suluova-Havaalanı arasındaki köy yolunun 2. kademe karayolu haline getirilmesi
- Gümüşhacıköy-Vezirköprü arasında 3. kademe yol önerisi
- Yıldızköy ve Dadı köyleri üzerinden Zile bağlantı yollarının 2. kademeye çıkarılması
- Amasya-Taşova-Erbaa ve Suluova üzerinden Çorum'a demiryolu hattının geliştirilmesi
- Amasya-Suluova-Merzifon-Gümüşhacıköy ve sonrasında Hamamözü'ne bağlanan, havaalanı ulaşımını da güçlendirecek Raybüs hattının geliştirilmesi
- Göynücek OSB'nin, Merkez ilçeye bağlı Toklucak Köyü üzerinden Çorum yoluna bağlanması ve bu yolun derecesinin 2. kademe karayoluna yükseltilmesi
- Merzifon-Samsun karayolunu kuzeydeki maden yataklarına bağlayan 3. kademe yol önerisi

Ayrıca Samsun-Sivas demiryolunun Amasya ili içinden ikiye bölünüp Çorum-Sungurlu üzerinden Delice yönünde devam etmesi ve Amasya Merkez-Mecitözü ilçeleri arasına yeni bir hat yapılması kararı getirilmiştir.

#### I.4.5.4. Teknik Altyapı Kararları

Teknik altyapı kararları iki ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar atıkların bertarafına ilişkin kararlar ve su yönetimi kararlarıdır.

##### I.4.5.4.1. Atıkların Bertarafına İlişkin Kararlar (Katı Atık Depolama Alanları)

Katı atık alanlarının projelendirilmesi ve katı atıkların kontrol altına alınması çevrenin olumsuz yönde etkilenmesinin ve doğal zenginliklerin ve ekolojik dengenin bozulmasının engellenmesi açısından önem taşımaktadır. Katı atık olarak tanımlanan atık çeşitleri evlerden atılan evsel katı atıklar, park, bahçe ve yeşil alanlardan atılan bitki atıkları, iri katı atıklar, zararlı atık olmamakla birlikte evsel katı atık özelliklerine sahip sanayi ve ticarethane katı atıkları, evsel atık su arıtma tesisinden elde edilen (atılan) arıtma çamurları, hafriyat toprağı ve inşaat molozu şeklinde sıralanmaktadır.

Plan çerçevesinde katı atık tesisleri için seçilecek alanların, değerlendirme ve bertaraf etme yöntemlerinin belirlenmesi adına 14.03.1991 tarih ve 20814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliğı”nden faydalanılmıştır.

Plan kararlarının oluşturulması aşamasında ilin mevcut durumu ve gündemde olan projeleri göz önünde bulundurulmuştur. Yapılmış olan nüfus ve katı atık projeksiyonlarından da faydalanılmıştır. Plan raporu çerçevesinde, faydalanılan tüm veriler, kullanılan yöntemler ve alınan kararlar detaylı olarak açıklanmıştır<sup>8</sup>.

Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliğı’nin temel ilkeleri az atık üretilmesi, atıkların geri kazanılması ve atıkların çevreye zarar vermeden bertaraf edilmesi şeklinde sıralanmaktadır. Yönetmelik çerçevesinde üzerinde durulan önemli bir konu çöplerin bertaraf edilmesinde entegre sistemlerin bir arada kullanılmasıdır. Bu sistemler içerisinde düzenli depolama alanı/tesisi olmasının zorunlu olduğu da vurgulanmıştır.

Yukarıda belirtilmiş olan düzenli depolama alanlarının zorunluluğı kriteri çerçevesinde bu alanların yer seçim kriterleri incelenmiştir. Düzenli depolama tesislerinin yapımında, sızıntı sularının ve depo gazı emisyonlarının kontrol edilmesini sağlayacak bir tasarım kullanılması şart gösterilmektedir. Tesise en yakın yerleşim birimi 1000 metre uzaklıkta, hava alanı ise en az 5000 metre uzaklıkta olmalıdır. Tesisler içme ve kullanma suyu alanlarıyla, su toplama havzaları gibi koruma bölgelerinde konumlandırılmamalıdır. Çevredeki yer altı suyu hareketleri, jeolojik, jeoteknik, hidrojeolojik ve tektonik yapı göz önünde bulundurulmalıdır. Kırıklı, çatlaklı bölgelerde, sel, çığ, heyelan ve erozyon risk taşıyan bölgelerde tesis inşa edilmemelidir. Çevredeki trafik ve ulaşım yollarının durumu, taşıma mesafesi ve hâkim rüzgâr yönü göz önünde bulundurulmalıdır. Tesisin sulak alanlar üzerinde konumlandırılmamasına dikkat edilmelidir. Yönetmelikle belirlenmiş bu yer seçim kriterleri bu plan kapsamında değerlendirilmiş ve uygun sahalarda tespit edilmiştir. Bu katı atık depolama alanları, yer seçimi ve ÇED’i yapılmış sahalardır. Bu plan kapsamında illerin yerel yönetimlerinin ve İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinin uzlaşarak yer seçimi kararı aldığı depolama ve bertaraf alanları haricinde öneri alan belirtilmemiştir. Yine de, yapılan planın ölçeğinin 1/100.000 olması nedeniyle doğabilecek

<sup>8</sup> Detaylı bilgi için plan raporu eklerinde katı atık depolama alanlarına dair bir çalışma yer almaktadır.

hata paylarına karşın uygulama projeleri hazırlanmadan önce yine yukarıda sayılan kriterlere yönelik detaylı analizlerin yapılması gerekmektedir.

Yine yönetmeliğe göre, depolama sahası en az 10 yıllık ihtiyaca cevap verecek kapasitede olmalı ve alan en az 40 yıl süre ile yerleşime kapatılmalıdır. Düzenli depolama tesisinin kapasitesi nüfusu 100.000'den küçük yerleşim alanlarında 10 yıllık depolama ihtiyacını karşılayacak şekilde, nüfusu 100.000'den büyük olan alanlarda ise en az 500.000 m<sup>3</sup> olmalıdır. Bu plan 20 yıllık olduğundan yapılan projeksiyonlarda ve ayrılan yerlerde 20 yıllık gereksinim hedeflenmiştir. Ayrıca, katı atık tesislerinin birden çok yerleşmeye hizmet etmesi hedeflendiğinden en az 500.000 m<sup>3</sup> kapasite kriterine planlama bölgesi içerisindeki bütün tesislerde uyulmuştur. Tesise her türlü hava şartında ulaşım sağlanabilmelidir. Tel çit çekilerek giriş ve çıkışlar kontrol altına alınmalı, gelen katı atıklar tespit edilmeli, tartılmalı ve gerekli işlemler yerine getirilmelidir. Depolama sahasında kirlenen araç tekerleklerinin yolları kirletmemesi ve zarar vermemesi için lastikleri yıkayıcı bir sistem ve en az 300 metre uzunluğunda bir hat olmalıdır. Sızıntı sularının uzaklaştırılması ve depo gazlarının uzaklaştırılması da önem taşımaktadır.

İlde bulunan ve halen vahşi depolama alanı olarak kullanılan alanların kentsel alana uzaklığı, yağmur rüzgar v.b değerlendirmeleri yapılacaktır. Bu değerlendirmeler sonunda sürdürülmesi sakıncalı bulunan alanlar tavsiye edilecektir. Az sakıncalı alanlar düzenlenecek ve AKAB bünyesinde oluşturulacak alana aktarma istasyonu olarak entegrasyonları sağlanacaktır.

#### 1.4.5.4.2. Su Yönetimi

Günümüzde içme ve kullanma sularının kişi başına günlük tüketim miktarları incelendiğinde; kentleşme oranı yüksek daha gelişmiş bölgelerdeki kullanım miktarlarının az gelişmiş bölgelere, yerleşimlere nazaran daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun, özellikle su rezervlerinin kısıtlı olduğu alanlarda yakın gelecekte büyük sorunlara yol açması beklenmektedir. Dünyanın büyük bir bölümü halen gelişme içerisinde, konu hakkında yeterli politikalara sahip olmadan bilinçsiz su tüketimleri yapmaktadırlar. Gelecekte savaşa yol açması beklenen su ihtiyacının o noktalara gelmeden kontrol altına alınabilmesi adına projeksiyonlar yapıp, su kaynaklarının bilinçsiz kullanımlarının önüne geçecek politikalar geliştirilmelidir. Çevre Düzeni Planı kapsamında su yönetimine yönelik detaylı bir çalışma hazırlanmış ve ek dosya olarak plan raporuna eklenmiştir.

#### 1.4.6. Mevcut Planlara ilişkin Kararlar

Çevre Düzeni Planı kapsamında mevcut plan ve projeler değerlendirilmiş ve ilke kararları doğrultusunda uygulamaya konulmuştur. Bu süreçte alınan plan kararları şunlardır:

- Mevcut kentsel yerleşmelere dair onanmış nazım ve uygulama imar planları kurum görüşleri, bu plan kapsamında yapılan nüfus tahminleri, yerleşilebilirlik analizi ile iktisadi ve toplumsal gelişme kararları doğrultusunda incelenmiştir. 1/100.000 plan paftasında onanlı imar plan sınırları işlenmiştir. Ancak plan hükmünde belirtildiği üzere; kentsel gelişme alanlarında, yerleşimlerin bu planda hesaplanan nüfus tahminlerine ve tahmin dönemine göre gerekli kentsel alanların denetimli bir şekilde ve ilgili kurum görüşleri doğrultusunda açılması esastır. Onanlı imar planları doğrultusunda gösterilen kentsel gelişme alanları içerisinde bu planlarda tarımsal niteliği korunacak alan, orman alanları olarak gösterilen bölgeler ve diğer koruma, risk alanları Çevre Düzeni Planının dayandığı resmi verilerle karşılaştırılmış; kentsel gelişme alanları çakışan alanlar çıkartılarak mevcut planlar kabul edilmiştir. Gerekli kurum görüşleri alınmayan planlar revize edilmiştir. İlgili yerleşmeler, bu plan kararları doğrultusunda yapılacak detaylı analiz çalışmaları, yenilenecek ilgili kurum ve kuruluş görüşleri ve sektörel gelişme stratejileri doğrultusunda; gerek görüldüğü durumda onanlı nazım ve uygulama imar planlarında revizyona gidecektir.

- İle yönelik büyük ölçekli bölgesel, ulusal ve uluslararası projeler analiz aşamasında “İle Yönelik Projeler” başlığı altında incelenmiş, açılım paftaları üretilmiş ve buna dair ilgili plan hükümleri ve plan kararları alınmıştır.
- Analiz aşamasında “Yasal ve Yönetmelik Yapı” başlığı altında planlama yaklaşımını ve sürecini etkileyen tüm yasal çerçeve, ilgili kanun, kurum ve kuruluşlar, uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte incelemeye tabi tutulmuştur.

#### 1.4.7. 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı Yapılacak Alt Bölge

Bu alt bölge Merkez İlçe-Suluova-Havaalanı ve Merzifon koridorundan oluşmaktadır. İlin kalkınması için alınan kararların yoğunlaştığı bölgeyi kapsamaktadır. Kalkınma hamlesi için önemli olan tüm yatırımlar bu alt bölgede yer almaktadır. Bu nedenle bu alt bölgede ivedilikle 1/25.000 ölçekli detay bir plan çalışması yapılması gerekmektedir. Çünkü bölge doğal kaynakların, tarımsal üretimin, endüstriyel üretimin ve ticari ilişkilerin yoğunlaştığı bir bölgedir. Dolayısıyla bu alanda alınan kararların öngörüsü daha detay çalışmalarla net bir şekilde ortaya konulmalıdır.

1/25.000 yapılması gereken alan güneyde Gözlek mevkiindeki Sera OSB’den ve soğuk hava deposundan başlayarak, kuzeyde Suluova ilçesinin idari sınırlarını, havaalanını ve Merzifon ilçesinin kentsel yerleşik alanının çevresini kapsamaktadır [Bkz. Amasya Çevre Düzeni Planı].

1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planıyla öncelikle 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı’nda karar verilemeyen konular çözülecektir. Bunların başında alt bölgedeki doğal kaynakların korunması sorunu, Merkez ilçedeki üniversite alanı, yaş sebze ve meyve hali ve Merzifon-Suluova arasındaki ticari faaliyetler gelmektedir. Devamında ise bu bölgeye yapılacak sanayi yatırımları gelmektedir. Özellikle Suluova OSB’nin genişletilmesine dair sorun bu planla aşılabacaktır. Mevcuttaki OSB’nin mutlak tarım arazisi üzerinde olması, OSB’nin genişleme alanını kısıtlamaktadır. Bu nedenle 25.000 planda bu alanın daha detaylı araştırılması gerekmektedir. Eğer OSB’nin çevresinde genişlemesi doğal kaynak kullanımı açısından sorun yaratmayacaksa, genişleme alanı burada belirlenecek, tersi bir durumda ise gelen sanayi taleplerine alternatif alan önerilecektir.

Alt bölgede yapılacak planın bir diğer kolunu turizm sektörü oluşturacaktır. Merkez ilçedeki kültürel turizm ve termal turizm, Merzifon ve Suluova’daki tarihi turizm ve Yedikır’daki rekreasyonel turizm, Derinöz mevkiindeki ekolojik ve yayla turizmine yönelik kararlar bu planda geliştirilecektir.

1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı’nda geliştirilmesi gereken bir diğer konuda ulaşım ağıdır ve bölgenin şekillenmesinde etken olan konuların başında gelmektedir. Özellikle OSB’leri birbirine bağlayan karayolları ile havaalanına bağlanan servis yollarının geliştirilmesi öncelikli kararların başında gelmelidir. 1. ve 2. çevre yollarının da bu alt bölgede yer alması ulaşım ağının daha etkin hale getirilmesi açısından önemli bir fırsattır.

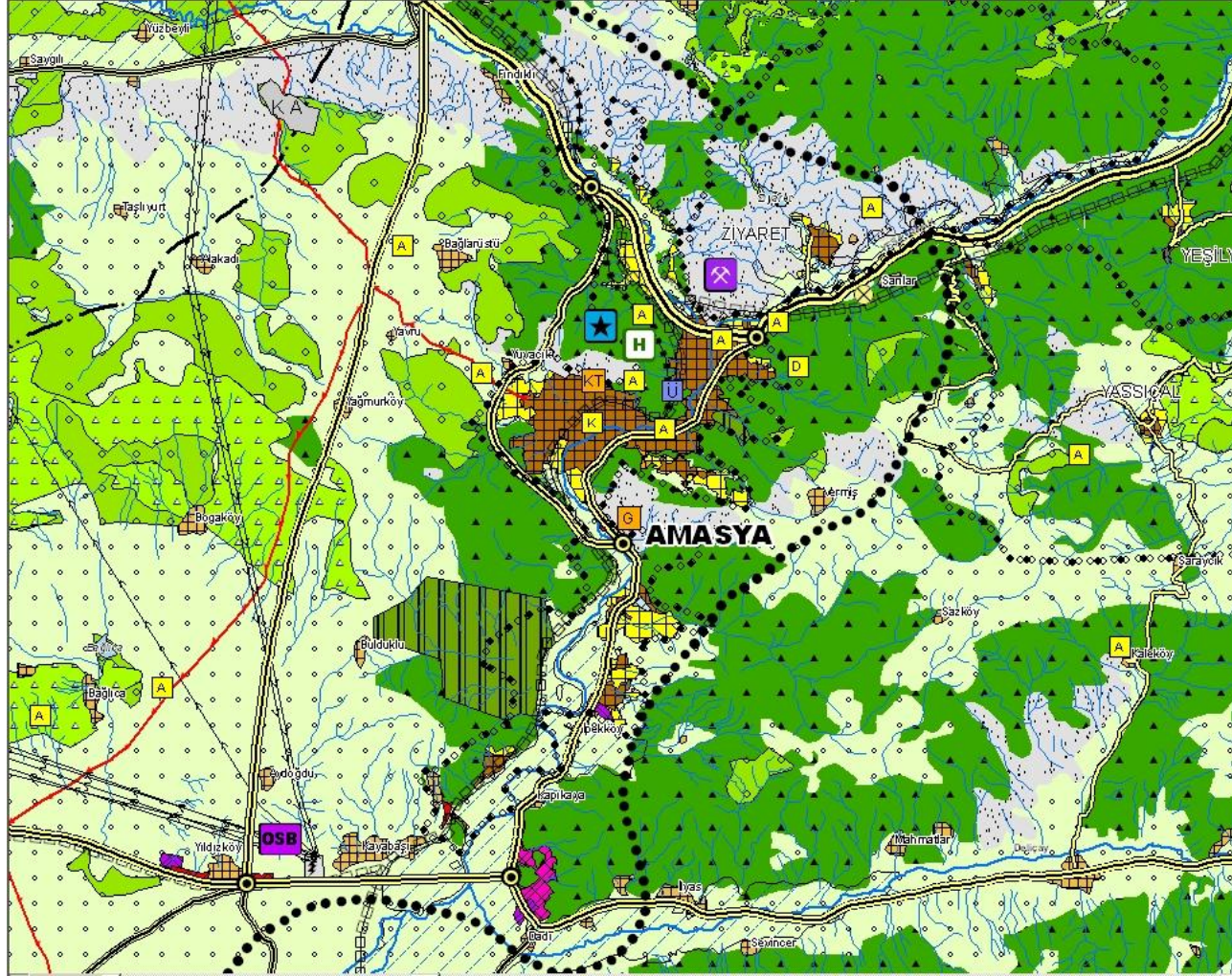
#### 1.5. İLÇE PROFİLLERİ

Çevre Düzeni Planı en temel itibarıyla hazırlandıkları iller için ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirliği temel alan vizyonlar geliştirmek ve bu vizyonlar çerçevesinde toplumsal meşruiyeti olan ve yerel dinamiklere bağlı ekonomik kalkınma modelleri kurgulamak üzere kavramsallaştırmak gerekir. Bu plan kapsamında yapılan analiz ve sentez çalışmaları sonrasında belirlenen vizyon, amaç, hedef ve planlama yaklaşımları doğrultusunda planlama kararları alınmıştır.

Aşağıdaki ilçe profillerinde genel sektörel kararlar, ulaşım, teknik altyapıya dair plan kararları ve gelişme alanlarının değerleri verilmiştir. Gelişme alanları belirlenirken, onanlı imar planları incelenmiş, doğal ve yapay eşikler, gelişme eğilimleri ve ihtiyaçları ile doğal riskler göz önünde bulundurulmuş, bunun sonucunda değerler tablolar halinde gösterilmiştir.

İlçelerin plan gösterimlerine dair lejand ise plan raporunun sonunda verilmektedir.

## I.5.1. AMASYA MERKEZ İLÇE



## SEKTÖREL KARARLAR

Amasya il merkezinin gelecek 20 yıllık kalkınması hususunda belirlenen başlıca sektörler tarım, tarıma dayalı sanayi, turizm ve hizmetlerdir.

## TARIM

- Öncelikli olarak tarımsal ürünlerin pazar mekanizmasının geliştirilmesi için, Merkez ilçe-Suluova arasına, tüm üretici örgütlerinin içerisinde yer aldığı "Yaş Sebze ve Meyve Hali" yapılacaktır.
- Geldingen Ovasında arazi toplulaştırması ve toprak analizi yapılacak, ürün deseni belirlenecek ve bu bilgiler üretici örgütleri ile paylaşılacaktır.
- Tarımsal sulama kaynaklarının sürdürülebilirliği de esas alınarak- basınçlı sulama sistemleri kullanılarak yaygınlaştırılacaktır. Mevcut kanal ve kanalet altyapılarına bakım yapılacaktır.
- İlçenin Karaköprü, Kızılca ve Aksalur mevkiilerinde sebze yetiştiriciliği desteklenecektir.
- Gözlek mevkiinde Organize Sera Bölgesi kurulacaktır.
- Yeşilirmak vadisinde meyve yetiştiriciliği desteklenecektir.
- Uygur ve Ezinepazar beldelerinde süt hayvancılığı, Aydınca beldesinde ise besi hayvancılığı geliştirilecektir.

## SANAYİ

- Kentin güneyine Karma OSB yapılacaktır. Bu OSB'nin % 40'ı gıda sanayi olacaktır. Geriye kalan % 60'lık bölümde ise orman ve makine sanayi gibi yüksek katma değerli sanayi geliştirilecektir.
- Mevcut OSB taşa toprağa dayalı sanayi -özellikle mermer- üzerine ihtisaslaşacaktır.
- Endüstriyel üretim yapan işletmelerin artıma sistemi kullanmaları zorunlu hale getirilecektir.

## HİZMETLER

- İldeki turizm potansiyelini değerlendirmek ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla Valilik, Kaymakamlıklar, Belediyeler, İl Özel İdaresi, Turizm İl Müdürlüğü, acente ve kuruluşlar ile sivil toplum örgütlerinin içerisinde olduğu "Turizm Platformu" kurulacaktır.
- İlde turizm envanterinin oluşturulması amacıyla çalışma yapılacaktır. Bu çalışma sonucundan Turizm Master Planı yapılacak alan belirlenecektir.
- Gözlek mevkiinde gelişmekte olan termal turizm tesislerle desteklenecektir.
- Üniversite Merkez kampusunun ve fakültelerinin kültürel ve servis hizmetleri bakımından Merkez ilçeden beslenmesi sağlanacaktır.
- İl merkezi olması dolayısıyla başta mali hizmetler olmak üzere, üretici hizmetleri ile mesleki hizmetlerin gelişimi sağlanacaktır.

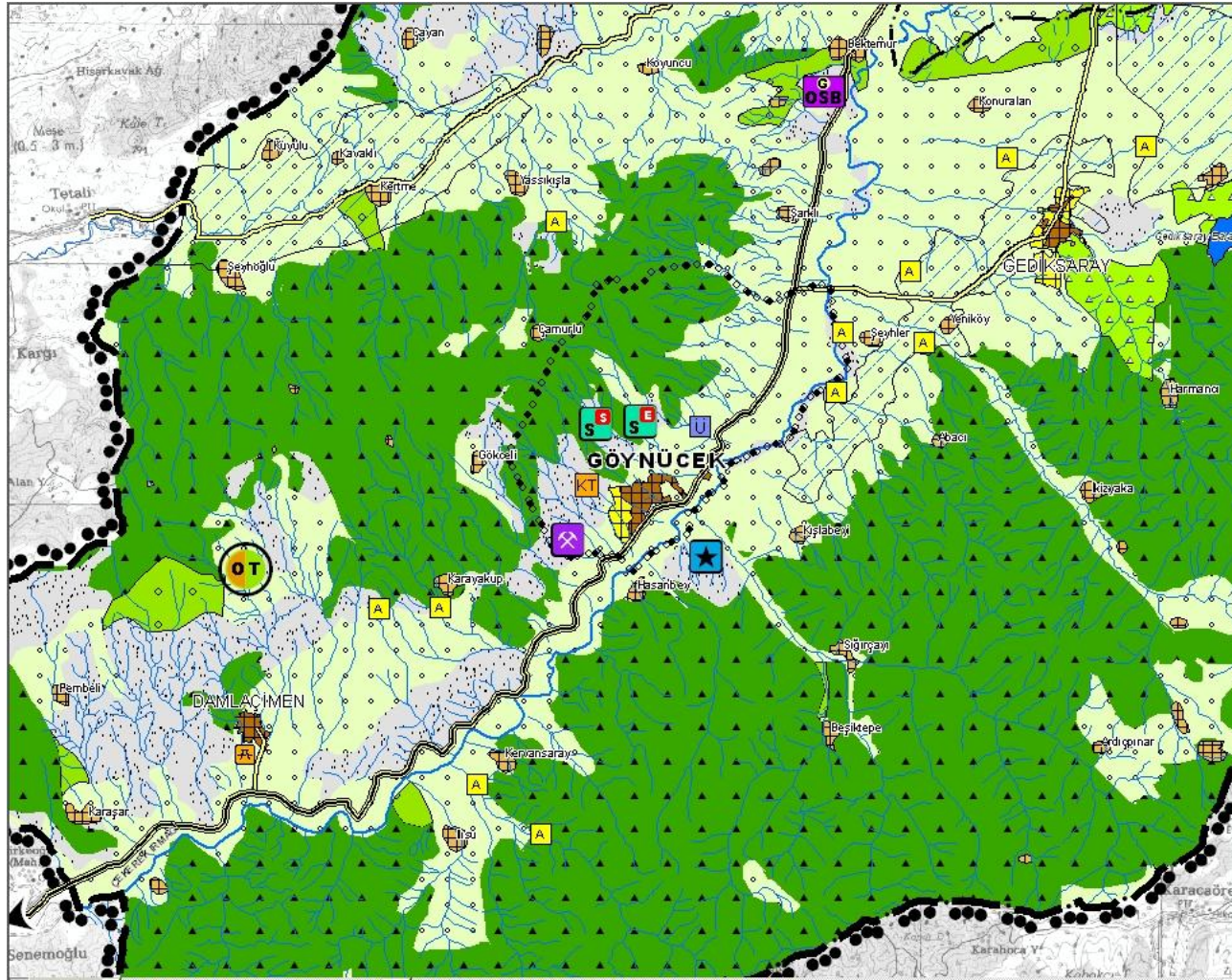
## ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI KARARLARI

- İkinci etapta yapımı düşünülen 2. çevreyolu Boğazköy-Yıldızköy arasından geçirecektir.
- Zile sınırında bulunan maden yataklarına ulaşımı kolaylaştırmak için Merkez ilçe-Zile karayolunun altyapısı güçlendirilecektir.
- Merkez ilçe-Doğantepe üzerinden Mecitözü'ne yapımına karar verilen demiryolu hattının uygulamasına geçilecektir.
- TR 83 Bölgesi Çevre Düzeni Planı'ndan gelen Merkez ilçe-Taşova-Erbaa demiryolu hattı hızla yapılacaktır.
- Göynücek'te kurulacak Gıda OSB'nin ana ulaşım akslarına bağlanması için Göynücek-Merkez ilçe karayoluna bağlanan Toklucak-Kaleboğazi köy yolunun kademesi 3. dereceye yükseltilerek Merkez ilçe-Çorum karayoluna bağlanacaktır.
- Geldingen Ovasında bulunan Toklucak mevkiine soğuk hava deposu yapılacaktır.
- İl merkezi olması dolayısıyla, hizmet verdiği kırsal alanın ihtiyaç duyacağı temel eğitim ve sağlık donatılarının oluşturulması öngörülmüştür.

## KENTSEL YERLEŞME VE PROJeksiYON KARARLARI

Mevcut Kentsel Nüfus	Mevcut Kentsel Yerleşik Alan (ha)	Mevcut Yoğunluk (kişi/ha)	Mevcut İmar Planlarına Göre Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Max. İlçe Nüfusu	2027 Yılı Max Kent Nüfusu	Projeksiyon Nüfusuna Göre Açılacak Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Kentsel Alan Yoğunluğu (kişi/ha)
85.851	830,12	103	483,59	160.000-170.000	136.000-144.500	483,59	110

## I.5.2. GÖYNÜCEK



## SEKTÖREL KARARLAR

İlçenin gelecek 20 yıllık kalkınması hususunda belirlenen başlıca sektörler tarım, tarıma dayalı sanayi, turizm ve hizmet sektörleridir.

## TARIM

- Geldingen Ovasında arazi toplulaştırması ve toprak analizi yapılacak, ürün deseni belirlenecek ve bu bilgiler üretici örgütleri ile paylaşılacaktır.
- 2009 yılında bitirilecek olan Süreyya Bey Barajı ile Geldingen Ovasındaki sulama sorunları çözülecek, mevcut kanal ve kanalet altyapılarına bakım yapılacaktır.
- İlçede yem bitkisi üretimi teşviklerle geliştirilecektir.
- İlçede bamyaya, ceviz ve geççi kiraz gibi alternatif ürünler teşvik edilecektir.
- İlçede taşkınlar nedeniyle bozulan mera alanları tekrar ıslah edilecektir.
- Hayvancılık faaliyetleri desteklenecek, kombine hayvancılık, et ve süt üretimi geliştirilecektir.
- İlçedeki üretici örgütleri işletme kooperatifleri şeklinde geliştirilecektir.

## SANAYİ

- İlçenin tarıma dayalı sanayisi Merkez ilçede kurulacak Karma OSB içerisinde gelişecektir.
- Merkez ilçedeki Karma OSB'de gıda sanayi için ayrılmış % 40'lık bölüm dolduğunda, Göynücek'te Gıda OSB kurulacaktır.
- İlçeye küçük sanayi sitesi kurulacaktır.

## HİZMETLER

- Terziköy'de bulunan termal turizm potansiyeli, yapılacak olan tesislerle il geneline ve çevre yerleşmelere hizmet edecektir.
- İlçede tarım ve turizm sektörünü geri planda besleyecek üretici hizmetleri ile toplumsal hizmetler geliştirilecektir.
- 2. etapta ilçede gelişen sektörlerin istihdam talebine yönelik kadın ve genç nüfusa meslek edindirme kursları verilecektir.
- 2. etapta kaplıca turizmi göz önünde bulundurularak sağlık turizmi ile ilgili eğitimler düzenlenecektir.
- İlçeye; içerisinde bitkisel ve hayvansal üretime yönelik eğitimi de barındıran Meslek Yüksekokulu kurulacaktır.

## ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI KARARLARI

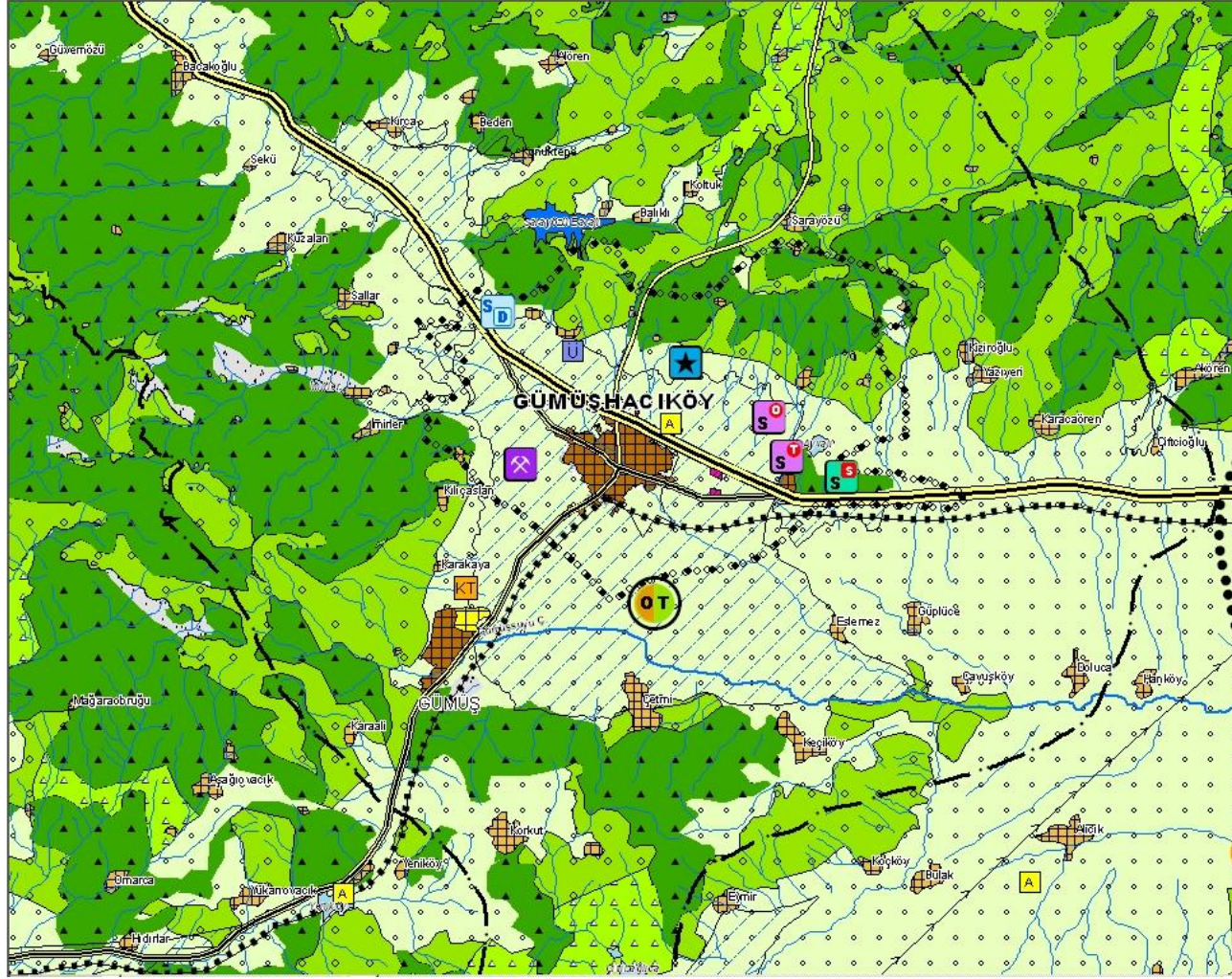
- İlçenin gelişiminde en önemli etkenlerin başında gelen Merkez ilçe-Göynücek karayolu hattının derecesi 2. kademe yapılacaktır.
- Mal ve insan akışının artırılması için Göynücek-Zile yolu güçlendirilecektir.
- İletişim altyapısı geliştirilecektir.
- İlçe hizmet verdiği kırsal alanın ihtiyaç duyacağı temel eğitim ve sağlık donatılarının oluşturulması öngörülmüştür.

## KENTSEL YERLEŞME VE PROJeksiYON KARARLARI

Mevcut Kentsel Nüfus	Mevcut Kentsel Yerleşik Alan (ha)	Mevcut Yoğunluk (kişi/ha)	Mevcut İmar Planlarına Göre Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Max. İlçe Nüfusu	2027 Yılı Max Kent Nüfusu	Projeksiyon Nüfusuna Göre Açılacak Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Kentsel Alan Yoğunluğu (kişi/ha)
2.628	72,25	36	37,69	15.000-17.000	6.000-6.800	37,69	62



## I.5.3. GÜMÜŞHACIKÖY



## SEKTÖREL KARARLAR

İlçenin gelecek 20 yıllık kalkınması hususunda belirlenen başlıca sektörler tarım ve tarıma dayalı sanayidir.

## TARIM

- Gümüşhacıköy Ovasında arazi toplulaştırması ve toprak analizi yapılacak, ürün deseni belirlenecek ve bu bilgiler üretici örgütleri ile paylaşılacaktır.
- İlçenin Karacaören ve Çiftçiözü köylerinde tütün üretimi desteklenecektir.
- İlçenin Gümüşsuyu Çayı çevresinde şekerpancarı ve kuru soğan üretimi yapılacaktır.
- İlçenin kuzeybatısında geçici kiraz, güneyinde ise ceviz desteklenecektir.
- İlçenin kuzeybatısında kombine hayvancılık, güneyinde ise besi hayvancılığı desteklenecektir.
- İlçenin Gümüş beldesinde ve kuzeybatısındaki kırsal kesimlerde Organik Tarım geliştirilecektir.
- İlçenin kuzeybatısındaki kırsal kesimlerde kombine hayvancılık desteklenecek, et ve süt üretimi geliştirilecektir.
- Su kaynaklarının sürdürülebilirliği esas alınarak ilçede basınçlı sulama sistemleri geliştirilecek, mevcut kanal ve kanalet altyapılarına bakım yapılacaktır.

## SANAYİ

- İlçenin kuzeyindeki orman alanlarından elde edilen ürünlerin işlenmesi için orman sanayi geliştirilecektir.
- İlçenin kuzeybatısındaki hayvancılık faaliyetleriyle birlikte hayvancılığa dayalı sanayi de geliştirilecektir.
- Gümüşhacıköy, katma değeri yüksek sanayi sektörü bakımından Merzifon ilçesinden beslenecek, uzun vadede bölge sanayisi için çekici mekânlardan biri olacaktır.
- Orman ürünlerine dayalı sanayi ürünlerinin Amasya ve çevre yerleşmelere dağıtımının sağlanması için lojistik sektörünün geliştirilmesi gerekmektedir.

## HİZMETLER

- Gümüş beldesindeki tarihi turizmin değerlendirilmesi için beldede küçük ölçekli konaklama tesisleri oluşturulacaktır.
- İlçede tarım sektörüne destek olacak üretici hizmetleri geliştirilecektir.
- İlçeye; içerisinde süt ve süt ürünlerine yönelik eğitimi de barındıran Meslek Yüksekokulu kurulacaktır.

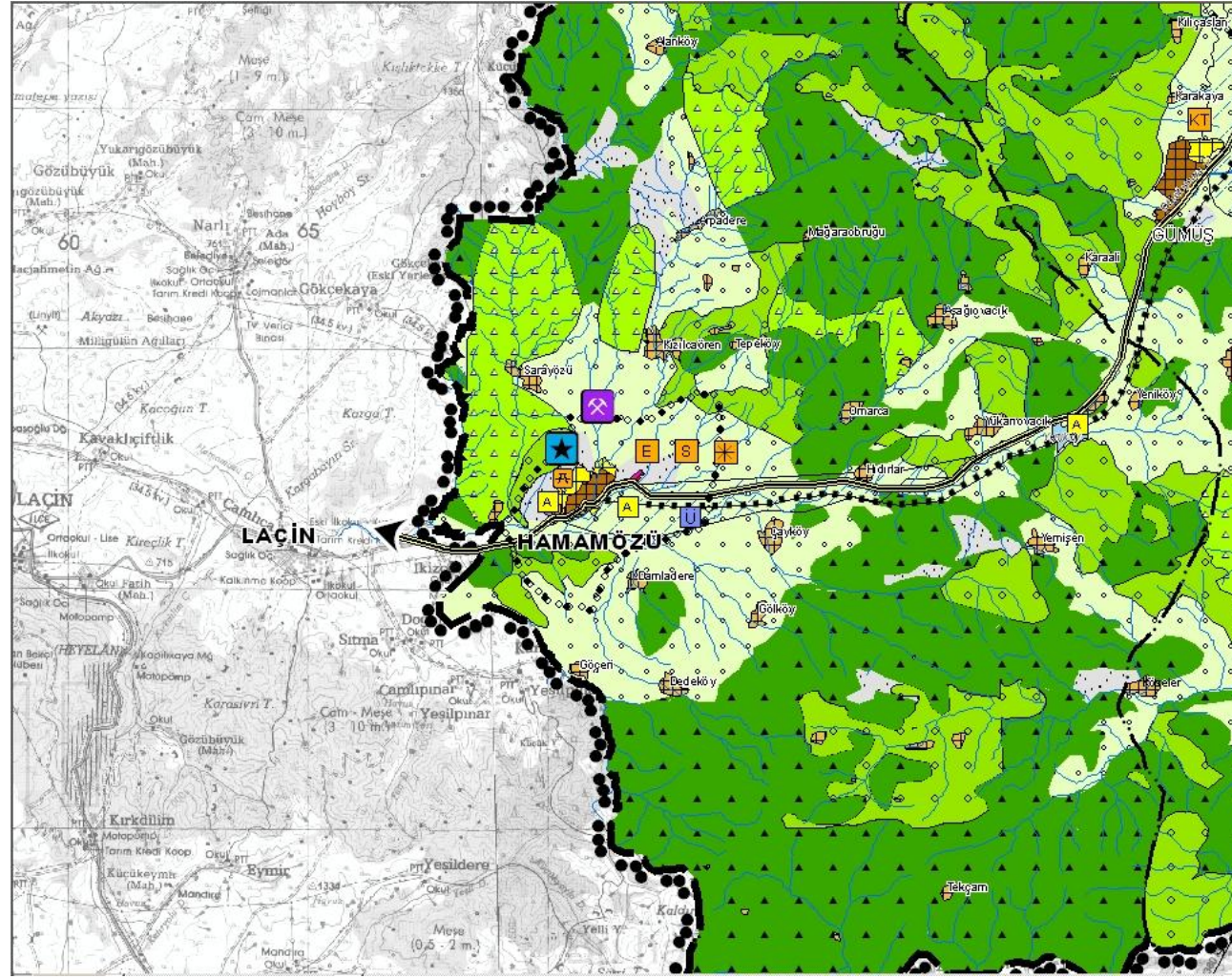
## ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI KARARLARI

- Merkez İlçe-Suluova arasındaki Raybüs hattı havaalanı üzerinden Gümüşhacıköy ilçesine bağlanacaktır.
- İlçede iletişim altyapısı güçlendirilecektir.
- İstanbul yolu üzerine soğuk hava deposu kurulacaktır.
- İlçe hizmet verdiği kırsal alanın ihtiyaç duyacağı temel eğitim ve sağlık donatılarının oluşturulması öngörülmüştür.

## KENTSEL YERLEŞME VE PROJEKSİYON KARARLARI

Mevcut Kentsel Nüfus	Mevcut Kentsel Yerleşik Alan (ha)	Mevcut Yoğunluk (kişi/ha)	Mevcut İmar Planlarına Göre Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Max. İlçe Nüfusu	2027 Yılı Max Kent Nüfusu	Projeksiyon Nüfusuna Göre Açılacak Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Kentsel Alan Yoğunluğu (kişi/ha)
12.847	297,81	43	0	25.000-30.000	17.500-21.000	0	70

## I.5.4. HAMAMÖZÜ



## SEKTÖREL KARARLAR

İlçenin gelecek 20 yıllık kalkınması hususunda belirlenen başlıca sektörler tarım ve turizmdir.

## TARIM

- İlçedeki tarım arazilerinde arazi toplulaştırması ve toprak analizi yapılacak, ürün deseni belirlenecek ve bu bilgiler üretici örgütleri ile paylaşılacaktır.
- İlçenin içerisinde geçen akarsuyun çevresinde Amasya Elması üretimi desteklenecektir.
- İlçenin genelinde yem bitkisi yetiştiriciliği desteklenecektir.
- İlçede organik tarım gibi "Eko-turizme" yönelik faaliyetler desteklenecektir.
- İlçede kombine hayvancılık ve koyun yetiştiriciliği desteklenecektir.
- Su kaynaklarının sürdürülebilirliği esas alınarak ilçede basınçlı sulama sistemleri geliştirilecek, mevcut kanal ve kanalet altyapılarına bakım yapılacaktır.

## SANAYİ

- Projesi bulunan küçük sanayi sitesi hızla faaliyete geçirilecektir.
- Tarımsal ürünlerinin işlenmesi amacıyla Çorum yolu üzerine sanayi alanı yapılacaktır.

## HİZMETLER

- İlçede sağlık turizminin gelişmesi için konaklama ve benzeri tesisler geliştirilecektir.
- İlçedeki sağlık turizmi bölgedeki üniversite ve tıp merkezleriyle işbirliği yapılarak geliştirilecektir.
- Eko-turizme yönelik pansiyonculuk ve kamping alanları geliştirilecektir.
- İlçede üretici ve servis hizmetleri geliştirilecektir.
- İlçeye; içerisinde kaplıca turizmine yönelik eğitimlerin de olduğu Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu kurulacaktır.

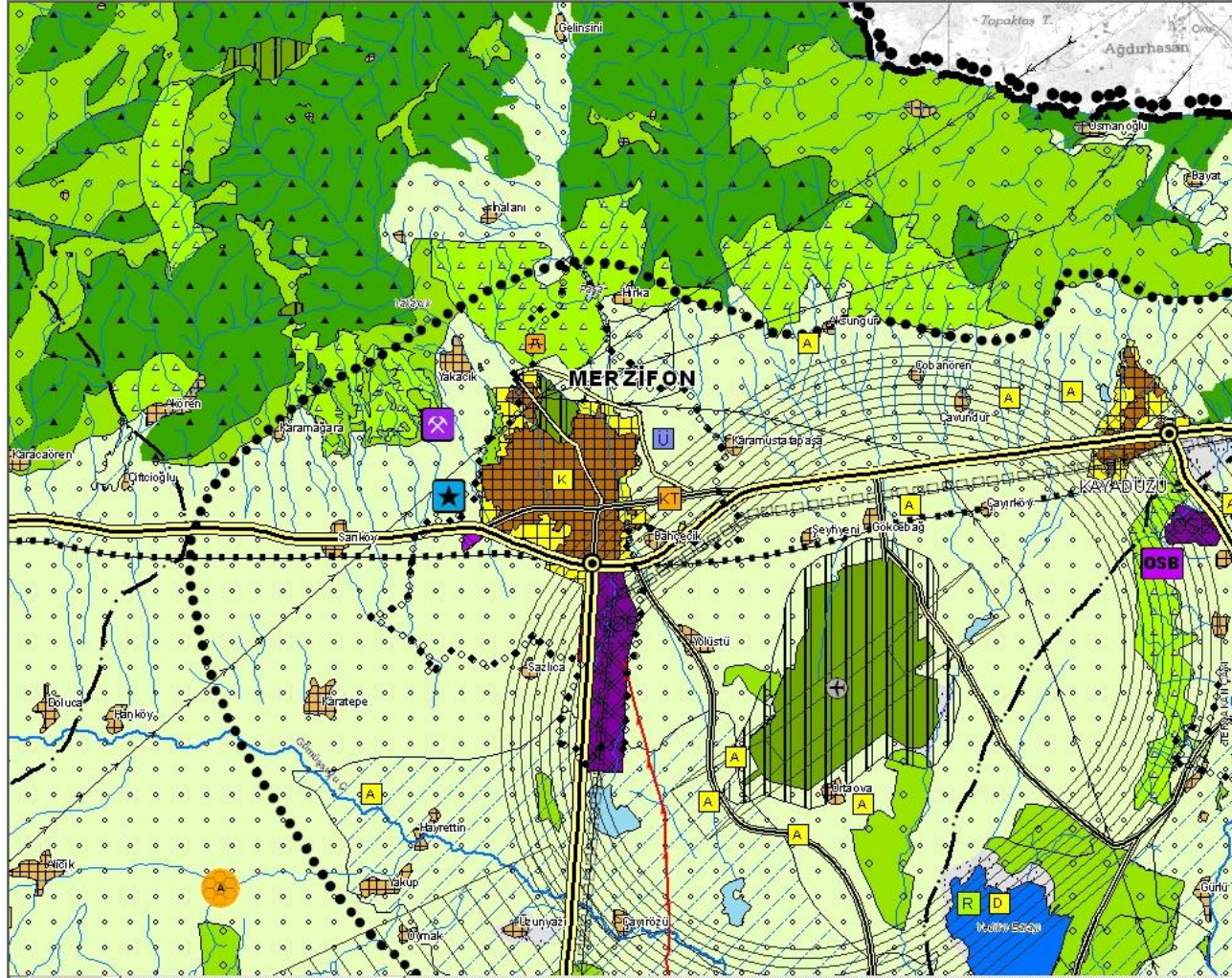
## ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI KARARLARI

- Hamamözü-Gümüşhacıköy karayolunun derecesi 2. Kademeğe yükseltilecektir.
- Merkez ilçe-Suluova arasında çalışmakta olan raybüs uzun vadede Hamamözü'ne uzatılacaktır.
- İlçede iletişim altyapısı güçlendirilecektir.
- İlçe hizmet verdiği kırsal alanın ihtiyaç duyacağı temel eğitim ve sağlık donatılarının oluşturulması öngörülmüştür.

## KENTSEL YERLEŞME VE PROJEKSİYON KARARLARI

Mevcut Kentsel Nüfus	Mevcut Kentsel Yerleşik Alan (ha)	Mevcut Yoğunluk (kişi/ha)	Mevcut İmar Planlarına Göre Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Max. İlçe Nüfusu	2027 Yılı Max Kent Nüfusu	Projeksiyon Nüfusuna Göre Açılacak Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Kentsel Alan Yoğunluğu (kişi/ha)
1.437	50,79	28	53,37	7.000-9.000	2.800-3.600	53,37	35

## I.5.5. MERZİFON



## SEKTÖREL KARARLAR

İlçenin gelecek 20 yıllık kalkınması hususunda belirlenen başlıca sektörler sanayi, hizmetler ve tarımdır.

## TARIM

- Merzifon Ovasında arazi toplulaştırması ve toprak analizi yapılacak, ürün deseni belirlenecek ve bu bilgiler üretici örgütleri ile paylaşılacaktır.
- İlçede tahıl üretiminin yanı sıra Merzifon Karası (Bağcılık) üretimi geliştirilecektir.
- İlçenin güneyinde ayçiçeği, hububat ve baklagil üretimi desteklenecektir.
- İlçenin kuzeyindeki kırsal alanlarda besi, süt hayvancılığı ve koyun yetiştiriciliği geliştirilecektir.
- İlçenin güneyinde bulunan Gümüşsuyu deresi çevresinde kuru soğan ve şeker pancarı üretimi desteklenecektir.
- İlçede bulunan Damızlık Yetiştiricileri Birliği gibi üretici birliklerinin gelişmesine destek olunacaktır.
- Su kaynaklarının sürdürülebilirliği esas alınarak ilçede basınçlı sulama sistemleri geliştirilecek, mevcut kanal ve kanalet altyapılarına bakım yapılacaktır.

## SANAYİ

- İlçede sanayi sektörü yüksek katma değerli ürünlere yönelik, makine ve teçhizat, plastik, orman ürünleri, tekstil üreten, teknoloji yoğun bir yapıya doğru gelişecektir.
- İlçede tarıma dayalı sanayinin gelişimi desteklenecektir.
- İlçenin kuzeyinde bulunan bakır ve kömür madenleri mevcut OSB içerisinde işlenecektir.

## HİZMETLER

- Ekonomik yapı olarak en güçlü ilçe olan Merzifon'da üretici hizmetleri, toplumsal ve mesleki hizmetler geliştirilecektir.
- İlçenin önemli ulaşım aksları üzerinde olmasının avantajıyla lojistik sektörü geliştirilecektir.
- İlçede sanayi ürünlerine yönelik ürünlerin tanıtım organizasyonlarını gerçekleştirebilecek ve satış yapılabilecek fuar alanı tespit edilecek ve fuarcılık faaliyetleri gerçekleştirilecektir.
- İlçe merkezinde bulunan tarihi doku il genelinde düzenlenen tur organizasyonlarına eklenecektir.

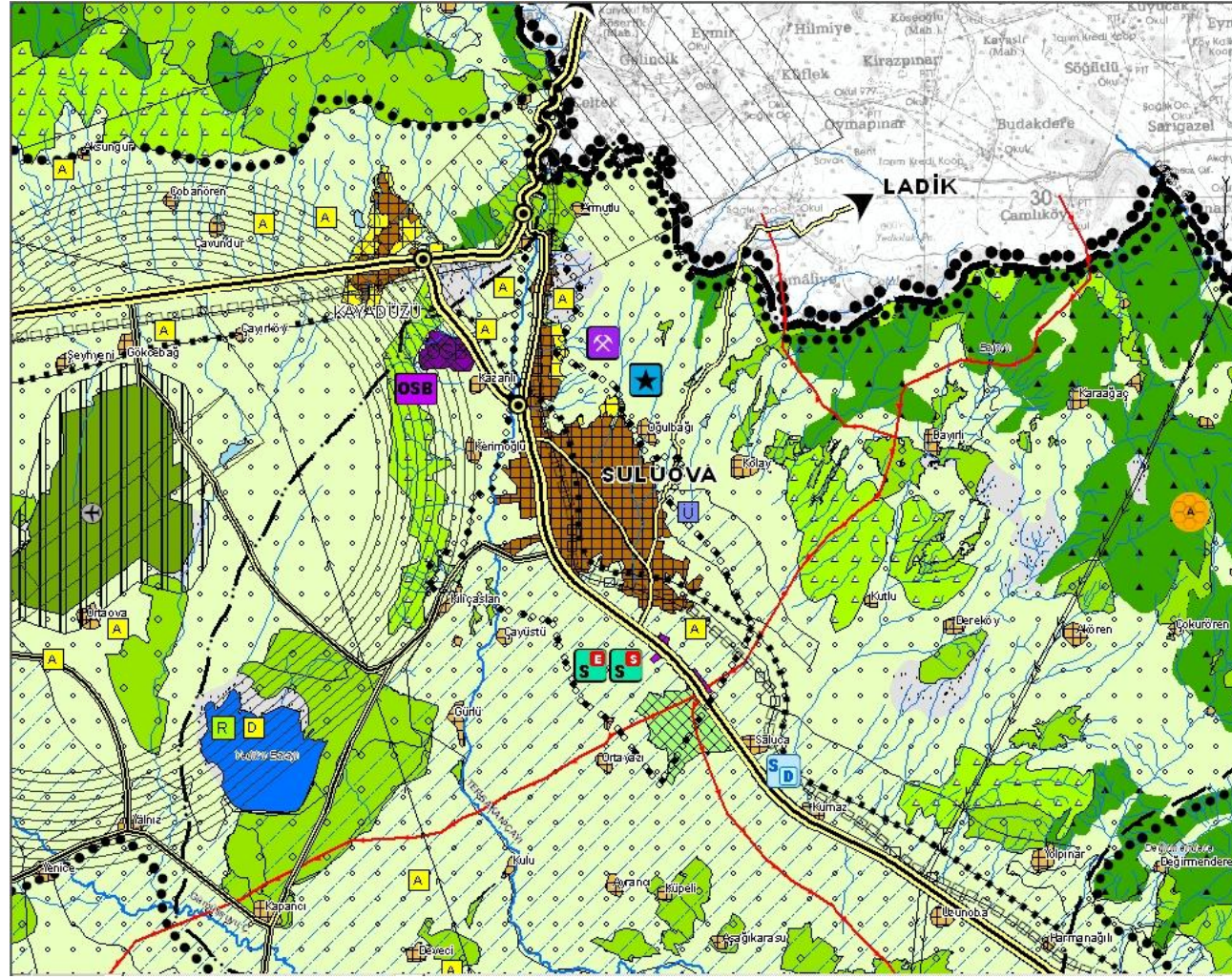
## ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI KARARLARI

- Üst ölçekli plandan gelen Havza-Merzifon-Çorum-Sungurlu-Delice demiryolu hattının uygulamasına geçilecektir.
- Merkez ilçe-Suluova arasında çalışan raybüs hattı havaalanı üzerinden Merzifon'a, oradan da Gümüşhacıköy'e, ikinci etapta ise Hamamözü'ne uzatılacaktır.
- Kentin kuzeyinde bulunan maden yataklarına ulaşımı kolaylaştırmak amacıyla Merzifon yerleşiminin doğusundan başlayarak Nusratiye ve Abidehatun mahallelerinin kuzeyinden geçen ve kent merkezini kuzeye bağlayan 3. derece yolla birleşen bir güzergah şematik olarak belirlenmiştir. Kuzey çevreyolunun gerçek güzergahının kesinleşmesi, 1/25.000 alt ölçek plan kapsamında ilgili kurum görüşlerinin alınarak yer tespiti yapılması ile gerçekleşecektir.
- İlçe hizmet verdiği kırsal alanın ihtiyaç duyacağı temel eğitim ve sağlık donatılarının oluşturulması öngörülmüştür.

## KENTSEL YERLEŞME VE PROJeksiYON KARARLARI

Mevcut Kentsel Nüfus	Mevcut Kentsel Yerleşik Alan (ha)	Mevcut Yoğunluk (kişi/ha)	Mevcut İmar Planlarına Göre Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Max. İlçe Nüfusu	2027 Yılı Max Kent Nüfusu	Projeksiyon Nüfusuna Göre Açılacak Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Kentsel Alan Yoğunluğu (kişi/ha)
52.050	686,64	76	328,31	75.000-85.000	63.750-72.250	328,31	71

## I.5.6. SULUOVA



## KENTSEL YERLEŞME VE PROJEKSİYON KARARLARI

Mevcut Kentsel Nüfus	Mevcut Kentsel Yerleşik Alan (ha)	Mevcut Yoğunluk (kişi/ha)	Mevcut İmar Planlarına Göre Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Max. İlçe Nüfusu	2027 Yılı Max Kent Nüfusu	Projeksiyon Nüfusuna Göre Açılacak Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Kentsel Alan Yoğunluğu (kişi/ha)
47.428	1081,38	44	57,14	65.000-75.000	52.000-60.000	57,14	52

## SEKTÖREL KARARLAR

İlçenin gelecek 20 yıllık kalkınması hususunda belirlenen başlıca sektörler tarım, tarıma dayalı sanayi ve katma değeri yüksek sanayidir.

## TARIM

- Suluova Ovasında arazi toplulaştırması ve toprak analizi yapılacak, ürün deseni belirlenecek ve bu bilgiler üretici örgütleri ile paylaşılacaktır.
- İlçede bulunan Tersakan çayı ile Gümüşsuyu deresi çevresinde kuru soğan üretimi desteklenecektir.
- İlçenin kuzeydoğusundan geçi kiraz üretimi desteklenecek, iç ve dış ticarete yönelik üretim yapılacaktır.
- İlçede yapılan hayvancılığın daha organize gelişmesini sağlamak için tüm üreticileri kapsayacak 2. Besi OSB kurulacaktır.
- İlçenin kuzeydoğusunda bulunan Derinöz mevkiinde organik tarım geliştirilecektir.
- Alternatif üretim olarak, belirlenen uygun flora ve fauna alanlarında arıcılık faaliyetleri desteklenecektir.
- Su kaynaklarının sürdürülebilirliği esas alınarak ilçede basınçlı sulama sistemleri geliştirilecek, mevcut kanal ve kanalet altyapılarına bakım yapılacaktır.

## SANAYİ

- İlçede yapımı devam eden Karma OSB'de tarımsal ürünler işlenerek katma değeri artırılacaktır.
- Karma OSB alanı 75 ha genişletilecektir.
- Karma OSB'nin ana aksa olan yakınlığı da kullanılarak katma değeri yüksek sanayi geliştirilecektir.
- Merzifon-Suluova yakınlığı da dikkate alınarak ilçede Merzifon'daki yüksek katma değerli sanayiye destekleyen sanayi kollarının gelişmesi için İl Sanayi ve Ticaret Odası tarafından yönlendirme yapılacaktır.
- İlçedeki hayvancılıktan elde edilen katma değeri yükseltmek için et işleme tesisi kurulacaktır.
- Saluca köyü yerleşim alanından başlamak üzere Suluova Besi OSB alanını da içine alacak şekilde Saluca-Ortayazı, Ortayazı köyü Hacıhayta mahallesi ve Amasya-Samsun asfaltı arasında kalan alanda tarım ve hayvancılığa dayalı yüksek katma değerli sanayi geliştirilecektir.

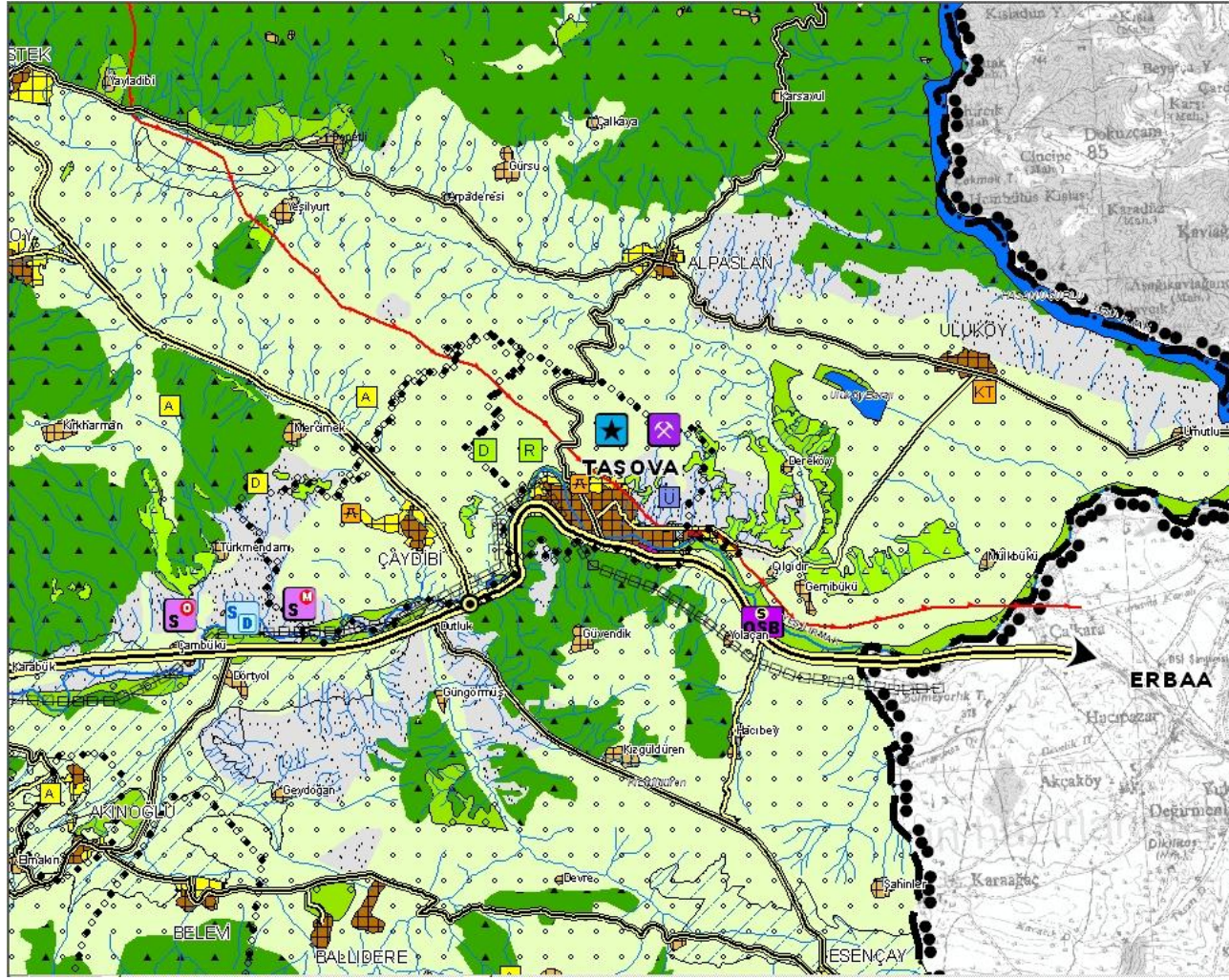
## HİZMETLER

- Yedikır ve Akdağ mevkilerindeki turizm faaliyetleri koruma ilkeleri ve ekolojik sürdürülebilirlik çerçevesinde geliştirilecektir.
- Derinöz mevkii Eko-köy olarak geliştirilecektir.
- İlçeye; içerisinde et ve et ürünlerine yönelik eğitimde barındıran Meslek Yüksekokulu kurulacaktır.
- İlçede tarım ve sanayi sektörünün gelişim sürecinde ihtiyaç duyulacak üretici ve mesleki hizmetler geliştirilecektir.

## ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI KARARLARI

- İlçenin Eraslan ve Havaalanı karayolu bağlantıları geliştirilecektir.
- İlçeden havaalanına direk geçiş sağlayan ve Kılıçaslan mevkiinden geçen köy yolunun kademesi 2. dereceye yükseltilecektir.
- Raybüs hattının güzergahı Suluova'dan geçecek şekilde değiştirilecektir.
- Meyve ve sebze ürünlerinin depolanması için Saluca mevkiine soğuk hava deposu kurulacaktır.
- İlçe hizmet verdiği kırsal alanın ihtiyaç duyacağı temel eğitim ve sağlık donatılarının oluşturulması öngörülmüştür.

## I.5.7. TAŞOVA



## SEKTÖREL KARARLAR

İlçenin gelecek 20 yıllık kalkınması hususunda belirlenen başlıca sektörler tarım, tarıma dayalı sanayi ve turizm sektörleridir.

## TARIM

- İlçedeki tarım arazilerinde toprak analizi yapılacak ve ürün deseni belirlenecektir.
- İlçenin Destek, Alpaslan mevkilerinde ve güneyinde elma ve kiraz yetiştiriciliği desteklenecektir.
- Yeşilirmak vadisinde şeftali üretimi desteklenecektir.
- İlçede çiçek bamyası yetiştiriciliği desteklenecek ve ilçenin marka ürünlerinden birisi haline gelecektir.
- İlçenin güneyinde geçici kiraz üretimi desteklenecektir.
- Umutlu ve Mülbükü mevkilerinde Organize Sera Bölgesi oluşturulacaktır.
- Su kaynaklarının sürdürülebilirliği esas alınarak ilçede basınçlı sulama sistemleri geliştirilecek, mevcut kanal ve kanalet altyapılarına bakım yapılacaktır.

## SANAYİ

- İlçede gelişecek olan tüm sanayi tesisleri Dörtöy mevkisinde organize bir şekilde geliştirilecektir.
- Organize Sera Bölgesinde üretilen ürünlerin işlenmesi için sanayi faaliyetleri geliştirilecektir.
- Çiçek bamyasının paketlenmesi veya konserve haline getirilmesi sağlanacaktır.
- İlçenin güneyinde bulunan orman ürünlerine yönelik işletmeler geliştirilecektir.

## HİZMETLER

- Taşova ve çevresi yayla, doğa, kış ve ekolojik turizm konusunda uzmanlaşacaktır.
- Özbaraklı beldesinde kültürel turizm geliştirilecektir.
- Özbaraklı, Esençay, Uluköy, Boraboy, Alpaslan ve Derinöz yerleşmeleri bir bütün olarak düşünülecek, turizm geliştirilecek ve birbirlerini tamamlayıcı konaklama ve tesisleşme yoluna gidilecektir.
- İlçeye; örtü altı tarımsal üretime yönelik eğitimlerin bulunduğu Meslek Yüksekokulu kurulacaktır.

## ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI KARARLARI

- Taşova-Lâdik karayolu 2. kademeye yükseltilecektir.
- TR 83 Bölgesi Çevre Düzeni Planı'ndan gelen Merkez ilçe-Taşova-Erbaa demiryolu hattı hızla yapılacaktır.
- Alpaslan beldesine ve ilçenin güneyine iki adet gölet yapılacaktır.
- Dörtöy mevkisine soğuk hava deposu kurulacaktır.
- Taşova-Akınoğlu-Aydınca yolunun derecesi 3. kademeye yükseltilecektir.
- İlçe hizmet verdiği kırsal alanın ihtiyaç duyacağı temel eğitim ve sağlık donatılarının oluşturulması öngörülmüştür.

## KENTSEL YERLEŞME VE PROJeksiYON KARARLARI

Mevcut Kentsel Nüfus	Mevcut Kentsel Yerleşik Alan (ha)	Mevcut Yoğunluk (kişi/ha)	Mevcut İmar Planlarına Göre Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Max. İlçe Nüfusu	2027 Yılı Max Kent Nüfusu	Projeksiyon Nüfusuna Göre Açılacak Gelişme Alanı (ha)	2027 Yılı Kentsel Alan Yoğunluğu (kişi/ha)
9.283	227,71	41	113,93	58.000-60.000	26.100-27.000	113,93	80